

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

Jelena Žanić Mikuličić

**FRAZEMI U HUMORISTIČNO-
SATIRIČKOM ČASOPISU *DUJE BALAVAC*
KAO SREDSTVO ZA PRENOŠENJE I
OČUVANJE SPLITSKOGA JEZIČNOG
IDENTITETA**

DOKTORSKI RAD

Split, prosinac 2024.

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

Jelena Žanić Mikuličić

**FRAZEMI U HUMORISTIČNO-
SATIRIČKOM ČASOPISU DUJE BALAVAC
KAO SREDSTVO ZA PRENOŠENJE I
OČUVANJE SPLITSKOGA JEZIČNOG
IDENTITETA**

DOKTORSKI RAD

Mentorica: dr.sc.Ivana Kurtović Budja

Split, prosinac 2024.

UNIVERSITY OF SPLIT
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Jelena Žanić Mikuličić

**PHRASEMES IN THE HUMOROUS -
SATIRICAL JOURNAL *DUJE BALAVAC* AS A
MEANS OF CONVEYING AND PRESERVING
THE LINGUISTIC IDENTITY OF SPLIT**

DOCTORAL THESIS

Split, December 2024

SAŽETAK

U radu se proučavaju frazemi u humoristično-satiričnom časopisu Duje Balavac kao sredstvo za konstruiranje i očuvanje splitskoga identiteta. Na temelju recentnih pristupa istraživanju u frazeologiji, dijalektologiji i sociolingvistici donosi se frazeološki popis i opis ekscerpirane građe, dijalektološki će se opisati građa i smjestiti u dijakronijski regionalni i nacionalni jezični okvir. Prikupljena se građa potom uspoređuje s građom prikupljenom metodom intervjua i upitnika da bi se na koncu donio zaključak o ulozi frazema u konstruiranju i očuvanju splitskoga identiteta u okviru teorije fraktalnih identiteta prema kojoj se u multivarijatnim situacijama i u govornika više varijeteta identitet oblikuje poput kolaža (Kresić, 2006). Ovim se radom utvrđuje koliko frazemi iz časopisa Duje Balavac sudjeluju u konstruiranju i očuvanju splitskoga identiteta te se pokazuje koliko su lokalni časopisi iz toga razdoblja važni za očuvanje hrvatske jezične raznolikosti.

Ključne riječi: časopis Duje Balavac, frazemi, splitski jezični identitet

ABSTRACT

The paper examines phrasemes in the humoristic and satirical journal *Duje Balavac* as a means of constructing and preserving the identity of Split. On the basis of recent research approaches in the fields of phraseology, dialectology and sociolinguistics, a phraseological units and description of the excerpted material is undertaken. The material will be analyzed from a dialectological perspective and situated within both regional and national linguistic contexts across time. The collected material will be compared with the data obtained from interviews and questionnaires. This comparison will lead to a conclusion about the role of phrasemes in the construction and maintenance of Split's identity within the framework of the theory of fractal identities, according to which identity formation in multivariate situations and among speakers of several varieties resembles a collage (Kresić, 2006).

The aim of this paper is to determine the extent to which phrasemes from the journal *Duje Balavac* contribute to the construction and preservation of Split's identity. It will show how important the local journals from this period are for the preservation of Croatian linguistic diversity.

Keywords: journal *Duje Balavac*, phrasemes, Split's identity

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet, ciljevi i hipoteze istraživanja	2
1.2. Metodologija rada	3
1.3. Humoristično-satirički časopis <i>Duje Balavac</i>	5
2. TEORIJSKI OKVIR ISTRAŽIVANJA.....	7
2.1. Razvoj frazeologije kao jezikoslovne discipline.....	7
2.1.1. Dosadašnja frazeološka istraživanja u hrvatskoj lingvistici	8
2.2. Hrvatska dijalektna frazeologija	9
2.2.1. Dosadašnja istraživanja dijalektne frazeologije splitskoga područja.....	10
3. DEFINICIJA I USTROJSTVO FRAZEMA	14
3.1. Frazem i njegova obilježja	14
3.2. Podrijetlo frazema	17
3.3. Frazemi prema obliku i vrsti riječi	19
3.4. Strukturna analiza frazema.....	20
3.4.1. Minimalni parovi	21
3.4.2. Sveze riječi.....	21
3.4.3. Frazemi s rečeničnom strukturom.....	22
3.4.4. Polusloženice	22
3.5. Sintaktička analiza frazema	22
3.6. Semantička analiza frazema.....	23
3.7. Stilska analiza frazema.....	24
3.8. Klasifikacija frazema	25
4. ISTRAŽIVANJE FRAZEMA U HUMORISTIČNO SATIRIČKOM ČASOPISU <i>DUJE BALAVAC</i>	28
4.1. Analiza prikupljene građe	113

4.2. Frazemi u humoristično-satiričnom časopisu <i>Duje Balavac</i>	114
5. KVANTITATIVNA SOCIOLINGVISTIČKA ANALIZA.....	138
5.1. Analiza rezultata upitnika	138
5.1.1. Rezultati i analiza prepoznavanja značenja frazema iz <i>Duje Balavca</i>	141
5.1.2. Rezultati i analiza uporabe frazema iz <i>Duje Balavca</i>	156
6. FRAZEMI U HUMORISTIČNO-SATIRIČKOM ČASOPISU <i>DUJE BALAVAC</i> I SPLITSKI IDENTITET	169
7. ZAKLJUČAK.....	173
LITERATURA	176

1. UVOD

Frazeologija je samostalna jezikoslovna disciplina koja proučava ustaljene višerječne sveze idiomatičoga karaktera – frazeme i to njihovu strukturu, semantiku, etimologiju i rasprostranjenost. (Vidović Bolt 2022 : 395) Ima ključnu ulogu u načinu na koji komuniciramo i razumijemo jezik. Dijalektna frazeologija proučava višerječne jedinice i izraze, ali isključivo one koji su specifični za pojedino geografsko područje (Matešić, 1995: 85). Može utjecati na književnost i kreativno pisanje, gdje autori mogu koristiti frazeme i izraze specifične za dijalekt kako bi svojim djelima dodali autentičnost i lokalni *stih*. U mnogim se slučajevima dijalektalna frazeologija prenosi usmenom tradicijom, zbog čega ju je važno dokumentirati i proučavati kao dio kulturne baštine. Ima kulturno i povijesno značenje, odražavajući tradiciju, običaje i iskustva određene regije ili zajednice (Kovačević, 2012:4). Takvim značajem odiše i jezik u humoristično-satiričkom časopisu *Duje Balavac* koji će jednim dijelom biti dio ovoga rada. Kako je većina tekstova u časopisu pisana na splitskoj čakavštini, zasigurno će, osim dragocjenih povijesnih podataka, ovo biti i vrijedan jezični materijal za istraživanja, a potom i za prenošenje jezičnoga blaga s generacije na generaciju. Upravo ta činjenica, kao i pomisao da ono može ostati nezabilježeno, ponukala me na proučavanje dijalektnih frazema u ovom časopisu. Bogatstvo i životnost grada pod Marjanom izvire iz njega. *Splitska rič*, u bilo kojem svom obliku, kulturna je vrijednost koja odražava povijest, identitet ovoga grada.

U radu se govori o zastupljenosti, prepoznatljivosti i uporabi frazemi. U uvodnom će se dijelu rada izložiti predmet i ciljevi rada, hipoteze istraživanja te metodologija rada. Navest će se osnovna teorijska promišljanja o frazeologiji, frazemu i njegovim obilježjima, problematici klasificiranja i sl. Potom će biti riječi o razvoju hrvatske frazeologije kao jezikoslovne discipline, ali jednako tako i o njezinu značaju u drugim jezicima općenito s posebnim osvrtom na dijalektalnu frazeologiju. Iznijet će se i podatci o hrvatskim frazeološkim i dijalektološkim rječnicima. Dat će se osvrt na dosadašnja istraživanja u dijalektnoj frazeologiji s posebnim naglaskom na humoristično-satirički časopis *Duje Balavac*.

U središnjem će se dijelu rada prikazati istraživanja provedena u humoristično-satiričkom časopisu *Duje Balavac*. Prvi će se dio istraživanja odnositi na prikupljanje građe, odnosno ekscerpiranje frazema iz svih brojeva spomenutog časopisa. Drugi će se dio istraživanja odnositi na sastavljanje i provođenje upitnika kojim će se ispitati prepoznavanje i uporaba frazema u današnjem splitskom govoru.

U završnome će se dijelu rada tablično zabilježiti ekscerpirani frazemi i utvrditi postoje li oni koji nisu postali dio današnjeg govora, ali su se zadržali zbog svoje čvrste strukture. Kao temelj za provjeravanje ekscerpiranih frazema poslužit će nam frazeološki rječnik autorica Mire Menac-Mihalić i Antice Menac *Frazeologija splitskoga s rječnicima* (2011.). Temeljem provedenog istraživanja upitnikom će se dobiti uvid koja dobna skupina određene frazeme prepoznaje, a koja ih i upotrebljava. Ovo će nam svakako pružiti uvid u to koji frazemi nisu zamrli te su i dalje dio splitskog govora, kao i u one koji su bili dio bogate splitske frazeološke prošlosti.

1.1. Predmet, ciljevi i hipoteze istraživanja

Predmet su istraživanja ovog rada frazemi ekscerpirani iz humoristično-satiričkog časopisa *Duje Balavac*. Oni se proučavaju s dijalektološkoga, frazeološkoga i sociolingvističkoga gledišta. Kao dijalektalni podatak daju informacije o jezičnim karakteristikama govora u kojem su zabilježeni, u ovom slučaju, i kronološki podatak odnosno sliku govora u jednoj fazi razvoja (splitski govor na početku 20. stoljeća). Ti su dijalektološki podatci važni i u opisu frazema jer iz njih doznajemo jezično-dijakronijsku frazeološku sliku splitskoga govora toga doba. Frazemi su i pokazatelji leksičkog blaga nekog govora. Konkretno, u humoristično-satiričkom časopisu *Duje Balavac* oni su nositelji kulturnih svjetonazora grada Splita u to doba. U časopisu se oslikavaju i politički i društveni elementi grada te se na humorističan način opisuje kako ih stanovništvo Splita doživljava.

Istraživanje u ovom radu ima dva cilja. Prvi je cilj ispisati frazeme iz humoristično-satiričkoga časopisa *Duje Balavac* te potvrditi u *Frazeologiji splitskog govora s rječnicima* (2011.). Drugi je cilj upitnikom dobiti uvid koliko su određeni frazemi prepoznatljivi i koliko se koriste u svakodnevnom govoru *pravih Splićana*. Hipoteze ovog istraživanja glase:

- 1.) Frazeološka građa u časopisu *Duje Balavac* dio je splitskoga korpusa frazema s početka 20. stoljeća
- 2.) Sociolingvističkim istraživanjem potvrđuje se sinkronijsko postojanje dijela frazema zabilježenih u *Duji Balavcu*. Ispitanici starije životne dobi prepoznaju i/ili koriste veći broj frazema iz ekscerpirane građe od ispitanika mlađe životne dobi.
- 3.) Frazemi iz časopisa *Duje Balavac* jedno su od sredstava prenošenja i očuvanja splitskoga jezičnog identiteta.

U okviru očekivanih znanstvenih doprinosa ovog istraživanja, smatra se da će postavljene hipoteze biti potvrđene. Postojat će određeni frazemi koji su ranije bili dio splitske frazeologije odnosno svakodnevnog spliskog govora. Provedenim istraživanjem uočiti će se koliko različite dobne skupine (ne)prepoznaju određene frazeme. Ispitanici će starije dobne skupine brže i lakše prepoznati odabrane frazeme te će ih koristiti češće, nego ispitanici mlađih dobnih skupina. Kako se do sada nije provelo istraživanje splitskih frazema u *Duje Balavcu*, smatra se da će ovaj rad biti znanstveni doprinos istraživanju splitskog govora, odnosno splitske frazeologije.

1.2. Metodologija rada

Istraživanje za ovaj rad započelo je proučavanjem opće frazeološke literature te one koja se bavi hrvatskom dijalektom frazeologijom. Uz to, proučena je potrebna dijalektološka i sociolingvistička literatura korisna za temeljitu dijalektološku i sociolingvističku analizu prikupljene građe. Građu na kojoj se temelji frazeološko i dijalektoško istraživanje čine svi frazemi zabilježeni u časopisu *Duje Balavac*. Ti su frazemi uspoređeni s frazemima prikupljenima u knjizi *Frazeologija splitskog govora s rječnicima* (2011.) Mire Menac-Mihalić i Antice Menac u kojoj se govori o frazemima, njihovoj strukturi, značenju, podrijetlu te o onome što je karakteristično za grupu govora ili o lokalizmima karakterističnima samo za splitski govor. Na temelju građe iz *Duje Balavca* sastavljen je sociolingvistički upitnik kojim se istraživalo poznavanje i uporaba frazema iz *Duje Balavca* u splitskom govoru 21. stoljeća. Rezultati sociolingvističkoga istraživanja provedenoga statističkom metodom poslužili su kao temelj istraživanju uloge frazema zabilježenih u časopisu *Duje Balavac* u prenošenju i očuvanju splitskoga govora. To je osobito važno uzme li se u obzir činjenica da se u proteklih sto godina splitski govor promijenio te je njegova čakavnost ustuknula pred štokavštinom.

Humoristično-satirički časopis *Duje Balavac* počeo je izlaziti 1908. godine. Posljednji broj zabilježen je 1923. godine. Ukupno je objavljeno 33 broja. Svi će brojevi poslužiti u istraživanju.

Prvi će se dio istraživanja odnositi na prikupljanje građe. Pregledat će se svi dostupni i objavljeni brojevi (iz 1908. godine – 6 brojeva, iz 1909. godine – 4 broja, iz 1910. godine – 4 broja, iz 1911. godine – 4 broja te iz 1912. 1921., 1922., 1923. godine – 1 broj)¹, ispisat će se

¹ <http://dalmatica.svkst.hr/?sitetext=316> (pristupljeno 22. studenog 2023.).

pronađeni frazemi i donijeti njihova značenja. Frazemi će se navoditi abecednim redom prve riječi u frazemu. Navest će se u kontekstu te će se označiti broj časopisa i stranice. Zastupljenost svakog frazema bit će provjerena u spomenutom frazeološkom rječniku, pa će, ako postoji u navedenoj građi, to biti i označeno. Frazeološki rječnik dviju autorica donosi bogatu građu (više od 3000 splitskih frazema) te će istraživanje pokazati zaboravljene frazeološke sveze koje će zasigurno obogatiti budući frazeološki fond splitskoga govornoga područja.

Drugi dio istraživanja odnosit će se na sastavljanje i provođenje upitnika kojim će se ispitati prepoznavanje i uporaba frazema. Odabrat će se pojedini frazemi koji će biti ili najučestaliji ili najzanimljiviji. Upitnik će se sastojati od dva dijela te će se provesti među ispitanicima ženskog i muškog spola, različite životne dobi. Prvi dio odnosit će se na prepoznavanje frazema. Ispitanicima će se ponuditi pojedini frazemi (njih ukupno 66). Trebat će odgovoriti na pitanje prepoznaju li izraz koji najbolje opisuje ponuđeni frazem. Također, bit će ponuđeno nekoliko opcija kao i mogućnost dodavanja svoga značenja. Drugi dio upitnika odnosit će se na uporabu frazema. Ispitanicima će se ponuditi opcije na skali koliko često u svakodnevnom govoru koriste ponuđeni frazem. Uzet će se u obzir dob anketiranih ispitanika. S obzirom na to da se ispituju frazemi splitskoga govora i njihova očuvanost i imajući u vidu stogodišnje razdoblje izlaska časopisa *Duje Balavac*, tražili su se ispitanici koji su rođeni u Splitu (kao i jedan njihov roditelj). Anketirani ispitanici obuhvaćaju tri generacije (mlađu, srednju i stariju životnu dob) odnosno dob je podijeljena u sedam dobni skupina: 19–29, 30–40, 41–51, 52–62, 63–73, 74–84, 85 pa nadalje. Smatra se da je za ovakav vid istraživanja dob ispitanika od iznimne važnosti kako bi se potvrdile postavljene hipoteze i dobio uvid koliko različite dobne skupine utječu na izumiranje, odnosno očuvanje pojedinih frazema splitskoga govora. Očekivani su rezultati da će ispitanici starije životne dobi prepoznati frazem te ga češće upotrebljavati od ispitanika mlađe životne dobi. Smatra se da ispitanici mlađe životne dobi neće frazem niti prepoznati niti upotrebljavati. Ispitanici srednje životne dobi bi frazem mogli prepoznati, ali ga rjeđe koristiti. Za analizu navedenih rezultata koristit će se Hi kvadrat test (Hodges-Lehmannov test) odnosno neparametarski statistički test koji se koristi za usporedbu dviju neovisnih grupa. Za svako promatranje u jednoj skupini izračunat će se razlika između njega i svakog promatranja u drugoj skupini. Razlika će se rangirati putem medijana i moći će se uočiti statistička značajnost u prepoznavanju i uporabi pojedinog frazema prema dobnoj skupini. Rezultati upitnika prikazat će se u posljednjem dijelu rada.

1.3. Humoristično-satirički časopis *Duje Balavac*

Duje Balavac humoristično-satirički je mjesečnik iz Splita. Časopis je izlazio u dvije etape: od 1908. do 1912. te od 1921. do 1923. godine. Preciznije, prvi je broj izašao 7. veljače 1908. te je izlazio do svibnja 1912. g. (tisak Splitske društvene tiskare),² a drugi put izlazi ponovno neredovito od svibnja 1921. g. do srpnja 1923. g. (Mužinić, 1973: 126). Ukupno su zabilježena 33 broja. Glavni urednik i izdavač časopisa bio je Ante Katunarić³ koji je oko sebe okupio brojne novinare, umjetnike i karikaturiste. *Duje Balavac* bio je prvi list koji je svoj jezik popratio i slikovnim materijalima odnosno karikaturama.⁴ Mladi intelektualci iz toga razdoblja progovarali su o društvenim i političkim događajima kako bi razvili kulturni život grada. Želja im je bila kritizirati društvene pojave, ali i zabaviti čitatelje. Tekstovi i karikature bili su potpisivani raznim pseudonimima tipa *Rode* (autor Emanuel Vidović) ili *Baf:Baf* (autor Virgilo Meneghello Dinčić⁵), *Piperle*, *Ghettar*, *Duje* (autor Ante Katunarić). Većinu tekstova i to najvećim dijelom na splitskoj čakavici napisao je Ante Katunarić. Izniman je značaj ovog časopisa proučavanje kulturne i političke scene na humorističan način. Za ovaj časopis karakterističan je politički diskurs, bunt i ironija koji su u ovo vrijeme splitskoj publici bili itekako poznati (Kuić, 146: 2012).

Paralelno su s *Dujem Balavcem* izlazile i druge novine poput *Velebita*, *Dana*, *Novoga doba*⁶, *Pučke slobode*.⁷ Svaka je novina na svoj način davala povijesni i kulturni prikaz Splita

² Tijekom ratnih godina časopis nije izlazio, a onda je *Duje Balavac* postao *Duje Grintavac* (u jednom broju kao šaljivi prilog *Zastava*, 1914), a potom se javlja kao *Brbljavac*” (Šegvić, 2007: 320).

³ Ante Katunarić bio je jedna od ključnih osobnosti kulturnog i javnog života Splita u prva tri desetljeća 20. st. „...Iako se najčešće ističe njegovo umjetničko i spisateljsko djelovanje, pri sagledavanju njegove važnosti za regionalnu i nacionalnu kulturu ne mogu se zaobići brojne aktivnosti kojima je bitno pridonio oblikovanju i uzdizanju cjelovite kulturne produkcije, od slikarstva i kazališta do glazbe i publicistike”. (Grupa autora, Ante Katunarić i Split 1900.-1935., 2016).

⁴ Karikature su u *Duji Balavcu* nadopunjavale tekst te bile vrlo pogodne za ismijavanje vladajućeg režima. To je naravno dovelo i do čestih zabrana izlaženja časopisa.

⁵ Meneghello Dinčić bio je najproduktivniji crtač *Duje Balavca*. U prvoj fazi izlaženja časopisa objavio je 48 karikatura. Lik *Duje Balavca* njegovo je djelo (Šegvić, 2007: 323).

⁶ Nezaobilazan dnevni list bio je *Novo doba* koji je počeo izlaziti 1918. On je danas važan dokument o međuratnim zbivanjima u Splitu, Hrvatskoj i tadašnjoj Jugoslaviji. Osim domaćih i inozemnih političkih pregleda, list je pratio najvažnija politička i gospodarska zbivanja, društvene i socijalne mijene, događanja i probleme u kulturi i znanosti, posebno u prilogima za Uskrs i Božić. Novine. To je bio prvi dnevni političko-informativni list koji je uspio održati kontinuitet izlaženja više od dvadeset godina (Jelaska Marijan, 2009: 463). Bogato je ilustriran reklamama, posebice usmjeren prema ženama kao kupcima i kao čitateljicama lista. Prilogom „Novo doba za djecu“ stvarao je mladu čitateljsku publiku, a tjednim prilogom „Jadranski sport“ informirao je čitatelje o sportskim događanjima i popularizirao sport kao novo zanimljivo područje javnosti. Zdravka Jelaska Marijan posvetila je dio svoje knjige splitskim novinama i časopisima te je navela važne podatke o osnivanju, političkoj sceni i djelovanju Novog doba u međuratnom razdoblju.

⁷ <https://digitalnezbirke.gkmm.hr/object/10154> (pristupljeno 22. kolovoza 2023.).

početkom 20. st.⁸ To je razdoblje velikih političkih i društvenih promjena. Smijenila se prva vladavina Austrije, zatim je slijedilo kratko razdoblje francuske uprave, da bi se ponovno vratila Austrija za period dulji od sto godina (do 1918. godine). U to doba Split se počinje pretvarati u moderni grad te je bio najnapučeniji grad u Dalmaciji. Naravno da je taj vitalni i tako gusto naseljeni Split vodio kulturni život, priređivale su se razne zabave, slavili razni događaji. U okviru svojih mogućnosti Split je kroz stoljeća prihvaćao europsku kulturu i civilizaciju. Društveni život Splitskoga odvijao se na otvorenim mjestima što je jedna od karakteristika primorskih i mediteranskih gradova. Kao najposjećenija i najatraktivnija mjesta društvenog života izdvajaju se Pjaca, Riva, Kraljeva njiva, Prokurative, Marmontova ulica i Peristil (Novak, 1978; Mimica, 2005). Pjaca je kao najstariji gradski trg zadržala mjesto društvenog okupljanja i fokus društvenih i političkih zbivanja. Na Pjaci je bila smještena gradska kavana koju su posjećivali mnogi obični građani, ali i političari, umjetnici i književnici. Nezaobilaznu ulogu u društvenom životu imale su brojne kavane, gostionice, konobe, brijačnice, čitaonice i kazalište. Glavna gradska kavana smjestila se na Narodnom trgu i premda je tijekom 20. st. promijenila brojna imena i vlasnike ostala je zapamćena kao Narodna kavana (Kečkemet, 2002). U njoj se raspravljalo, čitalo novine, komentiralo politička i kulturna događanja, održavali su se plesovi, koncerti, umjetničke izložbe i manje predstave. U Splitu su u tom razdoblju stvarali i djelovali brojni umjetnici, ako ne cijeli svoj radni vijek onda barem dio. Neki od značajnijih ličnosti koji su djelovali tada su Emanuel Vidović, Ante Katunarić, Ivan Meštrović, Toma Rosandić, Tin Ujević, Marko Uvodić, Dinko Šimunović, Josip Hatze, Ivo Tijardović itd. (Sardelić, 2005). Nakon raspada Austro-Ugarske monarhije, zajedno s većim dijelom Dalmacije, Split se združio s Hrvatskom u sastavu Kraljevine SHS (Jugoslavije).

⁸ Hermann Bahr na početku XX st. govori o vitalnosti i vedrini Splitskoga: „...Ne postoji grad u kojem jače odzvanja zov života. S visokih tornjeva, iz dubokih podruma, u uzanim kamenim ulicama, između stupova i kroz kamena vrata povikuje i kliče i posrće život. Ovdje živi četrdeset tisuć ljudi, no čovjeku je kao da se kreće među stotinama tisuća. Tako gromko odjekuju ovdje koraci života”.

2. TEORIJSKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

2.1. Razvoj frazeologije kao jezikoslovne discipline

Jezik je dinamičan sustav, sastavljen ne samo od pojedinačnih riječi, već i od načina na koje se te riječi kombiniraju da bi stvorile značenje. Frazeologija, grana lingvistike, istražuje neiscrpno područje izraza koji se sastoje od više riječi, idiomatskih fraza i stalnih kombinacija riječi koje igraju ključnu ulogu u našoj svakodnevnoj komunikaciji. Zadiru u obrasce, strukture i kulturne nijanse koje oblikuju način na koji prenosimo ideje, emocije i koncepte. Riječ frazeologija koja dolazi od grč. riječi *pharsis* - izraz te grč. riječi *logos* - govor jest znanstvena disciplina (dio lingvistike) u kojoj se proučavaju i opisuju frazemi ili frazeologizmi. Jedno od značenja odnosi se na frazeologiju kao na „dio znanosti o jeziku koji proučava frazeme” (Melvinger, 1984: 84).

Frazeologija je jezična disciplina koja obuhvaća sve frazeme jednog jezika, pisca, književnog djela, narječja, dijalekta, govora ili određenog tematskog područja. Također, može se definirati kao specifičan način i tehnika izražavanja ili strukturiranja teksta karakteristična za određenog autora. Kao znanstvena jezikoslovna disciplina razvija se početkom 20. stoljeća (Fink-Arsovski, 2016).

Utemeljiteljem frazeologije smatra se švicarski lingvist Charles Bally. Bally je bio aktivan početkom do sredine 20. stoljeća i odigrao je ključnu ulogu u razvoju semantičke frazeologije. Prepoznao je značenje frazeoloških jedinica u komunikaciji, kao i njihovu ulogu u prenošenju značenja i omogućavanju učinkovitog izražavanja. U okviru funkcionalnih stilova Bally je razmatrao kako frazeološke jedinice doprinose distinktivnim karakteristikama različitih jezičnih stilova. Iako se Charles Bally nije posebno usredotočio na frazeologiju kao zasebno područje, njegovi širi doprinosi lingvistici pružili su temelj kasnijim istraživačima za proučavanje frazema (Pym, 2014: 47).

Ruski lingvisti bili su pak prvi koji su frazeologiju počeli razvijati kao samostalnu disciplinu. Među najzaslužnijima bio je E. D. Polivanov koji je već 1931. godine zagovarao njezin samostalni status kao i V.V. Vinogradov. On 40-ih godina 20. stoljeća, na temelju ideja Charlesa Ballyja, razrađuje vlastitu koncepciju frazeologije. Prema njemu, ustaljenost frazema posljedica je njegove semantičke cjelovitosti. On naglašava važnost proučavanja stabilnih kombinacija riječi i ustaljenih fraza za razumijevanje strukture jezika. Tijekom narednih trideset godina, frazeologija je doživjela intenzivan period klasičnog razvoja, tijekom kojeg je veliki broj frazeologa iz vinogradovljeve škole aktivno djelovao. Među najznačajnijima su V.

Arhangel'ski, O. Babkin, M. Šanski, B. Larin, A. Kunin, J. Avaliani, L. Rojzenzon i V. Žukov (Užčenko, 2007: 9–10). Njegove ideje su značajno doprinijele razvoju frazeoloških istraživanja u ruskoj lingvistici (Fleischer, 1982: 12 – 15). U sličnim promišljanjima, slijedio ih je poljski frazeolog Stanisław Skorupka koji spominje dva razdoblja frazeologije. Prvo između 12. i 16. stoljeća u kojem su interes proučavanja leksikologa više ili manje leksikalizirane sveze riječi te drugo razdoblje s kraja 19. i početkom 20. stoljeća kada se javlja potreba za većim teoretskim razumijevanjem pojma frazeologije (Skorupka, 1988: 7).

2.1.1. Dosadašnja frazeološka istraživanja u hrvatskoj lingvistici

Dosadašnja su istraživanja frazema pokazala da se frazemi mogu proučavati s različitih stajališta. Veliki je broj radova posvećen toj tematici, bilo da se radi o teorijskom dijelu frazema, njihovoj strukturi i podrijetlu ili o njihovoj uporabi. Od iznimne je važnosti knjiga Željke Fink-Arsovski, Barbare Kovačević i Anite Hrnjak *Bibliografija hrvatske frazeologije. Frazeobibliografski rječnik* (2017) u kojoj se nalazi cijeli niz radova (članaka, knjiga, prikaza, rječnika, disertacija...) objavljenih na tu temu.

U Hrvatskoj se interes za frazeologiju pojavio početkom 70-ih godina prošloga stoljeća, a među značajnijim imenima spominje se Antica Menac. Ona se u svojoj *Hrvatskoj frazeologiji* (2007) bavila različitim aspektima hrvatske frazeologije, povezujući je s frazeologijom drugih slavenskih jezika. Točnije, provodila je kontrastivna istraživanja između hrvatskoga i ruskoga jezika. Frazem je definirala kao „osnovnu jedinicu frazeološkoga jezičnog sustava te stalnu svezu riječi u kojoj je najmanje jedna sastavnica izgubila svoje osnovno značenje” (Menac, 2007: 11).

Osim nje, među prvim hrvatskim filolozima koji su se bavili frazeologijom, bili su i Josip Matešić, Stefan Rittgasser i Josip Jernej (Vidović Bolt, 2011: 15). Javili su se i drugi autori: Željka Fink-Arsovski (1988, 2012a, 2013b, 2013), Marija Malnar Jurišić (1998, 2012, 2017, 2023), Maja Opašić (2008), Anita Hrnjak (2009, 2011), Nina Spicijarić Paškvan (2010), Barbara Kovačević (2012), Martina Bašić (2012, 2013, 2022), Barčot (2013, 2021), Marija Turk (2016) koji su se u svojim djelima osvrnuli na frazemsku strukturu, podrijetlo frazema te na jezično-kulturološki aspekt.

Prema Jerneju frazeologija je posebna i široka grana lingvistike koja obuhvaća autonomne te izmijenjene idiomske izraze, figurativni i afektivni govor kolokvijalnog jezika te narodne izreke (Jernej, 1978: 349).

2.2. Hrvatska dijalektna frazeologija

Frazeologija ima značajnu ulogu u dijalektima, kao i u standardnim jezicima. U dijalektima frazeologija odražava jedinstvena jezična i kulturološka obilježja određene regije ili zajednice. Važnost dijalektalne frazeologije ogleda se u kulturnom izražavanju uključujući idiomatske izraze, poslovice i izreke koje su specifične za određenu skupinu ljudi. Ovi izrazi prenose kulturu, povijest i vrijednosti zajednice te time dijalektna frazeologija služi kao oznaka regionalnog identiteta. Određene fraze ili riječi mogu biti jedinstvene za određeni dijalekt, pomažući govornicima da se identificiraju sa svojim zemljopisnim ili kulturnim korijenima. U svakodnevnoj komunikaciji unutar zajednice koja govori dijalektom, frazeologija je neophodna za prenošenje preciznih značenja. Stoga, lokalni frazem i izrazi mogu nositi specifične konotacije koje stranci možda neće u potpunosti razumjeti (Malnar Jurišić, 2015: 89–92). Dijalektna frazeologija često odražava te tradicije, pomažući očuvanju kulturnog naslijeđa kroz jezik i otpor standardnom jeziku ili utjecaju dominantnog jezika. To je način na koji zajednice mogu potvrditi svoju jezičnu neovisnost i jedinstvenost evoluciji jezika što bi značilo da dijalektna frazeologija nije statična. Razvija se tijekom vremena pod utjecajem promjena u zajednici, izloženosti drugim jezicima i društvenih čimbenika (Matešić, 1995: 86–87).

Josip Matešić pionir je među jezikoslovcima koji je upozoravao na nužnost frazeoloških proučavanja u dijalektima. Smatrao je tadašnjih devetdesetih godina da se hrvatska frazeologija bavila samo proučavanjem standarda, dok je dijalektalna frazeologija zanemarena. Prema njemu bi cilj dijalektne frazeologije morali biti dokazi koje ona može ponuditi u „proučavanju povijesti jezika, njegova razvitka i pri osvjetljenju kulturno-historijskih, socijalnih, ekonomskih, psiholoških i drugih utjecajnih faktora na postanak frazeološke jedinice” (Matešić, 1995: 84).

Proučavanje dijalektne frazeologije može pružiti i uvid u evoluciju jezika. Frazeologija u dijalektima bogat je aspekt jezične raznolikosti jer odražava povijest, kulturu i identitet zajednica koje njima govore. Daje nam uvid u jedinstvene načine na koje ljudi koriste jezik za komunikaciju i međusobno povezivanje (Matešić, 1988: 86–88). Zbog snažnih veza među sastavnicama, leksičke zamjene su često nemoguće, pa se frazemi ponašaju kao okamenjene jezične strukture koje čuvaju lekseme koji se više ne koriste u svakodnevnom govoru. Takve sastavnice, koje su prešle u pasivan leksik, predstavljaju pravo jezično blago. Pored toga što su izvor jezičnog blaga, prikupljeni frazeološki materijali također sadrže informacije o fonološkim i morfološkim karakteristikama određenog lokalnog govora (Meisinger, 1997: 61).

Proučavanje dijalektne frazeologije izuzetno je važno za očuvanje jezične raznolikosti i dokumentiranje jedinstvenih značajki dijalekata za koje postoji opasnost da će nestati ili biti zasjenjeni standardnim jezikom. Ona pruža prozor u jezičnu raznolikost i kulturno bogatstvo unutar različitih dijalekata jezika. Omogućuje nam da cijenimo jedinstvene izraze i jezično nasljeđe specifično za određene regije. Dijalektna je frazeologija više nego samo predmet lingvističkog istraživanja; ona je dokaz otpornosti i raznolikosti samog jezika.

2.2.1. Dosadašnja istraživanja dijalektne frazeologije splitskoga područja

Istraživanjem hrvatske dijalektne frazeologije bavila se Mira Menac Mihalić u svom projektu „Istraživanje hrvatske dijalektne frazeologije”. Smatra se da dijalektni frazemi po svom sastavu i strukturi ne odstupaju značajno od frazema standardnog jezika. Dijalektna frazeologija je "otvorenog tipa" i obnavlja se novim jedinicama, uključujući i posuđenice. Iako dolazi do inovacija unutar sustava i posuđivanja iz drugih sustava, dijalektne karakteristike određenog govora očuvane su u frazemima više nego u drugim dijelovima govora, zahvaljujući konzervativnoj prirodi frazema⁹. Prikupljanje i obrada frazeoloških podataka iz hrvatskih govora te izrada frazeoloških rječnika omogućuju leksikografima, leksikolozima i dijalektolozima pristup bogatom fondu novih, još nezabilježenih frazema za daljnje istraživanje na raznim jezičnim razinama.

Istraživanja su pokazala da se hrvatski dijalektni frazemi u osnovi ne razlikuju od frazema standardnog jezika. Potvrđeni su već poznati oblici frazema, frazeološke inačice na više jezičnih razina, kao i bogati međufrazeološki odnosi (Matešić, 1995: 84).

Nadalje, potrebno je odrediti ključne probleme za istraživanje, rezultate istraživanja koji bi upotpunili dijalektološku sliku određene jezične regije. Split je poznat po svom govoru, koji pripada južnočakavskom dijalektu. Lingvisti i istraživači pokazali su interes za proučavanje ovog dijalekta zbog njegovih jedinstvenih jezičnih značajki i kulturnog značaja (Galović, 2014: 53–55).

Unazad nekoliko godina objavljeno je i nekoliko rječnika splitskoga govora u kojima se pronalazi pokoja frazemska sveza. Može se spomenuti Splitski rječnik (2008.) Željka Petrića,

⁹ Mira Menac Mihalić (2006.): Projekt „Istraživanje hrvatske dijalektne frazeologije” u *Diahronija in sinhronija v dialektoloških raziskavah*, ur. Koletnik, Mihaela ; Smole, Vera, Slovenija, ISBN: 961-6320-35-1

Rječnik splitskog govora (2006., 2013.) Dunje Jutrović i Thomasa F. Magnera, Splitske riči (2018.) Dunje Jutrović.

Frazeologija splitskog govora u časopisu *Duje Balavac*¹⁰ je s jedne strane očuvala stare riječi, ali je s druge strane ipak moguće uočiti određene promjene (*jemat 300 godin/jemat 100 godin*). Frazemi splitskog govora ne razlikuju se po strukturi značajno od frazema drugih govora, ali se može kazati da su određeni izrazi i kolokacije svojstveni ovom podneblju. (Možda u rezultate)..... Dijalektalni frazemi i dalje žive u splitskom govoru i njegov su sastavni dio, ali kako se struktura stanovništva mijenja odnosno broj izvornih splitskih govornika sve je manji tako ipak pojedini frazemi gube bitku s vremenom.

Leksikografija je dio znanosti o jeziku koja se bavi „sustavnim popisivanjem, opisom i tumačenjem riječi, izraza, imena jednoga ili više jezika, promatranoga sa stajališta oblika, značenja i kombinacija jezičnih jedinica, prema određenim obično unaprijed utvrđenim ili dogovorenim kriterijima, kao i objavljivanje rezultata takva rada u obliku knjige (rječnik, leksikon, enciklopedija) ili pak u kakvu drugom obliku (primjerice na elektroničkim medijima)”.¹¹

Hrvatski rječnici, kao i rječnici mnogih drugih jezika, često uključuju različite vrste frazema, idiomatskih izraza, poslovice i ustaljenih kombinacija riječi. Frazeologija se obično prikazuje u hrvatskim rječnicima kroz frazeme i izraze te rječnici često sadržavaju natuknice za uobičajene idiomatske izraze i fraze. Ovi unosi obično daju frazem u njegovom izvornom obliku, zajedno s njegovim doslovnim prijevodom (ako je primjenjivo) i objašnjenjem njegovog značenja i upotrebe; poslovice i izreke sastavni su dio frazeologije (Petrović; Parizoska 2019: 27–30).

Rječnici mogu istaknuti uobičajene kolokacije kako bi pomogli korisnicima da razumiju kako se riječi koriste u kontekstu, kroz primjere u rečenicama mnogi rječnici daju uzorke rečenica koje uključuju fraze i izraze kako bi pokazali njihovu upotrebu u kontekstu (Menac, 1994: 164). Ovo pomaže učenicima i korisnicima da razumiju kako prirodno koristiti ove fraze,

¹⁰ Osim navedene znanstvene i stručne bibliografije, iščitali su se radovi kojima je okosnica bio upravo humoristično-satirički časopis *Duje Balavac*. Većina se takvih istraživanja odnosila na analizu romanizama (talijanizama) u splitskom govoru s početka dvadesetog stoljeća. Prezentirani talijanizmi u djelu svjedoče o dugogodišnjim romansko-slavenskim kontaktima i o miješanju njihovih kultura, nasljeđa i jezika (Petković, 2015: 23). Leksik starog splitskog govora u prvom splitskom satiričnom časopisu *Duje Balavac* analiziran je i kod autorica Runjić-Stoilove i Tomelić-Ćurlin. Iz djela se može zaključiti da se jezično nasljeđe, ipak njeguje bez obzira na činjenicu da je splitsko čakavsko narječje na popisu ugrožene nematerijalne baštine.

¹¹ <https://hrcak.srce.hr/file/69098> (pristupljeno 28. kolovoza 2023.).

kroz kulturne i regionalne varijacije; neki rječnici također mogu zabilježiti regionalne ili kulturološke varijacije u frazeologiji, budući da se idiomatski izrazi i poslovice mogu razlikovati ovisno o regiji ili zajednici, kroz unakrsne reference. Rječnici često uključuju unakrsne reference, pa ako se traži jedna riječ u frazi, to može dovesti do povezanih frazema ili izraza. Rječnici najčešće uvrštavaju riječi po formalnom kriteriju tako da se odredi ključna riječ frazema te se on navodi pod natuknički članak one natuknice „kojoj je izraz identičan izrazu ključne riječi frazema”. U ovom slučaju se zanemaruje sadržajna strana jezičnog znaka. Ključna sastavnica bi trebala biti ona koja jasno upućuje na značenje frazema i temeljem koje je najjednostavnije shvatiti značenje frazema (Bogović, 1997: 123).

U hrvatskoj frazeologiji prevladavaju rječnici mjesnih govora ili skupina govora. Stoga se isti često svrstavaju u dijektološke rječnike te su kao takvi dio lingvističke discipline dijalektologije (Vulić, 1999: 31).

Antica Menac, začetnica frazeologije u Hrvatskoj i autorica prvog frazeološkog rječnika osamdesetih godina, pokrenula je, uredila i velikim dijelom bila suautorica u ediciji *Mali frazeološki rječnici*. U tim rječnicima, hrvatski je bio polazni jezik, a ciljni jezici su bili ruski, ukrajinski, poljski, češki, slovački, slovenski, njemački, francuski i talijanski. U suradnji sa Željkom Fink-Arsovski i Radomirom Venturinom, 2014. godine objavila je jednojezični *Hrvatski frazeološki rječnik*.

Josip Matešić 1982. g. objavljuje *Frazeološki rječnik hrvatskog ili srpskog jezika*. Hrvatski frazeološki rječnik autora Antice Menac, Željke Fink-Arsovski i Radovana Venturina izlaze 2003., a potom 2024. g.

Frazeološki rječnik hrvatskoga jezika autorica Ivane Filipović-Petrović i Jelene Parizoske najnovije je izdanje rječnika ovakvoga tipa, izdano 2022. g. u elektronskom obliku.

Značajno je spomenuti *Rječnik hrvatskih animalističkih frazema* iz 2017. g. autorica Ivane Vidović Bolt, Branke Barčot, Željke Fink-Arsovski, Barbare Kovačević, Nede Pintarić i Ane Vasung kao prvi hrvatski tematski frazeološki rječnik.

Prvu monografiju o frazemima objavila je Željka Fink-Arsovski 2002. g. pod nazivom *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*.

Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema autora Erike Kržišnik, Slavomire Ribarove, Tatjane Dunkove, Natalije Kabanove, Rajise Trostinske, Blaža Mironova, Agnieszke Spaginski-Pruszkove, Ivane Vidović Bolt, Dubravke Sesar i ostalima objavljuje 2006. godine.

U knjizi Antice Menac *Hrvatska frazeologija* iz 2007. navode se svi radovi koji imaju frazeološku tematiku objavljeni između 1971. i 2005. g. (Fink-Arsovski, 2007: 228). Utemeljiteljica hrvatske frazeologije Anita Menac objavila je i *Hrvatsko-engleski frazeološki rječnik* 2008. u suautorstvu s Daliborom Vrgočem te *Hrvatsko-ruski frazeološki rječnik* 2011. u suautorstvu s Irinom Mironovom Blažina i Radomirom Venturinom.

Željka Fink-Arsovski, Barbara Kovačević i Anita Hrnjak objavile su *Bibliografiju hrvatske frazeologije* i CD s popisom frazema analiziranih u znanstvenim i stručnim radovima. Djelo obuhvaća, kako autorice ističu u Predgovoru, njima dostupne radove objavljene od 1970. do 2009. Sastoji se od dva dijela: popisa radova i popisa frazema analiziranih u njima (Opašić, 2011: 188). Elektroničko izdanje *Bibliografije hrvatske frazeologije* objavljeno je 2017. g. i nadopunjeno radovima izdanima od 2010. do 2015. g.

Važno je napomenuti da iako je frazeologija ključni aspekt jezika, ne pokrivaju ju svi rječnici u istoj mjeri. Specijalizirani frazeološki rječnici mogu pružiti opsežniju pokrivenost idiomatskih izraza i ustaljenih izraza. Osim toga, kako se jezik razvija, pojavljuju se novi idiomi i izrazi, tako da je frazeologija i dalje dinamično polje proučavanja i dokumentiranja u rječnicima.

3. DEFINICIJA I USTROJSTVO FRAZEMA

3.1. Frazem i njegova obilježja

Frazemi su osnovna jedinica frazeologije. To su ustaljeni izrazi u jeziku koji se sastoje od više sastavnica te se u govoru reproduciraju kao cjelina odnosno sveza koja ima svoje cjelovito značenje). Obzirom da se može kazati da frazemi pripadaju posebnom jezičnom kodu jer se izraz često mora naučiti napamet da bi zadržao svoje smisljeno značenje, frazemi se u širem smislu riječu nazivaju i lokucijama. Ovo bi značilo da frazem ima svoj smisao isključivo u zadanoj odnosno ustaljenoj formi. Kod frazema značenje nije određeno zbrojem značenja pojedinih sastavnica, npr. *ići grlom u jagode*, *prevesti žedna preko vode* i sl. Značenje frazema se obično ne izvodi iz značenja njihovih dijelova jer su svi ili neki od njih doživjeli značenjsku pretvorbu (Kolenić, 1998: 75).

Pri definiranju frazema, različiti autori nude različite pristupe. Željka Fink-Arsovski frazem definira kao "osnovnu jedinicu frazeologije koja se sastoji od najmanje dvije sastavnice (bilo da se radi o dvjema punoznačnicama ili kombinaciji punoznačnice i nepunoznačnice), koje karakteriziraju cjelovitost, čvrsta struktura, ustaljenost, reproduktivnost, slikovitost, ekspresivnost i konotativno značenje". Kao osnovne značajke frazema navodi "ustaljenost ili reproduktivnost, sintaktičku funkciju frazema unutar rečenice ili funkciju zasebne rečenice, slikovitost i konotativno značenje". Frazemi s ovim obilježjima pripadaju frazeologiji u užem smislu ili užoj frazeologiji. Pri analizi frazema razlikuje njihov semantički, strukturni i sintaktički dio. Frazem se ne stvara u govornom procesu, već se kao naučen i zapamćen uključuje u diskurs, što doprinosi njegovoj ustaljenosti. Posebnu pažnju posvećuje desemantizaciji (semantičkoj preoblici jednoga dijela ili svih frazemskih sastavnica) (Fink-Arsovski, 2002: 45).

Matešić definira četiri osnovne značajke frazema: 1. reproduciranje – frazem se pojavljuje u gotovu obliku kao čvrsta veza riječi ustaljena dugom uporabom; 2. formalno ustrojstvo – frazem je neraščlanjiv skup riječi od kojih su najmanje dvije riječi punoznačne (autosemantične); 3. idiomatičnost – dolazi do semantičke pretvorbe najmanje jednoga člana čvrstoga skupa riječi, tako da značenje frazema nikad ne odgovara zbroju značenja njegovih članova; 4. uklapanje u kontekst – frazem se u rečenici pojavljuje kao njezin prosti član, tj. frazem nije skup riječi u vidu vlastitoga teksta (Matešić, 1982: VI).

Jernej (1996) zaokupljen je pitanjem porijekla frazeologije hrvatskog jezika. Smatra da je povijesni aspekt frazema često puta zanemaren pa navodi sljedeće: „Nije se, naime, postavljalo pitanje na koji se način, u koje se vrijeme i pod kojim se uvjetima naš frazeološki fundus postupno obogaćivao, preoblikovao i osuvremenjivao; koji su faktori kod toga sudjelovali, koji su jezici kod toga procesa najviše utjecali...” Nadalje smatra da su na hrvatski frazeološki fond znatno utjecali talijanski i njemački jezik. Smatra da unutar tri jezika postoji znatna frazeološka sličnost odnosno strukturna i semantička podudarnost, a time i mogućnost kalkiranja (1992: 191–197).

Pojedini frazeolozi (M. Menac-Mihalić, M. Turk, B. Petrović, Lj. Kolenić, M. Moguš, J. Maresić, B. Kovačević i dr.) bave se analizom isključivo frazema hrvatskog jezika (standardnih ali i dijalektnih frazema, frazema pojedinih pisaca), dok se drugi (Ž. Fink-Arsovski, N. Pintarić, I. Vidović-Bolt, A. Hrnjak i dr.) usredotočuju na kontrastivne usporedbe s drugim, najčešće slavenskim, jezicima.

Prema Burgeru (2015: 14) frazem u širem smislu ima obilježje polileksikalnosti i stabilnosti dok frazem u užem smislu imaju i obilježje idiomatičnosti. U frazeme u širem smislu svrstava kolokacije, komunikativne frazeme i poslovice, a u frazeme u užem smislu idiome.

Nadalje, prema Fleischeru frazemi su osnovni pokazatelji međusobnih odnosa u komunikaciji, iskazuju emocionalni stav prema određenoj situaciji ili osobi, označavaju ironičnu ili posprdnu distancu, imaju funkciju potkrijepljivanja konteksta te funkciju slikovitosti kako bi se jednostavnije opisale složene situacije (Fleischer, 1982: 54).

Frazem je definiran kao „osnovna jedinica frazeološkog jezičnog sustava te stalna veza riječi u kojoj je najmanje jedna sastavnica izgubila svoje osnovno značenje” (Menac, 2007: 11). Uz četiri osnovne značajke frazema (značenje cjeline nije jednako zbroju značenja pojedinih sastavnica; uglavnom ima stabilan red riječi; ima čvrstu strukturu u kojoj su leksičke zamjene ograničene, dok gramatičke promjene ne unose semantičke promjene; najmanji mu je opseg kada se sastoji od jedne samostalne i jedne pomoćne riječi, dok najveći opseg nije određen) Menac navodi dodatne značajke frazema kao što su: metaforičnost, neprobojnost, emocionalnost, nacionalni značaj i neprevodivost na druge jezike (Menac, 2007: 14).

Prema *Frazeološkom rječniku hrvatskog ili srpskog jezika* (Zagreb 1982.) frazem je „jedinica jezika značenjskoga karaktera koja se kao cjelina reproducira u govornom aktu, raspoložuci pri tome najmanje dvjema (punoznačnim) riječima, od kojih barem jedna upućuje

na semantičku pretvorbu, i koje (jedinice) radi sposobnosti uklapanja u kontekst, poput svake druge riječi mogu vršiti sintaktičku funkciju u rečenici”. Iz ove definicije proizlazi da su za jezičnu jedinicu koju nazivamo frazem relevantne sljedeće značajke: a) reproduciranje – frazem se pojavljuje u gotovom obliku kao vrsta riječi; b) formalno ustrojstvo – nerasčlanjivi skup riječi; c) idiomatičnost – semantičku pretvorbu najmanje jednog člana veze; d) uklapanje u rečenicu – frazem je član i ne predstavlja vezu riječi u vidu vlastitog teksta (nije poslovice, krilatica, termin).

Pregledom definicija frazema može se zaključiti da ne postoji jedinstvena definicija frazema, no većina autora se slaže oko nekoliko zajedničkih osnovnih svojstava koje leksička jedinica mora imati da bi se smatrala frazeološkom jedinicom. Omazić (2014: 28) opisuje frazeološku jedinicu na sljedeći način: „Temeljne osobine frazeoloških jedinica su polileksičnost, konvencionaliziranost, suprakomponencijalno (figurativno) značenje, leksička i strukturalna stabilnost, holistička reprodukcija i sveprisutnost u jezičnoj praksi”.

Daljnja proučavanja frazema uvode nas u slobodne i frazeološke sveze. Frazeološke sveze nazivaju se frazem, frazeologizam, frazeologem, idiom, stalni izraz, frazeološka jedinica, frazeološki obrat, stalni leksički kompleksi i sl. Za frazeme je karakteristično da su sve njihove sastavnice ili barem jedna od njih izgubile svoje osnovno leksičko značenje, da ne nastaju u govornome procesu, već ih govornici rabe kao gotove cjeline – ne biraju, dakle, sastavnice, nego gotovu svezu (Menac, 1972: 15).

Ističe se i da značenje frazema kao cjeline nije jednako zbroju značenja njegovih pojedinih sastavnica, potom uglavnom stabilan red riječi, čvrstu strukturu u kojoj su leksičke zamjene ograničene, a gramatičke ne unose promjene na značenjskom planu te da frazem ima najmanji opseg kada se sastoji od jedne samostalne i jedne pomoćne riječi dok najveći opseg frazema nije određen (Menac, 2007: 15). Ona stvara sustav u kojem je svaki frazem pojedini element koji kao takav može biti klasificiran po različitim kriterijima. Frazemi se mogu i posuđivati iz jednog jezika u drugi i to u svom izvornome obliku ili kalkiranjem. Stoga se razlikuje potpuno kalkiranje tzv. potpuni kalkovi i djelomični kalkovi tj. polukalkovi (Menac, 1972: 9–18).

Mnogi frazemi proučavani u čvrstoj svezi riječi dobivaju drugo značenje nego kada je ova sveza slobodna, npr. *biti na konju* u čvrstoj svezi znači *biti*, *popeti se na konja* dok u slobodnoj svezi najčešće znači *osjećati se sigurno* (Matešić, 1995: 85). Sam proces razvoja frazeologije ne može se promatrati kao zatvoreni slučaj. Jezične jedinice su se vremenom

oblikovale, širile i obogaćivale jezične frazeološki fond. Ovakav proces se javlja i u dijalektu, i u lokalnom govoru i u standardnom jeziku.

Kada govorimo o frazemima iz hrvatskih dijalekata čija je uporaba česta, govorimo o frazeološkim dijalektizmima, regionalizmima, čakavizmima ili kajkavizmima. Kada se u suvremenom jeziku koriste frazemi koji se odnose na neko prošlo povijesno razdoblje, kao što je to slučaj proučavanja frazema u časopisu *Duje Balavac*, tada takve frazeme možemo nazvati frazeološkim arhaizmima ili historizmima. One frazeme koji su tek nedavno ušli u upotrebu nazivamo frazeološkim neologizmima. Ostale frazeme koje posudimo iz drugog jezika te ih koristimo u kombinaciji s našim jezikom nazivamo npr. anglicizmima, rusizmima, germanizmima, talijanizmima i sl. (Matešić, 1995: 87).

Mnogi se frazemi, u sličnom obliku ili značenju susreću u raznim drugim jezicima, a rezultat je posuđivanje frazema iz jednog jezika u drugi. Splitski je govor često bio podložan talijanskom¹² i stoga ne čudi da je od njega preuzeo najviše svojih frazema i riječi. Osobine su se pojedinih riječi mijenjale s obzirom na fonologiju i morfologiju te leksik.

Hrvatski frazemi i frazeološki sustav sadrže prošle i sadašnje značajke. S novim naraštajima, tehnologijama, pojavom novih sredstava javnoga priopćavanja, internetskih foruma došlo je do miješanja jezika (intenzivno korištenje anglicizama) te su se time i frazeološke značajke promijenile. U jednom obliku je došlo do obogaćivanja jezika frazemima, a u drugom osiromašivanja njihovog sastava i značenja (Menac, 2007: 19–21).

3.2. Podrijetlo frazema

Kada govorimo o **podrijetlu** frazema, tada razlikujemo nacionalne i posuđene frazeme (Menac, 2007: 14). Nacionalni frazemi su oni koji su povezani tradicijom, poviješću, kulturom nekoga naroda te za njihovo objašnjenje i podrijetlo nisu dovoljna samo lingvistička istraživanja. Potrebno je sagledati povijest nekog područja, tradiciju, ljude i njihove običaje. Njima se često izražava humor, ironija odonosno sve ono što je specifično i svojstveno određenom kraju i njegovim ljudima ljudi. Za ovakve frazeme se kaže da se prenose s koljena na koljeno, iz generacije u generaciju i najčešće zadržavaju svoju čvrstu strukturu. Nije ih moguće prevesti te

¹² Magner, T. F. (1976). *Zapažanja o današnjem splitskom govoru. Čakavska rič: Polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, 6(2), 83-92. navodi kako splitski dijalekt posjeduje veliki fond osnovnih riječi koje postoje u hrvatskom standardnom jeziku. Zbog stoljetnih veza s Venecijom i Italijom u splitski dijalekt ušao je velik broj riječi iz venecijanskog talijanskog i samog talijanskog. Poneki izrazi u oslovljavanju nalikuju talijanskima, npr. *šjor* (gospodin), *šjora* (gospodja), *šinjorina* (gospodjica).

su zbog toga često nerazumljivi drugim narodima i uče se napamet. Ponekad su nerazumljivi i ljudima iz iste države ali različitog kraja. Primjer su frazemi *Sizifov posao* ili *Martin iz Zagreba* i *Martin u Zagreb* koji neće moći razumijeti u Hrvatskoj ljudi s otoka ili iz Zagorja. Oba frazema znače *uzaludan trud* ali obzirom da ljudi pripadaju različitoj dijalektološkoj frazeologiji, nemoguće im je shvatiti o čemu je riječ (Matešić, 1988: 86).

Za razliku od nacionalnih frazema, posuđeni frazemi su ušli u jezik primatelja. Prilagodili su se jeziku tako su se zadržali u izravnom, neprevedenom obliku ili u kalkiranom, prevedenom obliku (neki su zadržali njegov izvorni oblik pa se to najčešće naziva jezičnom kalkacijom); poput riječi *honeymoon*. Dakle, ovu riječ možemo smatrati frazemom koji je u hrvatski jezik ušao izravnim prijevodom engleske riječi te je dobio značenje *medeni mjesec*. Pojava je poznata kao jezična odnosno frazeološka kalkacija. Turk (1994.) tako navodi kako upravo „internacionalni frazemi ulaze u jezik primatelja kaliranjem”. Da bi kalkacija bila ostvariva potrebno je imati djelomičnu ili potpunu semantičku podudarnost u jeziku primatelja i jeziku davatelju.

Nadalje, pri utvrđivanju podrijetla frazema potreban je oprez jer etimološki rječnici ne bilježe frazeme. Prema Jerneju veliki utjecaj na hrvatski jezik imali su talijanski i njemački jezik zatim latinski, francuski, a u današnje vrijeme engleski jezik (Turk, 1994., 2013.).

Ukoliko se promatraju frazemi kroz rječnike razlikuju se općeeuropski frazemi, frazemi nacionalnog karaktera ili se javljaju u oba jezika, ali nemaju internacionalni karakter. Kao takve se navodi riječ *ceh* te frazem *platiti ceh* što bi značilo *stradati*. Na isti se način navodi da izraz „potječe iz vremena kada su kalfe koji su željeli postati majstori, imali dužnost da nakon polaganja ispita i posebne zakletve izvrše i neke materijalne obveze, posebice da prirede zakusku članovima uprave obrtničkoga ceha” (Opašić, 2014: 414). Stoga se može zaključiti da frazemi sadrže jednu ili više sastavnica stranog podrijetla.

Kako su frazemi izrazi prenesenog značenja koji su se ustalili u govoru i pisanju kao cjeline, njima je svojstvena i metaforičnost. To znači da često nemaju doslovno, već preneseno značenje. Za nastajanje takvog frazema ključan je proces frazeologizacije, u kojem se slobodna veza riječi preoblikuje u frazeološku (Granger et al., 2008). Također, važna značajka frazema je snažna ekspresivnost, „jer frazem predstavlja ekspresivan način da se izrazi nešto što bi se moglo reći i neutralnim jezičnim izrazom”. (Djekić, 2014: 8).

Osim svog osnovnog značenja frazemi imaju i dodatna, konotativna značenja koja govore o emocijama ili stavu govornika. Oni su u govornom procesu već unaprijed formirani, pojedine se riječi ne mogu mijenjaju kao u slobodnim svezama. „U velikom broju slučajeva struktura frazema je toliko čvrsta da se jedna sastavnica uopće ne može zamijeniti sličnom riječju. Tako, npr. umjesto *ostaviti na cjedilu* ne možemo reći „ostaviti na cjediljci” umjesto *sjediti na dvije stolice* „stajati na dvije stolice” umjesto *Bogu iza nogu* „Bogu iza ruku” itd. (Menac, 1972: 11).

Kao osnovni kriterij za klasifikaciju frazema uzima se i svojstvo idiomatičnosti, koje se smatra najvažnijim obilježjem frazema (Kovačević, 2006: 3–5). Pojedini lingvisti smatraju da značenje frazema mora biti motivirano pa stoga idiomatičnost nije njegova nužna karakteristika. Dakle, postoji mogućnost da je frazem neproziran odnosno da se ponekad izgubi poveznica između značenja njegovih sastavnica (Kovecses, 2010).

3.3. Frazemi prema obliku i vrsti riječi

Ukoliko frazeme razmatramo prema **obliku** tada razlikujemo fonetsku riječ, skup riječi te frazeme sa strukturom rečenice (Fink-Arsovski, 2002: 8; Menac, 2007: 17-19). Frazem koji je svojim oblikom fonetska riječ može se sastojati od jedne autosemantičke i jedne sinsemantičke riječi koje zajedno tvore jednu naglasnu cjelinu (npr. *za dlaku, iz inata*). Strukturnom analizom frazema utvrđuju se njihov opseg, njihova sintaktički glavna sastavnica te leksički sastav frazeološke jedinice (Kovačević, Ramadanović 2013: 272).

Frazemi se najčešće javljaju kao skup riječi. Takav skup predstavlja svezu dvaju ili više samostalnih riječi te se tada među riječima ostvaruju različite sintaktičke sveze. Prema Menac (2007: 18) takve sveze mogu biti sintaktička sveza neovisnog tipa (riječi se povezuju neovisnim veznicima, npr. *bio tko bio*) i sintaktička sveza otvorenog tipa: a) kongruencija ili sročnost – kad se glavna i zavisna riječ u svezi podudaraju u rodu, broju i padežu, npr. *plava krv*, b) rekcija – kad glavna riječ određuje u kojem će obliku biti ovisna riječ. Rekcija može biti glagolska (govoriti u vjetar), imenička (vrag ne spava) i pridjevska (pametna glava), c) pridruživanje – kad je zavisna riječ nepromjenjiva ili se rabi samo u osnovnom obliku (za ime Boga)...

Prema **vrsti riječi** mogu se podijeliti na središnje punoznačnice. Kao središnje punoznačnici frazemi mogu biti glagolski, imenički, priložni, brojni pridjevni (Kolenić, 1998: 76). Frazemi koji sadrže glagole obično se mogu protumačiti glagolom (*pasti na pamet* – sjetiti

se), imenički frazemi imenicom (*Pandorina kutija* - problem), pridjevni pridjevom (*mladi i ludi* - nezreli), itd. (Jozić, 2006: 153-171).

Malnar Jurišić u svom radu navodi da je za frazeme najvažnije da značenje cjeline nije jednako zbroju značenja pojedinih sastavnica, da imaju uglavnom stabilan red riječi, da imaju čvrste strukture u kojima su leksičke zamjene ograničene, a gramatičke ne unose semantičke promjene, da se sastoje najmanje od jedne samostalne i jedne pomoćne riječi, (Malnar Jurišić, 2021: 490).

Frazemska rečenica ima više sastavnica nego li ih imaju sveze riječi. Podrazumijevaju frazeme koji imaju strukturu rečenice. Ta rečenica može biti samostalna ili biti uključena u drugu rečenicu ili širi kontekst (Vidović Bolt, 2011: 24–26).

Frazemi u govoru i djelima variraju s obzirom na **stupanj složenosti**, prepoznatljivosti te promjenljivosti. Stupanj nadalje varira od govornika do govornika te od konteksta do konteksta te se u njima ogleda jezična kreativnost. Frazemi sa svojom uporabom čine bogatstvo svakoga jezika (Langlotz, 2006: 127).

3.4. Strukturna analiza frazema

Strukturna se analiza frazema bavi opsegom frazema, leksičkim sastavom te određivanjem njegove glavne komponente unutar sintakse (Fink-Arsovski, 2002: 8). Frazemima su bliske poslovice stoga se ne mogu shvatiti doslovno. Frazem se sastoji od najmanje dvije punoznačne riječi koje su ustrojene kao stalne odnosno nepromjenjive sveze. Izbor jednog elementa uvelike određuje i izbor drugog elementa odnosno riječi. Frazem može biti dio rečenice ili cijela rečenica. Frazem ima svoj osnovni oblik i ukoliko ne ovisi o kontekstu u kojem se promatra smatra se da se nalazi u jednostavnom morfološkom obliku. Takvi se frazemi najčešće nalaze u rječnicima te je njegovo značenje vezano na osnovni oblik frazema (Langlotz, 2006:199). Uporaba frazema koji odskače od svog osnovnog oblika frazemska je varijanta. Prema Menac (2007: 18) razlikujemo jednostavnu ili složenu rečenicu. Primjer frazema u jednostavnoj rečenici bi bio *na jedno uđe na drugo izađe*, a u složenoj *trla baba lan da joj prođe dan*.

Kako je struktura frazema vrlo čvrsta, sastavnice ne možemo mijenjati, zamijeniti im redoslijed ili dodati ili oduzeti pojedinu riječ. Stoga se frazemi često ističu kao riječi koje nemaju samostalno značenje, odnosno pojedina riječ u frazemu ne može se zamijeniti drugom

rijeću. Razlog je tome što frazem tada gubi svoje iskonsko značenje. Kod frazema je važan i redoslijed riječi tj. sastavnica (Menac, 2007: 12). Zanimljivo je da je ponekad u frazemu ipak moguće zamijeniti jednu sastavnicu koja je drugoj semantički bliska. *npr. gledati ka tele u nova vrata - gledati ka tele u šarena vrata*. U oba slučaja frazem ima isto značenje, a to je *gledati u čudu*. Vidljivo je da se pridjevnice sastavnice frazema razlikuju; odnosno u prvom slučaju je riječ *nova*, a u drugom primjeru riječ *šarena*. Iz primjera je dakle vidljivo da se sastavnica frazema može zamijeniti drugom, ali je gotovo uvijek to zamjena sinonimom ili semantički bliskom sastavnicom. Ponekad je ta sastavnica i riječ suprotnog značenja, no važno je da frazemi pokazuju iste značajke:

- značenje cjeline koje nije jednako zbroju značenja pojedinih sastavnica
- uglavnom stabilan redoslijed riječi
- čvrstu strukturu u kojoj su leksičke zamjene ograničene, a gramatičke ne unose semantičke promjene
- najmanji opseg frazema je da se sastoji od jedne samostalne i jedne pomoćne riječi, a najveći opseg frazema nije određen (Menac, 2007: 13–15).

3.4.1. Minimalni parovi

Frazemi se ovisno o opsegu dijele na četiri vrste:

- a) minimalni par
- b) sveza riječi
- c) frazemska rečenica
- d) polusloženica

Minimalni par predstavlja najmanju frazeološku jedinicu. Sastoji se od jedne samostalne i naglašene riječi te jedne ili više nesamostalnih, odnosno nepunoznačnih i nenaglašenih riječi koje zajedno čine naglasnu cjelinu. Najčešći oblici minimalnih parova sastoje se od prijedloga i imenice, veznika i imenice ili čestice i imenice (Vidović Bolt, 2011b: 22).

3.4.2. Sveze riječi

Sveza riječi sastoji se od najmanje dviju punoznačnih riječi uz koje stoji jedna ili više nesamostalnih riječi. Riječi koje tvore svezu mogu biti imeničke, pridjevske, glagolske, priložne, brojevne i zamjeničke.

3.4.3. Frazemi s rečeničnom strukturom

Frazemska rečenica ima više sastavnica nego li ih imaju sveze riječi. Podrazumijevaju frazeme koji imaju strukturu rečenice. Ta rečenica može biti samostalna ili biti uključena u drugu rečenicu ili širi kontekst (Vidović Bolt 2011: 24–26).

3.4.4. Polusloženice

Polusloženice su skupina frazema, „koju čine jednorječnice omeđene bjelinom slijeva i zdesna, a između njezinih sastavnica nalazi se spojnica. Svaka sastavnica ima svoj naglasak te ih to čini frazemima” (Kovačević, Ramadanović, 2013: 272).

3.5. Sintaktička analiza frazema

Frazemi se mogu promatrati i u okvirima sintakse te se tada se najčešće sastoje od jedne ili više fonetskih riječi. Sintaktička analiza idioma je lingvistički pristup koji se fokusira na razumijevanje kako su frazemi strukturirani unutar rečenice. Frazemi su skupine riječi koje imaju značenje koje se ne može izvesti iz značenja njihovih pojedinačnih riječi. Sintaktička analiza frazema može pomoći u razumijevanju kako se ti izrazi uklapaju u gramatičku strukturu jezika. Pri ovoj analizi frazema važno je uzeti u obzir stalni red riječi. Frazemi često imaju stalni red riječi koji se razlikuje od tipičnog reda riječi u jeziku. Analiza ovog reda riječi ključna je za razumijevanje načina na koji su frazemi integrirani u rečenice.

Frazemi mogu uključivati i različite sintaktičke kategorije, kao što su glagoli, imenice, pridjevi i prijedlozi. Identificiranje gramatičke kategorije svake komponente unutar frazema dio je sintaktičke analize. Na primjer, u frazemu *krojiti svoju sudbinu*, *krojiti* je glagol, a *sudbinu* imenica. Neki frazemi su ipak fleksibilniji u smislu njihove sintaktičke strukture. Mogu se pojaviti u različitim oblicima zadržavajući svoje idiomatsko značenje. Na primjer, *krojiti svoju sudbinu* može se transformirati u *skrojio je svoju sudbinu* ili *sam kroji svoju sudbinu*. Frazemi se u sintaksi često tretiraju kao jedinice s više riječi, što znači da funkcioniraju kao jedna jedinica unutar rečenice, umjesto da se analiziraju riječ po riječ. Ovo je važno za razumijevanje načina na koji se frazemi uklapaju u cjelokupnu strukturu rečenice. Sintaktička analiza frazema također može pomoći u rješavanju problema raščlambe i dvosmislenosti (Zhengyuan, 2012:

107–109). U nekim slučajevima prisutnost frazema u rečenici može dovesti do problema s dvosmislenošću.

S obzirom da se frazeme ponekad promatra i u obliku poslovice, što je slučaj i kod većine frazema u ovoj prikupljenoj građi, može se reći da su prisutni frazemi istaknuti u obliku sintagme. Mogu se sastojati od jedne fonetske riječi s proklitikom i enklitikom npr. *ostati kratkih rukava* ili od cijele rečenice npr. *To je kud i kamo bolje* sintaktička analizira proučava sintaktičke uloge frazema (Fink-Arsovski, 2002: 10). Sintaktička analiza frazema u svakom slučaju pridonosi razumijevanju načina na koji ti jedinstveni izrazi funkcioniraju unutar gramatičkog okvira jezika.

3.6. Semantička analiza frazema

Posebnu pažnju lingvisti posvjećuju klasificiranju frazema prema **semantičkoj** osnovi. Harald Burger istražuje frazeologiju vršeći podjelu frazeoloških izraza na osnovu njihovog značenja, komunikativne funkcije i stupnju idiomatičnosti. Prema Burgeru (1998: 33) semantička analiza podrazumijeva analizu frazeološkog značenja te se povezuje s kognitivno-konceptualnom analizom. On razlikuje idiomatske izraze, idiome, kolokacije, fraze, poslovice, kinegame, krilatice, komunikacijske frazeme (neverbalno ponašanje).

Semantička pozadina frazema ponekad je važnija od njegove jezične forme (Jernej, 1978: 349). Tada pojedini leksem gubi svoje pravo značenje odnosno dobiva novo, preneseno. Karakterizira ga cjelovitost, čvrsta struktura unutar drugih leksema, reproduciranje uvijek u istom obliku te preneseno značenje (metaforičnost). Npr. *dobiti milo za drago* nije moguće reći *dobiti drago za milo*. Ovim se pokazuje da je frazem određen svojom čvrstom strukturom (leksičkom, gramatičkom, morfološkom), istim redoslijedom riječi te metaforom. Spomenuti frazem ne pokazuje nikakvu vezu između *mil* i *drago* već označava sintagmu da se *netko komu osvetio*.

Imajući u vidu semantičku analizu frazema Palm (1997: 104) ističe da se riječ ili leksem može slobodno kombinirati s drugim jezičnim elementima držeći se pri tome i gramatičkog povezivanja. U suprotnom kod vezanoga značenja elementi tvore značenje koje se na sintagmatskoj razini ne može slobodno kombinirati, niti zamijeniti.

3.7. Stilska analiza frazema

Stilska analiza frazema podrazumijeva njihov doprinos ukupnom stilu i tonu teksta ili govora. Frazemi nisu samo jezične strukture; oni su također alati za pisce i govornike da prenesu značenje, pobude emocije i poboljšaju stilske aspekte svog jezika. Frazemi su oblik figurativnog jezika, a njihova upotreba može tekstu dodati slojeve značenja i kreativnosti. Stilistička analiza razmatra kako idiomatski izrazi doprinose figurativnim elementima jezika (Granger et al., 2008).

Mnogi frazemi stvaraju mentalne slike koje pomažu čitateljima ili slušateljima da bolje razumiju poruku. Stilistička analiza istražuje kako frazemi mogu poboljšati vizualnu privlačnost teksta. Ujedno mogu prenijeti različite tonove ili registre. Neki su frazemi neformalni i kolokvijalni dok su drugi više formalni ili književni (Burger, 1998: 33). Pojedini frazemi imaju kulturno ili povijesno značenje, a njihova upotreba može dodati dubinu tekstu povezujući ga s određenim kulturnim referencama ili tradicijama.

Frazemi mogu funkcionirati kao retorička sredstva, pomažući u uvjeravanju, zabavi ili angažiranju publike. Na primjer, dobro postavljen frazem može poantu učiniti nezaboravnijom ili uvjerljivijom. Mogu izazvati emocije ili stvoriti posebno raspoloženje u tekstu. Analiza načina na koji se frazemi koriste u tom pogledu važna je za razumijevanje njihove stilske uloge¹³.

Stilska analiza može istražiti kako doprinose igri riječi, igri riječi ili humoru u tekstu. Također razmatra kako se koriste dosljedno ili koherentno u cijelom tekstu. Autori mogu koristiti frazeme strateški kako bi održali dosljedan stil ili kako bi stvorili varijacije za stilski učinak. Vješti pisci i govornici često kreativno koriste frazeme, kombinirajući ih na neočekivane načine ili ih prilagođavajući kako bi odgovarali kontekstu. To može biti predmetom stilske analize (Kovacs 2016: 88–93).

Frazemi se također mogu koristiti intertekstualno, pozivajući se na one korištene u drugim tekstovima ili kulturnim kontekstima ili ponavljajući ih. Stilska analiza frazema nadilazi njihova doslovna značenja i strukturne aspekte kako bi istražila kako oni doprinose ukupnim estetskim i komunikacijskim kvalitetama jezika. Baca svjetlo na umjetnost i kreativnost koju

¹³ Neki su frazemi sami po sebi šaljivi što će također biti slučaj kod pojedinih frazema ekscipiranih iz časopisa *Duje Balavac*.

pisci i govornici koriste kada koriste idiomatske izraze kako bi angažirali publiku i prenijeli svoje poruke.

Upravo ovo je slučaj kod frazema u časopisu *Duje Balavac*. Dakle, kada frazeme promatramo u **stilskom smislu** možemo izdvojiti: funkcionalni stil (*od neba do tleja*), razgovorni stil (*crn ka panjoka*), publicistički (*vruće naravi*), književnoumjetnički (*cvit do cvita*), administrativni stil (*pranje novca, arija se usmrдила*). Osnovno obilježje razgovornog stila jest kreativna uporaba pojedinih frazema (I. A. Fedosov). Razgovorni frazem ima obilježja slikovitosti, humora, prirodnosti, lakoće razumijevanja, satiričan, šaljiv ili podcjenjivački stil (Fink-Arsovski, 1986: 98).

U časopisu *Duje Balavac* autori su kombinirali različite frazemske stilove kako bi prodonijeli zanimljivosti štiva, lakoći čitanja te šaljivosti, ali ipak je razgovorni stil upravo taj koji dominira tekstovima, reklamama i karikaturama. Uporaba frazema u ovom je časopisu u najmanju ruku kreativna. Ovo sve ima za cilj postizanje humora kroz određene tekstove odnosno rubrike u kojima se u prvi mah humor doima nemogućim. U časopisu prevladavaju razgovorni frazemi koji štivu daju novu vrijednost, a zbog svoje slikovitosti splitskom govoru daju spontanost i humor. Moguće je uočiti kako se kroz sve broje časopisa *Duje Balavac* provlači politički diskurs koji se pravilnom i čestom uporabom frazema pretvara u humor i satiru. Istome doprinose i česte karikature koje pobliže donose i opisuju napisani tekst.

3.8. Klasifikacija frazema

Klasifikacija frazema može biti složen zadatak zbog raznolikosti i fleksibilnosti tih jezičnih izraza. Frazemi su jedinstveni aspekt jezika, a njihova klasifikacija može predstavljati izazov. Mogu varirati u obliku, značenju i strukturi. U jeziku postoji bezbroj idiomatskih izraza, a s vremenom se mogu pojaviti novi. Ova varijabilnost otežava stvaranje konačnog i sveobuhvatnog sustava klasifikacije. Naime, većina frazeologa u frazeme uvrštava i poslovice ili njima slične konstrukcije (Samardžija, 1996: 85).

Značenjski opseg frazema ne veže se primarno uz vrstu riječi kojom se definira značenje frazema. Samardžija (1996: 87) definira podjelu frazema po vrsti riječi središnje punoznačnice na sljedeći način: Ako se pitamo koja od punoznačnih sastavnica u svakom od tih frazema ima značenjsku prednost, odnosno koja od punoznačnih sastavnica dominira u određenom frazemu, dobit ćemo različite odgovore; u frazemu 'glasno misliti' to je leksem 'misliti', u frazemu 'nemati kud ni kamo' to su 'kud' i 'kamo', u frazemu 'div na glinenim nogama' to je leksem 'glinen', a u

frazemu 'jako kao grom' to je sastavnica 'grom'." Navedene sastavnice pripadaju različitim vrstama riječi: glagolima ('misliti'), prilogima ('kud' i 'kamo'), pridjevima ('glinen') i imenicama ('grom'). Stoga se frazemi dijele prema vrsti riječi središnje punoznačnice na imeničke, glagolske, pridjevske i priložne (Samardžija, 1996: 87).

Frazemi se kreću od potpuno transparentnih (gdje se značenje može zaključiti iz pojedinačnih riječi) do potpuno neprozirnih (gdje značenje nije povezano s doslovnim značenjima riječi). Određivanje razine transparentnosti frazema može biti subjektivno (Samardžija, 1996: 89).

Nadalje, frazemi nisu univerzalni; razlikuju se od jednog jezika do drugog. Frazem u jednom jeziku možda nema izravni ekvivalent u drugom, što može zakomplicirati međujezičnu klasifikaciju.

Frazemi se mogu sastojati od dvije ili više riječi koje su kombinirane na jedinstven način. Te se kombinacije možda neće uredno uklopiti u tradicionalne gramatičke kategorije. Značenje i tumačenje frazema često ovise o kontekstu u kojem se koriste. Isti frazem može imati različita značenja u različitim situacijama (Pamies, 2017: 70–74). Mnogi frazemi imaju povijesno ili kulturno podrijetlo, a razumijevanje njihove klasifikacije može zahtijevati poznavanje kulturnog i povijesnog konteksta u kojem su se pojavili.

Frazemi se mogu koristiti kreativno te se prilagoditi različitim kontekstima, ponekad mijenjajući njihovo značenje ili strukturu. Ova fleksibilnost može otežati njihovu konačnu klasifikaciju. Unatoč tim izazovima, lingvisti i leksikografi razvili su sustave klasifikacije za frazeme na temelju različitih kriterija, uključujući: oblik,¹⁴ semantički sadržaj,¹⁵ transparentnost,¹⁶ učestalost i produktivnost,¹⁷ kulturni i povijesni kontekst¹⁸ (Kvetko, 2009: 29–36).

Važno je prepoznati da niti jedan jedinstveni sustav klasifikacije ne može obuhvatiti sve frazeme te može doći do preklapanja između kategorija. Osim toga, oni često *prkose* urednoj kategorizaciji, odražavajući dinamičnu i kreativnu prirodu jezika. Stoga njihovo razumijevanje

¹⁴ Neke klasifikacije grupiraju frazeme na temelju njihovog jezičnog oblika, kao što su idiomi temeljeni na glagolu, idiomi na temelju imenica ili idiomi na temelju pridjeva.

¹⁵ Frazemi se mogu kategorizirati na temelju njihovog tematskog sadržaja, kao što su idiomi povezani sa životinjama, dijelovima tijela, emocijama itd.

¹⁶ Frazemi se često klasificiraju na kontinuumu transparentnosti, od potpuno prozirnog do potpuno neprozirnog.

¹⁷ Frazemi se mogu klasificirati na temelju njihove učestalosti upotrebe i produktivnosti u jeziku.

¹⁸ Klasificiranje frazema na temelju njihovog kulturnog ili povijesnog podrijetla također može biti informativno.

i klasificiranje može zahtijevati kombinaciju lingvističke analize, kulturnog znanja i osjetljivosti na kontekst.

4. ISTRAŽIVANJE FRAZEMA U HUMORISTIČNO SATIRIČKOM ČASOPISU *DUJE BALAVAC*

Istraživanje frazema temelji se na pronađenim frazemima u humoristično-satiričkom časopisu *Duje Balavac*. Istraženi su u ukupno 33 broja. Usporedba frazema s postojećim frazemima izradila se temeljem postojećih rječnika, točnije frazeološkog rječnika Mire Menac-Mihalić i Antice Menac *Frazeologija splitskog govora s rječnicima*.

Ekscerpirani frazemi prikazani su u tablici koja se sastoji od rednog broja, frazema, primjera frazema iz humoristično satiričkog časopisa *Duje Balavac* s navedenim brojem i datumom izdanja časopisa te stranicom na kojoj je frazem pronađen te postojanjem istog u spomenutom rječniku. Svaki frazem će u tablici biti zabilježeni na način na koji su ga zabilježile autorice rječnika *Frazeologija splitskog govora s rječnicima*. Dakle, sastojat će se od nadnatuknice, natuknice (samog frazema) i značenja. Nadnatuknica se određuje po formalnom principu tj. po vrsti riječi svojih sastavnica sljedećim redom: imenice, poimenični pridjevi, pridjevi, prilozi, brojevi, zamjenice, glagoli. Ako u frazemu nema imenica, frazem se svrstava po poimeničnom primjenu, ako nema poimeničkog pridjeva, po pridjevu. Ako su u frazemu dvije imenice, frazem će se obraditi pod prvom od njih. Ako su u frazemu dva glagola od kojih je prvi pomoćni, frazem će se naći pod drugim. Ostale vrste riječi pojavljuju se kao natuknice. Nadnatuknica se navodi u svom osnovnom obliku (muški rod jednine pridjeva, infinitiv glagola) i otisnuta je velikim slovima.

Prvo će se popisati frazemi iz *Duje Balavca*, a zatim će se raščlaniti strukturno i semantički. Prema strukturnoj analizi frazema u skladu s načelima hrvatske frazeološke tradicije frazemi se dijele na četiri tipa: minimalni par, sveza riječi, frazemska rečenica, polusloženica (Kovačević, Ramadanović 2013: 272).¹⁹

Tablica 1. Strukturna i semantička analiza frazema iz *Duje Balavca*

Frazem	Struktura	Primjer frazema iz <i>Duje Balavca</i>	Značenje frazema	Literaturna potvrda
A ČA ĆU VAN JA	vez + up. zamj+ posv. zamj.+	<i>A ča ću van ja. Kad vi neznate ča znate štiti kako ću ja, i zbogon van, ja niman višje kad stat, jeman i prišnjijega posla ven se svan pravdat.</i>	što se može	ČA – ča ćeš – što ćeš, a što se može (Menac Mihalić, Menac 2011: 52)

¹⁹ Opisano u poglavlju 3.4.

	os. zamj	Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.2.		
A ČA 'Š	vez +up.za mj.+ pom. gl. htjeti	<i>A čaš, vaja da se zadovoju i s Rimon kad nisu mogli osvojiti Zagreb.</i>	što se može	ČA – ča ćeš – što ćeš, a što se može Menac Mihalić, Menac (2011: 52)
ASTI	monok olokabi lna riječ	<i>A koga s bande nađem, asti mlič!</i> <i>Asti raka, posvitit će balavčev lampjun!</i> Duje Balavac, veljača 1908. br.1., str.1. <i>Asti graju ča je zinija!</i> Duje Balavac, veljača 1908. br.1., str.2. <i>Asti bò ča ne činite hu-hu.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.5. <i>Asti miša u duvanu ča me ovo zaslipilo.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5. <i>E asti gloga da te kogod ščapon po tikvi i ti bi se ozvala.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.2. <i>Asti viru, cos che me divertiro, ma lo faro ciccar!</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.5. <i>Evo krnje, asti Mande!</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.1. <i>Asti uru, sve očete znat!</i> <i>Asti graju, vi se smijete!</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.3. <i>Asti uru, a koji su ono tamo; bosanci? Oli nevidiš da gredu bosu ka bože prosti, Isukrst!</i> Duje Balavac, veljača 1911., br.9., str.10.	izraz čuđenja	ASTI- asti sto- Menac (2011:41)

		Asti uru! <i>Oli san ja kriv, da iman rakitike!</i> Asti uru, <i>ghe jera fumo, perke gavemo ispečido janjca.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.3. Asti toga – odakle san! Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.2.		
asti miša potopira	uzv.im. im.	<i>Ča je ovo došlo, asti miša potopira, nemore više u Split njanci beštimat.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.5.	psovka, izraz čuđenja	MIŠ – asti miša potopira – šaljiva psovka, izraz čuđenja Menac (2011:104)
asti miša u duvanu	uzv.+i m.+prij ed.+im.	Asti miša u duvanu <i>ča me ovo zaslipilo!</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.	Jako je udobno komu	DUVAN – Ka mišu u bumbaku (duvan) je komu – udobno Menac 2011:104
bacit na škinu	gl.+ prijed+ im.	<i>Gledaj dobro da ne nasamariš Duju jer ću isti samar dignit ča buden moga više pa ću ti ga bacit na škinu.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.1.	opteretiti koga	ŠKINA – Menac (2011:157)
bacit nesriću	gl.im.	<i>A koje tija svu tu nesriću na nas bacit?</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.	poželjeti nekome nešto loše	–
(ići) bez kravate i koleta	prijed. +im.+v ez.+im.	<i>I dok jedan drugome razjašnjavali stvar više rukama nego govorom, dotrči ko lud bez kravate i koleta jutrašnji obćinski načelnik.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.13.	neuredan	–

bistrit mutnu vodu	Gl. +prid.+ im.	<i>Neka glenda bistri mutnu vodu, kad šerjasti neće pomoć rodu.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.1.	preuzeti inicijativu, uzaludan trud	—
bit bez partita	gl.+prij ed.+im.	<i>Jer prijatelj jesam svačji, zato jesam bez partita.</i> Duje Balavac, veljača 1908.br.1., str.1.		—
bit ibonkul ović	gl.+ im.	<i>Uz to upade iz kantuna jedan što je bonkulović! Molim vas čekajte još jedna čas dok obidvamo (...)</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.6.	puno jesti	—
bit cvit do cvita	gl.+im. +prijed .+im.	<i>Ma ne smeta, face su van fine, virujte mi, sve ste cvit do cvita!</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.1.	svatko bolji od boljega	—
Bit dobra srca	gl+.pri d.+im.	<i>Ja kako san dobra srca to bi i učinija, ali bi se u zadnju dosadili pa onda iz zla na gore.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.8.	biti milosrdan	SRCE –bit tvrdog srca – biti okrutan, nemilosrdan Menac (2011:149)
	Bit dobre voje Gl.prid j.im.	<i>Zdune mi se jednog jutra, onako bija san dobre voje, pa da ću u viagj.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.7.		biti dobro raspoložen (Menac, 2011:170)
	Bit dobre sriče Gl.prid .im.	<i>Bija san na bal za dišenjat koju lipu maškaru, ali nisan bi dobre sriče, izgubi san onu pratiku.</i>		imati sreću (Menac 2011:150)
	Bit druga stvar Gl. Br. Im.	<i>Kad gosp.infaterist kaže, to je druga stvar.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.2.		STVAR - biti nešto sasvim drugo (Menac 2011:152)
	Bit glava o partita Gl. Im. Prijed. Im.	<i>Ja šan glava o partita, mudriji neg vi!</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.7.	bit učen čovjek	—

	bit goluz gl. Prid.	<i>Kasnije san dozna da ni bi još večera i da je strašno goluz na sir.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.	biti sladokusan, proždrljiv	—
	I vrime je (je bilo) Vez.im. pom.gl.	<i>Bilo je i vrime, u Splitu je bilo tako čisto, da, Bože prosti, čovik ni jema di pjunit.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br. 11., str. 5. <i>Bilo je i vrime! Da je šeduta durala još uru, ne bi polovica vičnikov živa izašla.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.3.	konačno	—
	Bit ka jabuka Gl. Fr.čest. im.	<i>Svi su ka jabuka pa u onim jaketicama i sabljicam sve ti srce reste gledat ji najskoli kad govoru tudeški.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.4.	mlad, lijep	JABUKA - lip ka jabuka - mlad, zdrav, lijep (Menac, 2011:73)
	bit ladne naravi gl. Pridj.i m.	<i>Srića ča je naša općina ladne naravi pa stane na vrime nogon na vrat tim splitskin pretežan a da ne, kad bi išli.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str. 5.	biti ravnodušan, ne uzrujavati se	—
	Milo je komu koga Pril.po m.gl. odred.z amj.	<i>Bilo mi ji je milo, ja bi predložija, da se obćinske sjednice držu Velikoga Petka ili na Badnjak, kad se nesmi jist, onda bi bili mirniji.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.3.		
	bit mirne savisti gl.prid. im.	<i>(...)i onda su bili mirne savisti, jili iza ponoći, bakalar i niki po koju bišteku.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.6 <i>(...) kraj u svon dvoru začaranog grada nije bija mirne savisti, svaki čas se dava izviščavat po ulacima.</i>	nemati (ne osjećati) grizodušje,	jemat mirnu savist - ne biti kriv, biti nevin (Menac 2011:143)

		Duje Balavac, srpanj 1923., br.4., str.3.		
	bit na čudu gl.prije d.im.	<i>Jer inače mi smo ti na čudu!</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.8.	čuditi se	–
	bit na daske gl. Prijed.i m.	<i>Šta na pomoć zoveš? Odma da si kući išao ili ćeš na daske! Ma ča na daske gloga ti očeva!</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.5.	klečati	–
	bit na krivon putu gl. Prijed. pridj.p rijed.i m.	<i>Kad buden vidija da je ko po mon mišljenju na krivon putu, gledat ću da ga doveden na pravi, nu prez sržbe ni jida.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.1.	zastraniti	ić po zlu putu - moralno zastraniti (Menac 2011:134)
	bit na putu gl. Prijed.i m. jemati na putu gl. Prijed.i m.	<i>Jeman za trkat alku, a jeman i dvi kokoši, a treću na putu.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.2.	bit u drugom stanju	–
	bit na svon mistu gl.prije d.zamj. im.	<i>Projdimo u druge dvorane, ovod su ženske na svon mistu, vaja reć ča je pravo.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.2.	biti u redu, biti uredan	MJESTO – na mjestu je – umjesno (opravdano, istinito, točno) je <i>što</i> (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:331)
	bit naopak o - biti obrnut o, biti lose gl.pril. gl. Pril.	<i>Sve je u nas naopako, kad je jema molit onda je beštima.</i> Duje Balavac, veljača 1908. br.1., str.3	biti obrnuto, biti loše	–
	bit naprasi te čudi	<i>Pokojni t.zv.Gambro iz Komize bio je čovjek dobar,</i>	imati nagli karakter	–

	gl. Pridj.i m.	<i>ali vrlo naprasite ćudi i malo je zalazio u crkvu.</i> Duje Balavac, kolovoz 1921., br.2., str.9		
	nečiji posli zamj.i m.	<i>To su Vaši posli! To nisu vaši posli!</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.3.	tuđi poslovi, tuđi problemi	tuji posli – tuđi poslovi, problemi (Menac 2011:129)
	Bit o' beside Gl. Prijed.i m.	<i>Ma vaja vidit ako će bit o beside.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.4.	održati svoju riječ	–
	Bit od apetita Gl. Prijed.i m.	<i>Puno nas brate jema, a svi smo od apetita pa ko će napripravit.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.6.	uživati u hrani	–
	Bit od stare škole Gl. Prijed. pridj.i m.	<i>Meno mal, promislin u sebi ovi su od stare škole.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.1.	razmišljati staromodno, biti iskusan	–
Fraz.čes t. gl. Gl. Prijed. Zamj.	Kao pljunut je tko ka pjunut je tko na nekoga	<i>Ka pjunut si!</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.5. <i>Jo, Bože prosti, oni smijâ ka pjunut na šore Mare muža.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.	ličiti na koga	–
Gl. Prijed.im	Bit pod levu	<i>Govorija san nikidan da bi volija da pukne guera sadac kad mi sinovja dica nisu još pod levu ma san borami bi zaboravija da san ja od lešerve.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str.4. <i>...ma svakako ako ča jema puknut, dražje me da sad pukne, dok mi sinovja dica nisu pod levu.</i>	bit za u rat	LEVA – LEVA – brzo, sve po redu (Menac 2011:94)

		Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str.3.		
Gl. Prid.im.	Bit prava guska	<i>Ipak kažu da smo uske, u govoru i kulturi prave guske.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.1.	biti glup, nepristojan	Bit prava guska
Gl.im.	Bit priša	<i>A koga s bande najdem, bit će mu priša.</i> <i>Asti mlić, biće mu priša.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.1.	žuriti se	PRIŠA – Priša je komu/Žuri se komu (Menac 2011:13)
Gl.im.	Bit reda	<i>Tu nije bilo reda, nije se poznavalo ni predsjednice, ni tajnice.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.4.	kako je uobičajeno	RED –kako (kao što) je red <i običaj> – kako se redovito radi (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:489)
Gl.prid.i m.	Bit pun špirita	<i>Sobon su jemali i pasji kampjuni, pak jednoga ča je činija gjinaštike i jednoga ča se činija smijat, bija je pun špirita, ka utrobica kosti.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.6. <i>Ka utrobica kosti Sobon su jemali i pasji kampjuni, pak jednoga ča je činija gjinaštike i jednoga ča se činija smijat, bija je pun špirita, ka utrobica kosti.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.6.	biti žestok	–
	Bit sit nekoga Gl.prid j.zamj.	<i>Jerbo smo te više siti, ne dolazi nikad više.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.5.		SIT – bit sit svega-zasititi se svakoga, svačega (Menac 2011:14)
	Bit slabe glave Gl. Ppridj. im.	<i>„Kate Luda" sikome je slabe glave, nije čuda da joj je vrućina dala po glavi.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.10.	osjećati se loše,imati glavobolje	
	Bit škaklji	<i>Jopet jin je vratar bija škakljiv u nogan, pa svaki put kad bi mu balota takla</i>	loše braniti na голу	

	v u nogan Gl. Pridj.p rijed.i m.	<i>žnjute, raširi bi noge a balota puf u branku.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.8.		
	Bit škaklji v sa svi stran Gl.prid .prijed. zamj.i m.	<i>Ne greu ni po vridnosti ni po godinan, bože sačuvaj, neću da se tičen u ositlivost jer su najskoli umitnici škakljivi sa svi stran.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 7.	biti tašt	–
	Bit tovar Gl. Im.			TOVAR – tvrdoglav ka tovar - jako tvrdoglav (Menac 2011:163)
	Bit tvrđ na uvo Gl. Pridj.p rijed.i m.	<i>U to me zdupi pulicjot i alontana tri paša nazad a kako san malo tvrđ na uvo, a zaboravija doma kontrafinešte nisan moga više ništa ni čut ni vidit.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.4.	ne čuti dobro	–
	Bit u cvatu Gl.prie jd. Im.	<i>Ovaj šport je u nas sada baš u cvatu i svaki dan se opaža vidljivi napredak u našoj inklitoj mulariji.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.9.	biti zreo	–
	Bit/reć u čudu Gl. Prijed.i m.	<i>Projde mimo kolega vrajter, pa će u čudu: Šta, boga ti, radiš tu?</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.2.		ČUDO – nač se u čudu - bit iznenađen (Menac 2011:54)
	Bit u krvi Gl.prij ed.im.	<i>Ako te ćer našla gamauta, nemoj jon davat suvišni savita, izvadit će se iz neprilike, to je u ženskoj krvi.</i> Duje Balavac, specijalni plesni broj, veljača 1911., str.8.	sasvim uobičajeno	–
	Bit u sto muk(a)	<i>Zamišali se kupci s vladima a praščići s kokošan tako da je zastupnik bi u sto muk od straja da mu koji ne izbigne platit pazarinu.</i>		MUKA–u sto muka - biti u velikim teškoćama (Menac 2011:107)

	Gl. Prijed. br.im.	Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2. ka mušice na med <i>Tako da je madre badeša bila u sto muka dok bi ji donekle umirila.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8., str.6.		
	Bit u širokin gaćan Gl.prijed.pridj.im.	<i>On ti je talijanac „puro sangue“ a tamo mu je otac u Omišu bija u širokin gaćan i crjenom kapicom.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.1.	živjeti lagodno	—
	Bit u velikoj ljubavi Gl. Prijed. pridj.im.	<i>Dr.Marinković vodja pravaša, sa Stražičićem je u velikoj ljubavi, uvijek uz stol zajedno, čim ga njegov list drži za najvećeg funcuta.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.9.	voljeti se pretjerano	—
	Bit vrućeg tempera menta Gl. Pridj.im.	<i>Mlad je i zdrav a vrućeg tempera menta pa se za svačin zanese.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br. 6., str.11.	brzopleto reagirati	—
	Bit vruće naravi Gl. Priidje. im.	<i>Pa još govoru da smo vruće naravi.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br. 11., str. 5. <i>Komu je draga sigurnost, i ko je vruće naravi, poč će na bal vatrogasac!</i> Duje Balavac, veljača 1922., br. 5., str. 8.	brzopleto reagirati	—
	Bit za šćetu Gl. Pridj.im.	<i>Ma da su ga invitali nebi jin bi Duje za šćetu, perke kako je on denjožast bija bi otiša de puppa via od vapore.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.3.prema web str DB		Ić u šćetu –raditi nedopušteno (Jutronić, Tomelić Ćurlin, Runjić Stoilova 2016:145) str 145)
	Bit zlatan Gl. Pridj.	<i>Ajme, šta je zlatan!</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.12.	biti dobar	—

	Bit živi i zdravi Gl. Pridj.v ez.pridj.	<i>Nisu ni naši stari činili pa su fala Bogu bili živi i zdravi.</i> Duje Balavac, veljača 1908.br.1., str.3.	biti dobro	ŽIV – nepovrijeđen, u sasvim dobrom stanju (Menac 2011:180)
	Bit žive naravi Gl. Pridj.i m.	<i>E moj Mikula, jer jin se zna otac i mater pa su žive naravi.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 5.		
BIŽAT	Bižat ka lud Gl.fr.če st.pridj.	<i>(...) u nas svi oni ča pucaju iz levorvera bižu posli ka ludi.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.7.	brzo	LUD – ka lud – pretjerano jako (Menac 2011:96)
	Bižat glavon bez obzira Gl. Im. Prijed.i m.	<i>Pokupiću ono malo šolada što imam na banki pa ću pod stare dane, da bižim glavom bez obzira.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br. 10., str. 7.	nestati bez razmišljanja	
	Bježite pete Gl.imp erat. im	<i>Učinin riverencu i bježite pete!</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str.7.	nestati	PETA – dat petama vjetra - brzo pobjeći (Menac, 2011:124) PETA – dati/davati petama vjetra - pobjeći (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:424)
BOG	Bog budi s van Im gl. Prijed. Zamj.o s.	<i>Bog budi s van, a ča, neznate!</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5. <i>Bog budi s van!</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.7.	nije moguće	BOG – Bog s tebon (van) - izraz zgražanja, neslaganja (Menac, 2011:44)
	Bog dâ dobru uru Im. Gl. Pridj.i m.	<i>Samo da mu Bog dâ dobru uru, činilo mi se čut kad su me iza cakal o štanparije gledali i nestrpljivo čekali kâ novorođenče.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.		
	Bog da zdravje	<i>Bog mu da zdravje da se to zove auto-pittura, a kad</i>	hvala komu	BOG – Bog da zdravje komu –

	Im. Gl.im.	<i>nesmin dišenjavat barem ću ti pisat.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.11.		hvala komu (Menac 2011:44)
	Bog zna kako Im. Gl. Pril.	<i>A sve me straj da se ne spravlja baš bog zna kako, odlučija san učinit jedan bal.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.3.prema web str.DB <i>Stanen malo razmišljat i uvirin se da nisan bog zna kako injorant pa se vratin doma.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.8.		
BOLIT	Bolit srce Gl. Im.	<i>Ne možeš se imagjinat perke srce nas je bolilo vigjeti onaku junačku legiju popovske volontarije pod komandom Gjüre Kovačevića.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7.	biti teško komu	SRCE – boli srce i duša koga – biti teško komu (Menac 2011:149)
BORA MI	Bora mi Im.za mj.	<i>Bora mi, šta tajnik reče, tako je, opazija san, da jema upliva.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str. 3.	uzvik potvrđivanja	
BOST	Bost ka drača u petu Gl.fr.č. +im. Prijed. Im.	<i>Pošto pak oću da buden pravedan u svemu pak i prama sebi, kazat ću van i moj jedan neuspah i ti me baš bode ka drača u petu.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 3.prema web str.DB	smetati, ne dati mira nekome	
BOŽE	Bože moj Im. V + posv. Zamj.	Bože moj, ča nemamo mi u našen Splitu! Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.7.	uzvik čuđenja	
	Bože te oslobodi Im. Zamj,g l.	<i>Bože te oslobodi i snit se o toga voli bi da me mara dva put pritisne, pa onako iz miseca padat.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br. 1., str. 2.	sačuvati	BOG – Bože oslobodi (sačuvaj) – osloboditi, sačuvati (Menac, 2011:44)

	Bože prosti Im. Gl.	<i>Jo, Bože prosti, oni smijâ ka pjunut na šore Mare muža.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3. <i>Bože mi prosti dolazi mi na pamet vično ruzarje.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.12. <i>A bože prosti, vaja da čovik na zlo promisli.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str. 2. <i>Ja bi Bože prosti da kvrugac i ovaki divertimenat, a on mi još daje botunade.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str. 6.	isprika	BOG - Bože mi prosti - isprika za rečeno (Menac, 2011:44)
	Bože sačuvaj Im. Gl.	<i>Ne greu ni po vridnosti ni po godinan, bože sačuvaj, neću da se tičen u ositlivost jer su najskoli umitnici škakljivi sa svi stran.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 7.	loše je nešto	BOG – Bože oslobodi (sačuvaj) – loše je, ništa ne vrijedi (Menac, 2011:44)
	Božja ženo Pridj.i m.V	<i>Božja ženo, koja je to nesrića.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.	uzvik čudenja	–
BRAT	Brat lovor Im.im.	<i>Pa pobjegnem a drugi lovor beru.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.6.	preuzeti uspjeh za nešto	–
CRJEN	Crjen ka rak Pridj.f r.č.+im .	<i>Pogledan ga čudon u obraz, bija je crjen ka rak i nije jeman srca da me u oči gleda.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.6.		RAK – crven ka rak – jako crven u licu (Menac 2011:135)
CRN	77) Crn ka lopiža Pridj. + fr.č. im.	<i>A lancuni, crni ka lopiža, ma muštre, to jon je zava, da nas ne čuje bilo bi skandala.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str.3.	jako crn	CIGO – crn ka cigo – jako crn (Menac 2011:50)
	Crn ka panjok a	<i>Ova pak ni ne vidi da je crna ka panjoka.</i>	jako crn	–

	Pridj. + fr.č. im.	Duje Balavac, srpanj 1909., br. 11., str. 7.		
ĆEP	Ćep je jopet začepij a ono što je bilo začeplj eno Im. Pom.gl. gl.zamj .pom.gl .gl. Pridj.	<i>Nu pomoću Boga, koji je imo kompasjuna nad našin reverendina stvar se adočala prije nego ča je bilo perikula: čep je jopet začepija ono što je bilo začepljeno.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 7.	sve se dobro svršilo/reć uvijek isto	—
ĆUTIT	Ćutit se u stanju Gl. Prijed.i m.	<i>Uslijed ovih reformi ćutimo se u stanju da dosadanje cijene znatno snizimo.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str. 10.	misлити da se nešto može učiniti	—
ČEŠATI SE	Češati se o koga Gl. Prijed. zamj.	<i>(...) i sve žešće će mo se o šibenčane češati, dokle kod karikaturiste u München ne odtjeraju.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.1.	koristiti	—
ČA	Ča se kome ni ni snilo Up.za mj.zam j.negac ija negacij a gl.	<i>Naravski, komentaturi su posli malo prominuli a i više toga oni pripovidaju, ča se Dantu ni ni snilo.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.5.	što se ne može niti zamisliti	—
	Ča si lud Up.za mj. pom.gl. pridj.	<i>A non mi rekal, arče divojče, ča si lud, ni nikomu pir.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.10.	uzvik čudenja Što ti je	—
	Ča ti znaš Up.za mj.zam j.gl.	<i>Ča ti znaš ča je Dante – Dante, da je tebi znat ča je Dante!</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str. 7.	ne imati pojma o nečemu	—

ČAVRLJAT	Čavrlj at pod glas Gl.prij ed.im.	<i>Ženske čavrljaju pod glas, sigurno kritikaju druge po kafi.</i>	tiho pričati	—
ČINIT	Činit berek nadu Gl.im.i m.	<i>Velika je varanca u svitu, pa vaja da sve poskupi, samo berekinade čine.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br. 4., str. 5.	glupirati se	—
	Činit ča je koga voja Gl. Up.za mj.po m.gl.za mj.im.	<i>Perke se sve meni čini da nas zovu na bale, da nam se boje svit mota, pa da činu od nas ča jin je voja.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.2.	raditi po svome	VOJA –radit šta je voja koga – raditi po svojoj volji (Menac, 2011:170)
	Činit dišpet Gl.im.	<i>Na uspomenu štanpat ćemo našu gospodaricu i njezina nadahnitelja, da i publika upozna ko čini Duji dišpete. (nagoluzit se ima isto na str 6.ako je frazem)</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.7.	raditi namjerno	
	Činit koga milo Gl.zam j.pril.	<i>Izajden pa deboto puf po tleju, zapela me noga o metar staroga Niemana, bidan milo mi ga čini.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br. 10., str. 8.	sažaljevati koga	MILO – činit milo komu –buditi sažaljenje u komu (Menac 2011:102)
	Činit kortu Gl.im.	<i>Ako vidiš muža i ženu a znaš da muž ne mari puno za nju čini jon kortu, podignut ćeš joj prid mužon acjune.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.2.	udvarati nekome	—
	Činit kuco Gl.pril.	<i>U zadnju jin želiš da jin prisesede, ne iziliga, neka jidu ma neka činu kuco.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.9.		KUCO – činit kuco – šutjeti (Menac 2011:91)
	Činit lipu figure	<i>„Razumin" ja, skupili su ništo splitske mižerje, pa san činija onu lipu figuru prid mojon bečkom</i>	—	—

	Gl.prid .im.	<i>pratnjom; nikoe me ni tako uvridija.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.2.		
	93) Činit lipu mutrij u Gl.prid .im.	<i>Sada u pamet, svi činite lipu mutriju, jer niste nikad sigurnio da vas ko vreba iza kojeg kantuna.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.1.	biti sumnjiv	—
	Činit pižolot Gl.im.	<i>Na tu uru Milošević čini svoj četvrti pižolot.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.10.		PIŽOLOT– učinit pižolot – kratko odspavati (Menac 2011:126)
	Činit se čut Gl.gl.	<i>Samo da mu Bog da dobru uru, činilo mi se čut kad su me iza cakal o štanparije gledali i nestrpljivo čekali ka novorodjenče.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.	učiniti se nekomu	—
	Činit fintu Gl. Im.	<i>Kad jednomu susid užge, on čini fintu da je zaboravija i tako ko jema višje strpljenja da čeka, manje arči.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5. <i>Činija bi fintu da je Inglež.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.3. <i>Ako ti dojde u plesu za kinut se, nemoj to učinit šinjorini u gubicu, okreni se na bandu i čini fintu.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.2. <i>Ako ti pri večeri ko napomene šampanju, čini fintu da si gluv.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.6. <i>One činu fintu da ne znadu.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.5.	praviti se	FINTA – učinit fintu –praviti se, pretvarati se (Menac 2011:62)

	Činit dobru figuru Gl. Pridj.i m.	<i>Ma svako zlo jema i čakod dobra pa tako i ko nima pinez a želi činit dobru figuru, može reć da bi bija otiša na špozicjun u Rim.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.6.	dobro se iskazati	FIGURA – učinit dobru figuru – dobro se iskazati (Menac 2011:62)
	Činit grubu figuru gl.pridj .im.	<i>Koliko ji jema, zajedno ne činu grubu figuru, samo je ona trumbita puno incukarana i slušajuć pričinja ti se da nepristno piješ vodu s cukron, koja ti u zadnju izmiša stumik.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br. 11., str. 5.		FIGURA – učinit grubu figuru – loše se iskazati (Menac 2011:62)
	Činit kome golu Gl.zam j.im.	<i>Oli ležu na salbun, pod most, baš di ženske prolazu i oni se falu da je to za činit jin golu.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.4.		–
	Činit mukte Gl.pril	<i>Ma vaja reć ča je pravo, ni sve ni zasluga uprave, zafalu zashužije „Dan“ za reklamu ča je mukte činija.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.5.	besplatno	–
	Činit škermu Gl.im	<i>A ča se pak sve tiče materjalnog uspiha reć ću van da o kad je izaša „Duje“ Societa Ginastica čini cili dan škermu.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.		–
	Činit mot glavon Gl.im.i m.	<i>Špiro čini mot glavon, a ti?</i> Duje Balavac, veljača 1908., br. 1., str. 2.	kimati glavom; vrtjeti glavom	–
	Činit tumbul e Gl.im.	<i>Zašto van kuća služi? Za činit tumbule po podu, oslobodime bože!</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.2.		
ČIR	Čir na jaziku Im.prij ed.im.	<i>Govori, oli te čir na jaziku pa nebi kazala.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.7.	smetati nešto; pretjerano šutjeti	–

ČITAT	Čitat blaženstvo na licu	<i>Koga god san srića, svakomu san čita blaženstvo na licu, ogledan se sa svi stran, ma od nikud da bi se moga domislit za uzrok.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br. 10., str. 7.		—
ČORAV I	Čoravi vidu	<i>Svaki bome i čoravi vidu, straj i trepet naše mularije!</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.4.	nešto je preočito	—
ČOVIK	Čovik ne žive o samom kruvu	<i>Ako jemaš četiri krune odma ji pošaji za abonamenat pa onda gledaj jeli ti ča ostalo za obidvat čovik ne žive o samom kruvu.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.4.	nije sve u hrani	—
	Čovik o zakona	<i>Jemamo u uredništvu jednoga atletu, jednoga špadačina i jednoga čovika o zakona.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.1.	pravnik	—
ČUDO	Čudon se čudit	<i>Svaki koji je ovih dana proša kroz Ghet, čudon se čudi.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.9	bit iznenađen	—
ČUVAT	Čuvat se ka ognja	<i>Kad upoznaš curu, nek ti bude dosta, čuvaj se ka ognja, da ti ne pristavu i mater.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.5.		
DA/DAT	Da Bog da dobru uru	<i>Samo da mu Bog da dobru uru, činilo mi se čut kad su me iza cakal o štanparije gledali i nestrpljivo čekali ka novorodjenče.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.	umrijeti bez muke	—
	Da je i kumpli ri	<i>Igraju na „lantene" a da in je doma i kumpliri.</i>	biti zadovoljan i sa malim	—

		Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.1. <i>Ni koje pije ni ko plaća/s veragon prije nego s ...</i>	stvarima/sitnicama	
	Dat botunade	<i>Ja bi Bože prosti da kvraguc i ovaki divertimenat, a on mi još daje botunade.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.6.	prigovarati	—
	Dat koga in occio	<i>A između prvih stvari dala me in occio nika smišna montura jednog impjegata.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.4.	lako uočiti	—
	Dat jist	<i>Znate ča ću van reć, ja niman partita, meni je Loyd partit, jer mi daje jist.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.3.	dati novce	—
	Dat kome škicadinu	<i>Nu pogani beštij, da se ne bojin izmejat moje delikane postole, ala ča bi jin da škicadinu.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.0.(str.1. na web str.)	udariti koga lagano nogom	—
	Dat ono rešto ča te gre	<i>Ma da, u ovon se slučaju mogu pogodit, na pr.ona donese kruz, a on jon da ono rešto ča je gre.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.0 (str.3 na webu)	reći kako je, reći istinu	—
	Dat priko glave	<i>(...) a to mu je toliko bilo dalo priko glave da mu je i peruka posjedila.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.7.	biti dosta nekoga/nečega	GLAVA –Priko glave je – dosta je komu čega (Menac 2011:65)
	Dat tvrdu viru	<i>Ni na Jame, ni u Meje; tvrdu viru ja ti dajen.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.5.	obećati nekome nešto	—
	Dat znat	<i>Ovo smo tili dat znat i opomenut da nan nikor višje ne fermaje slobodnu plovidbu naši vapori.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.6.	upozoriti nekoga	—

DENJA T	Denjat se doć	<i>Pozivjen Vas ako se denjate doć na naš fini i delikani bal.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.5.	usuditi se doć	—
DI	Di će suza neg na oko	<i>Ovo smo tili dat znat i opomenut da nan nikor višje ne fermaje slobodnu plovidbu naši vapori.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.6.		SUZA- uvijek ja stradam (Menac 2011:153)
	Di je koga voja	<i>To je bez potrebe, jer oni uzjašu na metlu pa gredu di ji je voja.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.3. <i>Ja skaćen di je mene voja pa i magarac se kocjuta.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.1., str.6.	svugdje	—
	Di si bija dok je grmilo	<i>A di si ti bi dok je grmilo!</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.5. <i>To se zna, a di si ti bo dok je grmilo.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.5.		morao si to učiniti u pravo vrijeme (Menac 2011:56)
	Di okrenit	<i>Sve je poskupilo, pa ne zna čovik njanci di okrenit, ma će baranko lumbrele bit cinije.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.4.	otkuda poćeti	—
	Di se kome zdune	Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.4.		—
DIGNIT	Dignit moral	<i>Oni momenat san se baš zasrami ća san splicanin ma mi se posli diga moral.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.7.		—
	Dignit piz sa stumik a	<i>Baš me diga piz sa stumika, u zadnju bi mi bilo vajalo meni poć. Ja san uvik za štrapabuži isto ka i u aferi za podeštata.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.9.		—
	Dignit rep	<i>Bija bi mu reka „kompremešo” užga</i>		umisliti se (Menac 2011:136)

		<i>feralić, diga mu rep i proštija mu ime i matrikulu di je upisan.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.3.web		
	Dignit se ko lav bisan	<i>Digne se ko lav bisan pa se ogleda iza sebe, svi se grizu za jezik da ne prasnu u smjeh a on vidivši to pras jednoga od njih po gubici sta je moga i nemoga pa nadoda.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.	naglo ustati	PAS – bisan ko pas – ustati naglo, žestoko (Menac 2011:121)
	Dignit se na noge	<i>Poičani se digli na noge i glasno protestiraju.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.5.	protestirati	–
DILIT	Dilit lecjune	<i>Bit će te opazili kako Antonije uvijek dili lecjune sad na livo sad na desno i uvijek ima jema spravan po koji savit „Duji balavcu“.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.5.	prekoriti koga	dat (dobru) lekciju komu –prekoriti i time poučiti koga (Menac 2011:94)
DJAVA	Djava neda mira	<i>U Čapljini vidjeh čaplju, kojoj djava neda mira, sve kreketi desno livo.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.4.	ne imati mira	–
	Djaval odnit	<i>Drzte maloga Jozu da mu djaval ne odnese i ta dva Zmaja.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.4.	propasti	Djaval odnit – propasti (Menac 2011:172)
DO	Do na vrh glave	<i>Nadam se da ćeš almeno ti davat sotto ovo tremendoj serjetati i velikoj politici, što mi je više došla do na vrh glave.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.8.	dosaditi komu	Do na vrh glave – dosaditi komu (Menac 2011:65)
DOBRO	Dobro nosit godine	<i>Duše mi, nosiš dobro godine!</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.9.	izgledati dobro	–

DOĆ	Doć iz buže	<i>Aha, reče te, evo jopet doša je iz buže, skužajte ma se ja u bužu nisan nikad utira.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.1.	doći niotkud	–
	Doć do gusti	<i>U jednoj kući došlo je do gusti, pa je brat kadet na užas sve obitelji žrtvovao sebe i izašao u civilu.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.4.		
	Doć na kraj	<i>Djeca i studenti, što ne znadu što je sparenj zviždu, ali i to me se došlo na kraj.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.8.	svladati koga	stat na kraj komu - svladati koga (Menac 2011:87)
	Doć pod ruke	<i>Jer će inače na prvi Maja učinit generalni šjoper i porazbijat ča jin kod dojde po ruke.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.		biti dostupno?141
	Doć u susret	<i>Operetno društvo da dojde u susret i onom dijelu gradjanstva koje nešto do vjere drži, dala je jednu predstavu.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.3.		–
	Doć i poč	<i>Samo bi svitova upravu, kad je budu jemali, da učini za pivače po jedan znak, oniman od prve vrsti: jednu kometu jer dojdu i pojdu.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.4.	biti i ne biti	–
DOČEK AT	Dočeka t raširjenih rukon	<i>Zoc sve to? Da te dočeka rukon raširjenih, da te vidi, da te upoznaje...</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.8.		srdačno dočekati (Menac 2011.140)
	Dogodi t se svega i svašta	<i>Za vrijeme dok si jadan ležo u posteli (...) dogodilo se svega i svašta.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.6.		proživjeti svašta (Menac, 2011:153)
DOLAZ IT	Dolazit voda na zube	<i>Šta se pak menu-a tiče ne govorin dalje, jer mi opet dolazi voda na zube.</i>		gladan je tko, zaželi se nekog jela gre voda na zube (Menac, 2011:169)

		Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.13.		
DONIT	Donit dva lita, a jednu zimu	<i>Ovoga ti se puta parićaje veliki doček (...) i da će nam posli toliko vrimenta u Beču biti donit visje dva lita a jednu zimu.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.6.	biti ugodno	—
DOTRČAT	Dotrčat ko lud	<i>I dok jedan drugome razjašnjavali stvar više rukama nego govorom, dotrči ko lud bez kravate i koleta jutrašnji občinski načelnik.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.13.		—
DOVEST	Dovest na pravi put	<i>Kad buden vidija da je ko po mon mišljenju na krivon putu, gledat ću da ga doveden na pravi, nu prez sržbe ni jida.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.1.	naučiti ispravno nekoga nešto	—
DRUGA	Druga vrimenta	<i>Eh, moj šjor Luka, druga vrimenta!</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.5.	biti nešto drugačije	—
DRŽAT	Držamo držtamo	<i>Vitar ti se malo poskoči pa držamo držtamo.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.3.	nikako	—
	Držat na pamet	<i>Držite dobro na pamet da se Duje Balavac uvijek drži a ne baca ga se.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.4. <i>Drži na pameti da kad bi Duje bija plašiv, kako ti misliš bilo bi boje da ga nima.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.10.	pamtiti nešto	pamtiti što (Menac 2011:119) (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:119)
	Držat na pamet koga	<i>Niste mi ga svi ćelebri da vas na pamet držimo.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.1.	zapamtiti koga	—

	Držat pod okon	<i>Protiv nje je sidija gospodin koji je izgleda ka njezin šegretarij i koga je ona uvijek pod okon držala.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.3.	imati pod kontrolom	Držat pod okon vidi 149., gledati
	Držat za tukca	<i>Ako si trgovac šaji tvoje oglase u Duji da te ne držu za tukca.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.2.	smatrati glupim	—
DVI	Dvi beside	<i>Dvi beside da se boje razumimo.</i> <i>Ko mi jema dvi beside reć.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.1.	reći sa malo riječi	—
DUŠA	Duša ka jaketa	<i>Don Rajmondo, vas si mi ka mapamondo, liš i crjen ka u diteta a duša ti ka jaketa.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.4.	biti dobrodušan, naivan	—
	Duše mi	<i>Duše mi, nosiš dobro godine!</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.9. <i>Duše mi, biće ti grubo!</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.9.	zbilja, stvarno	—
	Dušu u se	<i>U jednu žensku gabinu se zaključa i dušu u se.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.5. <i>Uvučen se u vijećnicu, pa ti se udegenčim i dušu u se.</i> Duje Balavac, kolovoz 1911., br.6., str.10. <i>Ona petorica dušu u se, stisnuli se sve više i svak na svome mjestu osluhnjiva izljev narodne dubrovačke duše.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.7.	biti nevidljiv i nečujan	—
EVALA	Evala mu/Evala neka/E	<i>Evala mu!</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5. <i>Evala neka!</i>	uzvik, pozdrav dobrodošlice	—

	vala naši	Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.6. Evala naši! Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.14.		
FALA	Fala bogu još nisan rogat	<i>Kad vidi šta ga je interesiralo, zatvori opet list i povrati ga uz opasku: Ja fala bogu još nisan rogat, pa zato povraćan.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.2.		—
FALIT	Falit zraka	<i>A sada kad ga se počelo gradit, „Jedinstvo“ piše da se već vidi da će falit zraka.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.6.	nemati mjesta, biti tjesno	—
FIŠO	160) Fišo gledat	<i>Ja san se informa i osigurali su me da se to nemore dogoditi jet iz kafe Muljačić direktur od pošte sve fišo gleda.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.9.		netremice gledati, fiksirati (Menac, 2011:62)
GJAVO	Gjavo tentat	<i>Sve me gjavo tenta da i ja zakantan ma in ordine: šoke nijedne, oli su ile s komune i naši studentu na universitatu po svijetu baš take bleke, da ih se može surfgat na berlinu!!</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.9.	izazivati	—
	Gjavo te naša	<i>Gdje si ugljeve našao gjavo te naša?</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.10.		- biti nestašan slič.,61
GLAVA	Glava do glave	<i>Sažmen rameniman i uputin se di se na noge stoji, sve glava do glave.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.4.	gužva	—
	Glava gre u rišč	<i>Višje se puti dogodi, da kad se dva protukandidata toliko svruću da jin i glava gre u rišč.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.6.	riskirati	—

GLEDA T	165) Gledat srditim okon	<i>Ni makac dalje, nego gleda srditim okon druga bez riči.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.7.	gledati ljutito	–
	Gledat u oči	<i>Pogledan ga čudon u obraz, bija je crjen ka rak i nije jeman srca da me u oči gleda.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.6.		OKO –gledat drito u oči – biti otvoren s kim (Menac 2011:115)
GLOG	Gloga ti očeva	<i>Šta na pomoć zoveš? Odma da si kući išao ili ćeš na daske! Ma ča na daske gloga ti očeva!</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.5.	uzvik ljutnje	–
GRE	Grê u prišu	<i>Grên u prišu u drugu dvoranu i prezenta mi se Meštovičeva „Desnica“ to jest Anteova Desnica.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.8.	žuriti se	PRIŠA –priša je komu –žuriti se – komu (Menac, 2011:132)
	Grê voda na zube	<i>Sve jin ruje u stumiku i voda grê na zube.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.5.	zaželiti se jela	– zaželiti se nekog jela (Menac 2011:169)
	170) Gredu za presesu n	<i>Promislite, ča mu je udrilo u glavu: vajâ da perfin brave pokriju veliman, kâ da, bože prosti, gredu za presesun.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.4.		–
	Grist se za jezik	<i>Grize se za jezik, a neće da se pokaže kukavicon, a opet, kako je karonja, htio je da i druga nasamari pa sve prodaje brokvice i muči.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.7.		požaliti zbog izgovorenog (Menac 2011:76)
GRLO	Grlo nosit	<i>Pa nikako da se pogodi s butigom u jedan put se razreči ča ga je grlo nosilo.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.8.	snažno, jako	–
GROM	Ka da je koga	<i>(...) pa promisli da kako može bit drama prez da</i>		

	grom ošinuja	<i>nikor umre i privali se ka da ga je grom ošinuja, pa se sta koprcat ka „Sada Jacco“.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.5.		
	Zaorit ka grom	<i>Popije času vode otare rubcen znojno čelo pa zaori kao grom.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str. 4.	glasno reći	
GRUBI	Grubi kvarat od ure	<i>Pa nikako da se pogodi s butigom u jedan put se razreči ča ga je grlo nosilo.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.8.	nepreciznih petnaest minuta	—
HODIT	Hodit voda na zube	<i>Inaugurirao je pop Lučić sa bilon kafon tako da je svin vijećnicima hodila voda na zube.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.7.		—
ÍĆ	Íć na lice mista	<i>Gosp.Kapural ne budi lin, pozove dva redara i ide marš na lice mista.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3. crven od srama		
	Íć po loju	<i>Onda eto novih elecjoni i nove gvere; ja proponjavam, da spediškamo u Beč naše gjeneralaške perjanice i sve će ić po loju.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str. 9.	glatko	LOJ – ide (teče) kao po loju – ide, napreduje odlično (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:294)
	Íć u skanda l	<i>Ma promislin, neću da iden u skandal, njihova su gospoda puno šenšibila ka staroturci pa bože sačuvaj da jin ofendimo klobuke.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7.	svađati se	—
	Íć u zlo	<i>Na primjer bivši načelnik Vicko Milić bija je infiša u cabla i da mu nisu išli u zlo kâ i svako cablo ča se u nas posadi, Split bi bija šuma.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.11.	ić naopako	—

IJADU	Ijadu puti boje	<i>Sad govori da je društvu ijadu puti boje nego „Carino“; ko jema malo fantažije moga bi po tomu čakod doznat.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.4.	mnogo bolje	–
IMAT	imat klicu u sumnji	<i>Sumnjam, da će bit u perikulu naša skladnost, ta moja sumnja ima klicu u sumnji.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.9.	sumnjati	–
	imat na pameti	<i>Al balavče imaj na pameti pomogo te tako Duje sveti.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.web		– – misliti, sjetiti se (Menac 2011:120)
	Imat soli u glavi	<i>U svojoj glavi nije mogo intuiškat da će gospar imat toliko soli, da ne rečemo koragja.</i> Duje Balavac, kolovoz 1921., br.2., str.9.	shvatiti	SOL – imati soli – brzo shvaćati (Menac 2011:147) SOL – imati soli u glavi – biti pametan (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:548)
	Imat zlatne prste	<i>Kaligraf san prve vrste, zato iman zlatne prste.</i> Duje Balavac, srpanj 1923., br.4., str.4.	znati dobro raditi svoj posao	–
ISTINI	Istini na uhar	<i>Prije vengo smo dali štatpat, informali smo se u Kaštel Lukšiću i zbilja istini na uhar, oni su potvrdili da je Miramar zakasnio njihovom krivnjon.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.6.	zbilja: biti istinto	–
ISTRES T	Istrest tabar	<i>Drago me svakome prišit krpicu i istrest tabar ma virujte mi prez njanci mrve malicije.</i> Duje Balavac, veljača 1908. br.1., str.1.		–
IZ	Iz kreanc e/krean ca	<i>Ovo je bilo za naučit nas kreancu jer smo mi uvek do sad mukte radili.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.5.		KREANCA–iz kreance – iz pristojnosti (Menac, 2011:88)

	Iz zla u gore	<i>Ja kako san dobra srca to bi i učinija, ali bi se u zadnju dosadili pa onda iz zla na gore.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.8.		—
IZAĆ	Izać iz konšerve	<i>Don Frane razbi ikonostas, svuka oklop, razbija bocu pa izaša iz konšerve i puf, un colpo de stato!</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br. 11., str. 5.	iznenada se pojaviti; izaći iz sobe	—
IZFREGAT	Izfregat jezik	<i>Svaka će kupit bruškin i po kilo potase za izfregat jezik.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.8.		JEZIK– triba oprat jezik sapunom komu – puno tko psuje (Menac 2011:76)
IZGUBIT	Izgubit bušulu	<i>Oli smo mi u Dubrovniku diventali gente seria, oli je svijet izgubio busulu?</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.6. <i>Lipo bome ma vala...e nima druge oli san zaboravi od jučer štit, oli san izgubija bušulu, oli su počeli pisat foje šececjun.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.3.		— – izgubiti orijentaciju (Menac 2011:49)
	Izgubit čiji pijat	<i>Jučer je Marin na preferenc deboto izgubi vas pijat.</i> <i>Nikad da ga je karta došla.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.1.web		
	Izgubit glavu	<i>Izgubili su glavu i oni, koji nebi smjeli.</i> <i>U nas ko da je sve izgubilo glavu.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7.		—
	Izgubit i ono malo pameti	<i>Vjeruj mi, caro Duje vaja da čovik izgubi i ono malo pameti što mu je gospodin Bog liko u glavu.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.6.	ostati bez razuma	—
	Izgubit nadu	<i>Sospiranti, to su one signorine, ča su jin pobigle godine, ali još nisu izgubile nadu.</i>	nadati se	—

		Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.9.		
	Izgubit se u malo vode	<i>Budi pametan, nemoj se izgubit u malo vode ka zadnji put.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.9.	nestati	—
	Izgubit špirit	<i>Jedini efekat vidljiv na publiku bio je taj dasu onu večer izgubili sasvin špirit.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.3.	ne biti dobro; izgubiti se	—
IZIST	Izist komu ča	<i>Pa ča mari da san ja iz Splita, oli san komu ča izija!</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.8.	učiniti komu nešto nažao	—
	Izist o dragost i	<i>Izi bi ga čovik o dragosti!</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.		—
IZLAG AT	Izlagat ruglu	<i>Jeli to pošteno izlagati ruglu prvake.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.2. <i>Zato ne izlagaj se bez potribe ruglu.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str. 8.		—
IZLIJE V	Izlijev duše	<i>Ona petorica dušu u se, stisnuli se sve više i svak na svome mjestu osluhnjiva izlijev narodne dubrovačke duše.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.7.	razgaliti se	—
IZSISA T		<i>E ni se triba za nji mislit, oni izsisaju koju mu drago kravu, samo jema li ča u njoj.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.10.		—
IZVADI T	Izvadit kurjoži tad	<i>Ma izvadite mi kurjožitad za koji uzrok su tili donit te vražje fildefere i makinje.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.		—
	Izvadit ditetu čiču	<i>Bože moj! Isto kad se ditetu izvadi naglo čiča iz just!</i>	iznenaditi koga	—

		Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.3.		
	Izvadit se iz škripca	<i>Otac htjede ponovo da se nekako izvadi iz škripca, kad mali Ivica slavodobitno odsječe...</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.9		—
	Izvadit se iz neprilike	<i>Ako te ćer našla gamauta, nemoj jon davat suvišni savita, izvadić se iz neprilike, to je u ženskoj krvi.</i> Duje Balavac, specijalni plesni broj, veljača 1911., str.8.		
IZVRNIT	Izvrnit oči prema nebu	<i>Dok je kršni Andrijašević naslonija glavu na ruku i izvrnija očima prema nebu, tražija je udobno mjesto na Parnasu kojega će on s vremenom zaposjesti.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.1.	umrijeti	—
IZVUĆ	Izvuć dušu iz utrobe	<i>Ali Jadran nije bio kavalir, a možda je htio da kuša jesu li zdrele za ravnopravnost, pa udri da se ziblje dok im nije i dušu izvukao iz utrobe.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.3.	namučiti nekoga	—
JAGNJEĆA	Jagnjeća ćud	<i>Njezina jagnjeća ćud planula bi samo kad bi joj se o poštenju radilo, inače nije nikad nikome rekla tamo se.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.5.	mirna ćud	—
JEDAN	Jedan drugoga krivo gledat	<i>To činu drugi jer uvek jema svita, ča se jedan drugoga krivo gledaju, pa ji apošza razdilu.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.3.		—
JEDITE	202) Jedite zasluže	<i>I poslije se na najmanji mig klanjat konsulima i Rauchima, nego mirno jedite zasluženi kruh.</i>		—

	ni kruh -	Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.11.		
JEDVA	Jedva na noge stat	<i>Noć je, izajde iz jedne kafane kum Mariu, okisa je brate, da jedva na noge stoji.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.5.		NOGE – jedva se držat na nogan – biti potpuno iscrpljen (Menac 2011:111)
	Jedva noge vuče	<i>Iden da ću prama vaporu a po šaližu niki stvor s velikon bukon jedva noge vuče, a prid njim nikor s feralon sviti.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str.8.	jedva ide	
JEMAT	Jemat ariju	<i>Nikidan na mulu u kaštel Lukšiću bi je na arivu niki šior Laurentije, (a znan bi će oni ča jema ariju od miništra).jemat glavu u oblake</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.6.	niškoristi	–
	Jemat beteg	<i>Oni pri ča je takava ovamo jema je beteg, da ide nazad, pa su ga činimi se poslali u Germaniju – a ča ćeš, svak jema svoj beteg.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.13.		–
	Jemat crve u sebi	<i>On sam, mava rukam, primišća se s mista na misto, ka da jema crve u sebi.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.5.	biti nemiran	CRV – crvi u guzici – biti nemiran (Menac 2011:51)
	Jemat ča i vidit	<i>Stanu vikat i svi poletu na jednu stranu, a jemadu ča i vidit.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.10.	iznenaditi se	–
	Jemat dobar nos	<i>„Pučki prijatelj" iz Trsta, koji jema je dobar nos za tu materiju, domislija se što se pod cvijećem krije i flaše je magičnom brzinom nestalo.</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.2.		NOS – jemat dobar nos – uočavati stvari (Menac 2011:113) NOS – Imati <dobar> nos (njuh) za što – znati procijeniti što

	Jemat dobro oko	<i>Za gjornaliste i opaža san moje Zadarske žrtve, koje još nisan u naravi poznavaju i uvirija san se da zadarski karikaturista jema dobro oko..</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.8.		Jemat dobro oko - dobro zapažati (Menac 2011:116)
	Jemat dosta na raspoloženju	<i>Očutila se u gradu velika potreba, dobre vrsti negrofuma da budu jemat dosta na raspoloženju težaci, ako bi tili jopet koga izmrčit.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.13.	biti raspoložen, zadovoljan	—
	Jemat dva zrna soli	<i>Da jemadu još samo dva zrna soli, nebi imale loš ukus, a njihovu higijeničku sposobnost, za sreću, nismo imali prigode eksperimentirati.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.09.-10.		jemat soli u glavi – biti pametan, brzo shvaćati (Menac 2011:147)
	Jemat glavu u oblake	<i>Aspiranti ili podupirači mogu bit svi oni ča jemadu glavu u oblake i znadu igrad na šlake.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.6.		– biti sanjar, živjeti izvan stvarnosti (Menac, 2011:114) živit u oblaciman
	Jemat gušt	<i>To razumite i sami, a jema gušt ka naša kamomila su dva tri bokunčića unutra, to služi za malo prelomučat stumik.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.3.		—
	Jemat komoditad	<i>Zaludu je, oće se malo edukacijuna dici dok su mlada, najskoli ako jemate komoditad pa van je meštrovica blizu kuće.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.2.		
	Jemat krivo	<i>Krivo jemadu, jer nikor ne godi radit ka oni.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.5.		—
	Jemat mišice	<i>Vidite me gola, vidili bi da mišice su mi ka u vola.</i>	biti snažan	—

	ka u vola	Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.7.		
	Jemat mrko lice	<i>Treći dan vidin se pozdravjat bivše neprijatelje, nike fanatike političare koji uvijek jedmađu mrko lice, oni dan su se smijali i pozdravljali politiške protivnike.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7.	biti zlovoljan	—
Jemat pacjenc e	Gl.+im .	<i>U zadnju, vidit ćemo, ja fala Bogu jeman pacjence.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.5.	biti strpljiv	Jemat pacjence – biti strpljiv (Menac 2011:119) ?
Jemat pegulu	Gl.+im .	<i>Evo jemađu pegulu, zvali su me da govorin pa san iša, a naravski neću govorit ono, ča mi drugi pišu.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.web		Jemat pegulu - loše proći, prolaziti (Menac 2011:123)
Jemat pogled mačji	Gl.+im .+pridj .	<i>Jesan bez partita ali pogled jeman mačji.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.1.	mrko gledati/oštro	—
Jemat posla	gl.+im.	<i>Ča oće reć, kad se svetim čovikon jema posla, vas sram pojde na bandu.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.2.	petljati se s nekim	POSAO – imati posla s kim, s čim – imati neugodnosti; biti u dodiru s kim, s čim, kontaktirati s kim (Menac, Fink Arsovski, Venturin) 2014:442)
Jemat prišnije g posla	gl.+pri dj.+im.	<i>Kad vi neznate ča znate štit kako ću ja, i zbogon van, ja niman višje kad stat, jeman i prišnjijega posla ven se svan pravdat.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.2.	raditi nešto važnije	POSAL – jemat (svoga) posla – biti zauzet, morati raditi (Menac 2011:129)
Jemat srca	Gl.+im .	<i>Vajalo se na ništa odlučit i nakon dvi ure vićanja jedan ča je najvišje srca jemâ, pritisne mru šćapićen i siti se da je meko.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5. <i>I još Stražičić brani Smoblaku, i jema srca govorit, da ćemo se mi</i>	imati hrabrosti	—

		<i>istari narodnjaci združiti s njime!</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.1.web <i>Pa još jemaš srca pitat?</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.5. web <i>I još jemadu srca stavjat u glavu našin judima od nikin eroplani i baluniman nikoga vražjega Pampelina pa da se i naši inšpiritaju.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.5. <i>Pogledan ga čudon u obraz, bija je crjen ka rak i nije jema srca da me u oči gleda.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.6.		
Jemat srce od kamena	Gl.+im .+prije d.+im.	<i>A ko se nebi na to ganuja, vajalo bi da jema baš srce od kamena.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 7. <i>Ovako je počima invit pa je vajalo jemat srce o kamena za ne ozvat se, to višje ča san učinija i polakšice.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str. 5.	biti bezosjećajan	Jemat srce o kamena – biti bezosjećajan (Menac, 2011:149)
Jemat svoj kruk	Gl.+za mj.+im .	<i>Jo sinko moj, ti ćeš jemat svoj kruk, a ča te za drugo stalo.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.2. <i>Dobro je jemat kruk u ruke, a ko će mu dat meso? Uvatit će i one kruk u ruke, pa kruk ona, kruk on...</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.1.	raditi	– kruk u ruke – imati mogućnosti zarađivanja (Menac, 2011:90)
Jemat svoju dobru stranu	Gl.+za mj.+pr idj.+im .	<i>Ne odobravamo to odveć radikalno sredstvo, ali moramo priznati da jema svoju dobru stranu, isto ka i ácido feniko.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.	biti dobar/dobra	Jemat svoju dobru stranu - biti dobro, pozitivno kod koga (Menac, 2011:151)

Jemat šta za vidit	Gl.+za mj.+prijed.+gl	<i>Svit iz blizine pohrli da vidi šta se je dogodilo, a jemali smo šta i vidit.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.2.	iznenaditi se	—
Jemat u glavi	gl.+prijed.+im.	<i>A Matcovich je proda vas kiseli kupus ča je jema u glavi.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.	zamisliti	—
Jemat višju deboleć u prema nekomu neg prema žepu	Gl.+pil .+im.+z amj.+vez.+prijed.+im.	<i>A čaš kad jeman višju deboleću prema van vengo prama mon žepu.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.1.	cijeniti koga	—
Jemat zajedno trista godin	gl.+pril .+br.+im.	<i>Uputile se brate i jazici jim trepeću ka čerćajike, zajedno jemaju 300 godin, a pripovijadaju kako jin muževi nisu gjeložasti i kako su dobri.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.9.	bti star	—
Jemat nešto zemje od mrtve ruke	Gl.+za mj.+im .+prije d.+pridj.+im.	<i>Evo na pr. Ja jeman ništa zemje od mrtve ruke, lipi komadić blizu grada, ja ga držin i neka se kokod zaarda da mi ga uzme, spravi san biju ispo zida.</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.3.	ostavljeno u nasljedstvo	—
Jist suva kruva	Gl.+prijedj.+im.	<i>Uvatit će kruv u ruke, pa kruv ona, kruv on, jist će suvoga kruva.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.0 (str.3 na web str.)	siromašno živjeti	Jist suva kruva - siromašno živjeti (Menac 2011:90)
Ka da nisu tvoji posli	vepril.+vez.ne g.gl.+z amj.+im.	<i>Gledaš kroz grilje ka da tvoji posli nisu. Istira si ga iz raja zemaljskog.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.1., str.1/0.	kao da su tuđi problemi	tuji posli - tuđi poslovi, problemi (Menac 2011:129)
Ka doć na pir (komu)	Pril.+gl .+prije d.+im.	<i>Pa nakon ove sve gracije božje vidite veselo lice fabricijera bratovščine Svetoga Čeprijana di vas</i>	imati u izobilju	—

		<i>uslužije ka da ste mu došli na pir.</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.6.		
	Ka grom	<i>Komore prazne ribunbaju ka grom pa ti ga oni zaslaišu i pivaju ka organj pa se i ne situ da rade.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.5.		– ka grom – izvrstan, jak (Menac 2011:69)
	Ka grom iz vedra neba	<i>Ja, pa deputat, bum, ka grom iz vedra neba.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.4.	neočekivano	GROM – ka grom iz vedra neba – iznenada, brzo, neočekivano (Menac 2011:70)
	Ka kiša na oči	<i>Kankari te rastočili, umetu moj, i navrnu ti mu suze na oči ka kiša.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.6. pijan ka sipa	puno plakati	–
	Kâ ludi	<i>Razdragani plesači vrtili se ka ludi.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.6. <i>Govoru da je lipo, a svit grê kâ lud, jema tri vrste abonati.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.4.		– Kâ ludi – pretjerano jako (Menac, 2011:96)
	Ka od cukra	<i>A kako je bilo vidit zvonik sv. Duje kroz trideset godin? Gledajte ga sada, ka o cukra!</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.2.		– ka cukar – lijep, zgodan (Menac, 2011:51)
	Kâ pas u mužiku	<i>Ja san se zajubi u to kâ pas u mužiku pa u ti osli unaprid ako vin da me obadaješ.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.14.	ne razumijeti se u nešto	–
	Ka po loju	<i>Lizla je ginaštika ka po loju.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.10.		LOJ – Ka po loju – ići dobro (Menac 2011:95)
	Ka tele u nova vrata	<i>Izbuljili mališi oči ka tele u nova vrata.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.9.	u čudu	–

	izbuljit i oči			
	Kâ u snu	<i>Kavadenti su jedan put, spominjem se kâ u snu, odili od mista do mista, u karocu.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.5.		– kâ u snu –nejasno, nesvjesno (Menac 2011:142)
KADIT	Kaditi dimu	<i>Vrhunac magjaronstva je kaditi dimu.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.8.		Kaditi dimu – dodvoravati se, laskati (kaditi Libar str 151)
KAKO	Kako ide zdravje	<i>Pozdravljam te orca javit ćemo ti i dalje kako ide zdravje.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.14.	kako je netko	–
	Kako je koga voja	<i>A reloj je baš moderan jer grê kako je njega voja.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.10.	kako tko hoće	VOJA – kako je koga voja – kako tko hoće, želi (Menac 2011:170)
KAP	do zadnje kapi krvi	<i>Gdje su svi bili dečidili, da do zadnje kapi krvi proliju za – program Franku i naših Gjeneralaša!</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7.		KAP – do zadnje kapi krvi – do samoga kraja, do smrti (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:208)
KO	Ko ne rižigaje ne rožigaj e	<i>Dakle ko ne rižigaje ne rožigaje, jopet se trata da Duje i daje izlazi.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.3.web	biti istina, nebiti	–
	Ko pije a ko plaća	<i>Intanto se kod vas ne razumi ni ko pije ni ko plaća...</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.1.web, str.3web Ubit u pojam	biti neredno	–
	Ko vragon tikve sadi	<i>Neću da ji imenujen da ji ne kompromitiran po onoj: „Ko vragon tikve sadi i.t.d.“.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.8.	tko čini loše	–
KOGA	Koga ćeš vraga	<i>Koga ćeš vraga pa toliko zvoniš?</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.10.	uzvik zašto	VRAG – kojega vraga –zašto, zbog čega (Menac 2011:171)

		<i>A onda koga vraga gre svit u Jamerike!</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.2. <i>Koga vraga uzimlju na se posao kojega ne razume.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.3.		VRAG – kojega (koga, kog) vraga (Boga) – zašto, zbog čega (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:670)
KOLIK O	Koliko će se tit	<i>A evo dvi godine da stavljaju križ, a koliko će se pak tit da stavu zvona.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.2.obraz ne baš čist	koliko će vremena trebati za nešto	—
KOMO DAT	Komod at koga	<i>Šta će meni šćoper, ja momu gospodaru ne činim nikad štrajk, kad me ne komoda, rečen mu, oš krešit banovicu, ako nećeš ja iden u drugoga.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.6.		jemat komod - imati sve potrebno (Menac 2011:84)
KREM A		<i>Ondac vidit kremu našeg svita!</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.1.	najbolji dio	—
KRIŽAT	Križat se od čuda	<i>Ma vidit nas kompaktne po svuda, križaju se toliki od čuda.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.1.web <i>Slušatelji se stali križat od čuda, a jedna će pod glas.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.2.	čuditi se nečemu	—
KRIVO	Krivo pogled at	<i>Perikoloz je, kapac te je arestat ako se samo ombra da si ga krivo pogleda.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.7.	Biti neljubazan	Krivo pogledat - biti neljubazan prema kome (Menac, 2011:89)
KÙCO		<i>„Kùco, Krnje, kiš-kiš-kiš!”</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.1.		
KURJO ŽITAD	Kurjož itad konšu mavat	<i>Molin vas lipo, ma nemojte se ofendit ni uzest za zlo, jedna me velika kurjožitad konšumaje.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.3.	mučiti nekoga znatiželja	—

KVRAG UC	Kvrag uc	<i>Kvraaaguc, sve u jariju!</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.3. <i>Ja bi Bože prosti da kvraguc i ovaki divertimenat, a on mi još daje botunade.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.6.		–kvraguc –nemoj mi smetati, odlazi, idi do đavola (Menac, 2011:170)
LAGAT	Lagat kâ pas	<i>Laže kâ pas!</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3. <i>Ako jin poviruješ proće će te voja poč kupit panamu, ali inače se ne plaši, lažu kâ pasi.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.12.	mного lagati	– kâ pas – puno lagati (Menac 2011:122)
LETIT	Letit na prišu	<i>Sve da san na komori leti na svu prišu!</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.9.	žuriti se	– priša je – žuriti se (Menac 2011:133)
	Letit oko koga ka čela oko cvita	<i>Pogledavaj malo simo malo tamo ali se s nijednom ne kompromitiraj odvišje. Letit će oko tebe, ka čele oko svita.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.5.	dodvoravati se komu	–
LEVU	Levu leva	<i>Da vidiš Duje moj kako se Trogir rimodernaje ošta bi inšempijan, gradi še levu leva.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.9.	brzo	– leva-leva – brzo (Menac 2011:94)
LIZAT	Lizat nešto/li zat cilja	<i>Inveče jema niki onorevoli deputati koji ližu jednu stranku dok ji ne izabere onda jon posli okrenu škinu.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.7. <i>Nemojmo lizat cilja i dokažimo da ova loga nije amo likarija.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.6.	dodvoravati se	–

LUDAS TO	Ludast o vrime	<i>Pari nemoguće čut ovako šerjastu vist u ovo ludasto vrime.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.6.		VRIME – Ludasto vrime – nepovoljan trenutak, loše vrime (Menac 2011:174)
MA	Ma ke	<i>Ma ke, razbili su Pivčeviću vas cimenat pa ih ne pušća više, nego jednog po jednog.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.4.		– Ma ke – ni govora, nikako (Menac 2011:96)
MAJKA	Majka ti ga/majka mi	<i>A majkati ga šocjetadi u nas, nikidan su jemali šedutu i pospodari o kuć.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.7. <i>A ne majka mi još vengo da mi stavu jarbol s bandiricom na tirjun.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.10.	uzvik Još samo to nedostaje	–
MATAT	Mâtat doma pineze	<i>Zgodno su ga prozvali jer je sestra kroz cilu godinu mâtala doma pineze za ti pasji votataške.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.		matat mamiti, pitat ??Libar str 163.
MEJU	Meju nam	<i>Inšoma reć ću ti ma nek za sad ostane meju nam.</i> Duje Balavac, veljača 1908.br.1., str.3.		– Meju nam – između nas, u tajnosti (Menac 2011:101)
MLAD	Mlad ka kapja	<i>Mlad je ka kapja po autokarikaturi, vidite da je i lipušan.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.1.		– ka kapja rose – jako mlad (Menac 2011:79)
MLADO ST	Mladost ludost	<i>Mladost ludost, reka bi moj pokojni dida. D.B.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.6.		–
MOGLO	Moglo bi bit šak	<i>Izajdi kroz ova druga vrata; eto mi gre Ante da se ne inkontrate, moglo bi bit šak.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.10.	potući se	–

MORE	More te izilo	<i>Ja iza prokurativa a jedan gospodin pristojno obučen vuče po tleju sina pijana kâ sipa i sve ga kara: Sinko moj, more te izilo, nesričo moja, jesu li te tako roditelji tvoji naučili, kankari te rastočili.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.6.	kletva Ne vratio se nikad kući	—
MRTVA	Mrtva voda se usmrđi	<i>Posli sam bija na putovanje, a vaja da bome razbijen malo splitsku ariju, mrtva voda se usmrđi, o tome jemate toliko primjeri u Splitu.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.1.	postati nepodnošljivo	—
MRVU	Mrvu se u svašta i razumit -	<i>Kako san i malo proputova, mrvu se u svašta i razumit pa ću o svačemu i govorit.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.1.	znati ponešto o svemu	—
MUČIT	Mučit glavu mislim a	<i>Kako vidite, ja van želin pomoći i mučim svoju glavu mislima, a moga bi bit i bez toga.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.7.	mučiti sebe bespotrebno	—
MUDAR	Mudra glava	<i>Slavni Duje, vrh mudre ti glave.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.web	pametna	
MUKA	Muko božja	<i>Čujete li je samo bidnu, muko božja, prikinut će se.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str.3.		Muko božja - uzvik pri neugodnom iznenađenju (Menac 2011:108)
	Muko Isukrstova	<i>Muko Isukrstova, kume Dioklecjane di ste to upali?</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.0. (str.1 na WEB str.DB)		Muko Isukrstova – uzvik pri neugodnom iznenađenju (Menac 2011:108)
	Muko iziklisusova	<i>Jo kuma File moja, jo muko iziklisusova!</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.4.		Muko Isukrstova – uzvik pri neugodnom iznenađenju (Menac 2011:108)
	Muka me	<i>Nisan jošćec proda vino, ma me muka ča se nemogu mrsit ni sadac.</i>	biti teško	—

		Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.		
	Muko moja	<i>Jo ča ga rastežu, muko moja!</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.		– Muko moja – uzvik nelagode (Menac 2011:108)
	Muke van Božje	<i>Muke van Božje, – ja ti van gren spoja tovarčićen, pa da ću doma kad kraj financjeri pridame gre jedan klobučar (...).</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.2.	uzvik iznenađenja	–
NA	Na uhar istini	<i>Ta me skrupolozuost ganula i na uhar istini, javljam na ugodno znanje.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4, str.5.		–
	Na izust	<i>Jesi li naučija na izust pjesmu?</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.9.	napamet	–
	Na prste zbrojit	<i>Ali kako nima rusul prez drač tako isto ni „Duje“ prez prigovori ma srićon sve to moremo na prste zbrojit.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.	malo nečega	–
	Na stotine	<i>Na stotine ji čeka za ulist i bi bi osta tot čekat koji dan, da nisan stavi kreancu na bandu i bodni nogon simo, ubodi jaglon tamo, doteturan se i sednen di se namirin..</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.2.		
	Na ustima lebdi još jedno i zadnje pitanje	<i>Sad se svi gledate, i ja već znam, na ustima vam lebdi još jedno i zadnje pitanje.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.8.	htjeti još nešto pitati za kraj	–
NAĆ	Nać škerac	<i>Ja san mu Kate isto našla škerac ma nemoj nikomu kazat.</i>	narugati se	–

		Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.7.		
NAPAS T	Napast stotin vraga koga	<i>Napalo me stotin vraga otkad san te ja vidio, svu krasotu promotrio.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.9.	biti nemiran	–
NAPET	Napet uši	<i>Ono što su bile odalje, raspravljale su medjusobom, napnem malo uši, i evo po koja ulovljena fraza.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str.3.		– načulit uši – pozorno slušati (Menac 2011:166)
NARES T	Narest perušin a	<i>Bija je dvi tri godine u muda a sada eto narestli su mu perušine pa ciblaje ka frzelin.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.8.		–
NAZVA T	Nazvat nekom e dobar put	<i>Iza kad su obidvali u „Kužinu ekonomiku“, dali su svakomu štanpanu zadovoljštinu u žep i nazvali su im dobar put.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.14. boluje na nervima		–
NE BI	Ne bi se s papon zaminij a	<i>Arajdan je piu che mai ma ne bi se s papon zaminija.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.8.	biti komu dobro u životu	–
NE BIT	Ne bit čovik za bacit	<i>Eto vidite ja san bio uvik o sebi uviren da nisan čovik za bacit, a bome to ni sad ne sumnjan (...).</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.1.(web str.)		– Ne bit čovik za bacit — nije loš, dosta je dobar (Menac 2011:41)
	Ne bit koga voja	<i>I ma tira per forza, ni me bila voja!</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.6.		VOJA – Ne bit koga voja – ne biti raspoložen (Menac 2011:170)
	Ne bit nečiji pâri	<i>Ja se dopisujem sa Havašem, a ne pišem u „Velebitu“, jer to nisu moji pâri.</i>	ne biti nečiji nivo, ne biti u skladu	–

		Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.10.		
	Ne bit ni kraja ni konca	<i>Smlavi, uništi taj ženski spol, a onda, onda harnosti sretnih budućih generacija ne će bit ni kraja ni konca.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8., str.10.	beskonačno	—
	Ne bit po reguli	<i>Šenji ti nisu po reguli.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.9.	ne bit u redu	—
	Ne bit na sramotu	<i>Ovo zadnje mu je bilo glavno zanimanje, što mu inače nije na sramotu.</i> Duje Balavac, veljača 1922., br.5., str.3.	ne sramiti se	nemat srama – ne sramiti se (Menac 2011:148)
NE BUDI	Ne budi lin	<i>I ne budi lin, navuče gaće pa biž iz kuće..</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.14. <i>Raširi bi noge, a balota ne budi lina puf u branku.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.8. <i>I ne budi lin, upravio molbu na crkvenu oblast.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.5. <i>On se okrene i ne budi lin puf snamon u komesara; pa se izlaga da san ofendijâ nikoga u Zagrebu.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.2.	uzvik Ne budi ti teško	—
NE DAT	Ne dat gušta	<i>Sad su se jedni i drugi pokajali, ma ne će da dâ jedan drugon gušta, pa sve pišu štanpane letere i čivetaju s gradjanstvom da stavi jedan drugofa u gjeložiju.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.6.nima sriće		– Ne dat gušta – ne dopustiti da tko uživa, prkositi (Menac, 2011:71)
NE FALIT	Ne falit srca	<i>Balavac me Duje ime, ne fali mi srca kad kandžijon ja ošinem.</i>	imati hrabrosti	—

		Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.1.		
NE IĆ	Ne ić u glavu	<i>Jedna mi nikako ne ide u glavu!</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.6.	ne shvaćati	GLAVA – ne ić u glavu – ne može tko shvatiti što (Menac 2011:64) GLAVA – ne ide u glavu komu što – ne može shvatiti <i>tko što</i> (Menac, Fink Arsovski, Venturin 2014:142)
	Ne ić u tek	<i>Malome Borisu ne ide nikako u tek on bi na pr.volio bonbona.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.8.	jesti bez gušta	–
NE	Ne izija ga	<i>Šuu mali! Ne izija ga, još ova dva dima!</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str. 0. (str.1 na web str.)	uzvik	–
	Ne kunteri nekoga nešto	<i>Vidi se da te nekunteri tvoje rodno misto.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.9. pala me na pamet	ne držati do nekoga, nečega	–
	Ne reste trava	<i>A di oni sedu tot ne reste trava.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.1.	nema ničega	–
	Ne uzet za zlo	<i>Za to strpljivi moj Duje, ne uzmi za zlo i ne zamir mi ako sam lipo počeo introibo i čagod na drugo iša.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.8.	ne zamjeriti	– Ne uzet za zlo – ne zamjeriti komu (Menac 2011:177)
	Ne vidit ure	<i>Do mjesec dan prin nise vidilo ure kad će se početi graditi i svak je govori da će bit lipo, a sadac kad je niko bacija glas da će bit grubo, aquantaju mu malo po malo udicu pa nebi rada da i za ovu stvar bude radija tejatar i miting.</i>		– Ne vidit ure – jedva čekati, jako željeti (Menac, 2011:165)

		Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.3.web		
	Nebi bilo zgorega	<i>Nebi bilo zgorega, da sada odkad zna bit i ilustriran, pa da donese po koju ilustraciju da se puk malo i u toj materiji izобрази.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.6.	bilo bi dobro	—
NEĆE	Neće smrditi ni sulfidom ni ugljenom	<i>Vjerujte šibenčani na općini š njime nećete ništa izgubiti, a sjegurno će te dobiti gradjanina, koji i ako neće smrditi ni sulfidom ni ugljenom ipak će vrijediti.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.1.		—
NEMA	Nema ni sjene	<i>Muči i priznaj da toga nema ni sjene, pročitaj samo imena odbora.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.11.	nema niti malo	—
	Nema ni vidit ni čut	<i>Čim prodje kritički momenat, nema ih više ni vidit ni čut.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.9.		
	Nemat volje ni snage	<i>Nemamo ni volje ni snage!</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 5.		
NEZNAT	Neznat ča će se izleć	<i>Neznat ča će se izleć, ma sikur sam, da ostrucijoni od trumbetićaa, hlamina e simili neće biti sve dok deputat Klarić ne bude držao svoj veliki diskoras.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.9.	ne moći predvidjeti budućnost	—
	Nezna ni ko pije ni ko plaća	<i>Nemože se živiti šnjima i sad se nezna ni ko pije ni ko plaća.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 8.		—
NI	Ni ni more slano	<i>Promislite, ako ja ne šiban nemoral, onda ni ni more slano.</i>		— ni more slano — nezasitan je tko (Menac 2011:105)

		Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.6.		
	Ni se triba za koga mislit	<i>E ni se triba za nji mislit, oni izsisaju koju mu drago kravu, samo jema li ča u njoj.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.10.	ne razmišljati o komu	
	Ni u luše ni u teatre	<i>Mile moje donesite vi te šolde vašin dragin švoran obni van jin neće sarčit ni u luše ni u teatre, ni za klobuke.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.2.	beskorisno potrošiti novac	
	Ni u raj	<i>Eh! Prez šoldi ni u raj!</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.5.	nikamo	
	Ni za dlaku	<i>On neće da snizi ni za dlaku i sve se brani da je i on skupo platio.</i> Duje Balavac, veljača 1922., br.5., str.2.	jedva	za dlaku - jedva, za malo (Menac 2011:57)
NIJE	Nije čudo	<i>Nije čudo, što je ovaj exemplar obskrbljen uskim, skućenim čelom i sva je prilika.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.12.	biti normalno	—
NIKI	Niki sa visoka	<i>Nima gore stvari, kad se ništo smišno dogaja, a niki sa visoka ostanu ozbilni.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.3.	visoko pozicioniran e osobe	—
NIKOR	Nikor ni slova	<i>Od onda nikor o njemu ni slova a reka bi da mu ne gre baš dobro jer evo su dvi godine da je u jednu klašu.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.6.	nitko ništa ne govori	—
NIMA	Nima rusul	<i>Ali kako nima rusul prez drač tako isto ni Duje prez</i>	za uspjeh se potrebno potruditi	—

	prez drač	<i>prigovori ma srićon sve to moremo na prste zbrojit.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.		
	Nima di je nima	<i>Ovdje kunjavica hara nima kuće di je nima!</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.8.	svugdje je tko	—
	Nimat takta	<i>Niko ni onako išporka Split ka oni dan. Pegula pa pegula nimaju takta.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.web	biti bez osjećaja	—
	Nimati druge	<i>Ubili su ga, nimati druge!</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.2.	uzvik Tako je	—
NIŠTA	Ništa ne komod at koga	<i>Bi san i na Dujin bal ma me ništa ni komodalo.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.5.	biti nezadovolja n	—
NOS	mudri nosevi	<i>Kako vidite po prvoj stranici, to su vam sve mudri nosevi, koji kao šiljkom munjovoda kupe po zraku javno mnjenje.</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.2.	biti pametan	—
NOVI	Novi judi nove metle	<i>A da nî: novi judu nove metle. Onda kraguc, oli sad oli nikad, oli neka se odma idu utopit.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.3.	sve ispočetka	—
NU	Nu ala	<i>Put pod noge pa eto me, nu ala san srićan evo baš moga imenjaka.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.8. jemat arju od ministra i sl...	uzvik	—
NJANK E	Njanke da je svetac	<i>Dante, koji je to Dante, njanke da je svetac pa da ga držiš na prsi!</i>	da barem vrijedi nešto	—

		Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.7.		
	Njanke užanca	<i>A da ni više njanke užanca od trobojnice biankorošoblu pa ga odveja do narodne tiskare neka vidi tabelu „biankorošoverde“.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.3.	niti po običaju 167?	—
	Njanke vrug promislja	<i>A bili njanke vrug promislja da će Našte bit žveltiji od ferate.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.1.	ne bi se nitko sjetio	—
	Njanke za likariju	<i>Hrvatski vojni red sinjava je partencu na dva bota i po, ja na mul, a vapori njanke za likariju.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.7.		– ni za lik – nema nimalo (Menac, 2011:94)
O	O' srca	<i>Moli bi te baš o' srca da mi učiniš ovu jubav.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.13.		–srca – iskreno, rado (Menac, 2011:149)
O svega srca	Prijed. +zamj. +im.	<i>Ja ću se o svega srca zavazest, jer ako dođu svi braški tovari u Split, nikad gore.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.8.	potpuno	
OBALIT	Obalit baš sasvin	<i>Da ne obalin baš sasvin običaje bivših deputati, držat ću se koliko mi bude moguće nji.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.6.	govoriti ružno o nekome ili nečemu	—
OBISIT	Obisit gaće do tleja	<i>Obisile mu se gaće sve do tleja, od kolura puno sumjiva a kratka brnica ji je tekar do polovice pokrivala.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.2.	spasti hlače	—

	Obisit nos	<i>Na svašta bi obisija nos, zacrvenija se i t.d.samo bi se na politiku uzčakula.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.6. <i>Samo su neki iza kantuna obisili nos.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.0.(str 1.web) <i>Ča si obisija nos, ka da si na žalovanju!</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.3.	naljutiti se	NOS – obisit nos – uvrijediti se (Menac 2011:113)
OBLIT	Oblit studeni znoj	<i>Reka san ja, promislin kad smo se približili Supetru i oblje me studeni znoj.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.8. <i>Svi šute, govornika poče oblivat leden znoj, popije čašu vode otare rubcen znoj i zaori ka grom.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.4. <i>Ko na našu zemju stupi, oblit će ga smrtni znoj.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.5.	preznojiti se od muke, straha	ZNOJ – ledeni/ladni/smrtni znoj – preznojio se od muke tko (Menac 2011:178)
	hoće li, neće li	<i>Prodao zagorac jaja, dobro pazario, pa sve hoće li, neće li, da popije čašicu rakije.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.3.	premišljati se	—
OČEŠJAT	Očešjat o mul	<i>U Šibeniku se „Galatea” tila očešjat o mul, kâ tovar o maslinu, a ne jemale baš dobre biškantjere i ode u dno, u starost zaboravila plivat.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.4.		
OČI	Oči sjaje ka	<i>Ma ča ćeš kad mu veseli izraz lišca zlata vaja, a oči mu se sjaje ka žeravica.</i>	biti veseo, vedar	—

	žeravica -	Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.7.		
OD	Od glave do pete	<i>Uz to ti projde jedna sva u crno pokrijena od glave do pete i tako se kupala.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.5.		Od glave do pete - potpuno (Menac 2011:65)
Od oka	Prijed. +im.	<i>Kad su bečani vidili od oka te momke pomislili su šta će tek biti njihovi predstavnici.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.14.	otprilike	OKO – Od oka – otprilike (Menac 2011:116)
od srca	Prijed. +im.	<i>Pozdravljamo te od srca, javit ćemo ti i dalje kako ide zdravlje.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.14.	iskreno	Od srca - iskreno (Menac 2011:149)
Od tleja do neba	Prijed. +im.+prijed.+im.	<i>Pun dućan blaga božjega od tleja do neba i u svu širin tako da jedva može jedan čovik da na nogan stoji.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.3.	mnogo nečega	—
ODILIT	Odilit se od svita	<i>Pokojni Lueger, čin se odilija od ovoga svita, a di će, vengo uprav prama rajskim vratima.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.2.	umrijeti	—
ODLUČIT	Odlučiti se na jedan korak	<i>Čitao sam vašu vist (...) i učinivši moje refleksije, odlučio sam se na jedan korak, kojega van evo javjan.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.1.web	učiniti nešto novo	—
ODSKAKAT	Odsakat tri točke	<i>Meju svon ovon mašon, odskakale su tri točke i to: glava Jure Kapića, don Frane Ivaniševića i pelica s kanom dra.Tresića.</i>	vidjeti se	—

		Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.2.		
OKRENIT	Okrenit nekom u pleća	<i>Kad sritiš prijateja pitaj ga jema li „Duju Balavca“ pa ako ga nima, okreni mu pleća.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.4.	okrenuti nekome leđa	—
	Okrenit se u grebu	<i>Bidan Paripina okrenit će se u grebu od emocijuna, ča su se išli složiti s kroatiman.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.2.		– Okrenit se u grebu – –pokojnik bi bio nezadovoljan nečijim postupkom (Menac 2011:68)
	Okrenit škinu	<i>Inveče jema niki onorevoli deputati koji ližu jednu stranku dok ji ne izabere onda jon posli okrenu škinu.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.7.		– Okrenit škinu – iznevjeriti koga (Menac 2011:157)
OKUPAN	Okupan u ledenon znoju	<i>Naš debeli junak okupan u ledenon znoju, ubliđija kâ peča.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.10.	jako se znojiti	– Okupan u ledenon znoju – jako se znojiti (Menac 2011:178)
OLI	Oli sad oli nikad	<i>A da nî: novi judu nove metle. Onda kraguc, oli sad oli nikad, oli neka se odma idu utopit.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.3.		– sad oli nikad – nema izbora, mora se napraviti odmah (Menac 2011:142)
	Oli smrdin	<i>Zar Vi niste kršćanin? Oli smrdin, pa mislite da nisan!</i> Duje Balavac, kolovoz 1921., br.2., str.3.	biti loš čovjek	—
ONO	Ono bokun - malo	<i>Ovi dana će se još nadograditi ono bokun do izpod Štekina kaštila, ali je komun prominila intencijun.</i>	malo	—

		Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.13.		
OSLOBODIME	Oslobodime bože	<i>Zašto van kuća služi? Za činit tumbule po podu, oslobodime bože!</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.2. <i>Ja trideset i osma, oslobodi bože, nisan ji nikad jemala, to je pogriška.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.2.	sačuvati se	– Oslobodime bože – osloboditi, sačuvati (Menac 2011:44)
OSTAT	Ostat otvore niman justiman/ostavit sa justiman n otvore niman -	<i>Bome na prvi maj ostanen otvoreniman justiman i nisan zna ča reć, ma u tili čas, brate mili zagrm bunbal sv.Križa..</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.3. <i>Svi je ostavija sa justiman otvoreniman i sad su ti svi čekali da ji zatvoru.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.10.	začuditi se jako nekomu ili nečemu	—
	Ostat samo na karti	<i>Spjegali su kako je to izmješo, da je izmješo i od magjora, da svi njegovi protesti ostali su samo na karti.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8., str.6. u sto muka	ne sprovesti u djelo	—
OSTAVIT	Ostavit koga stat	<i>Ostavite me stat; ne znan ča činit o jaspri.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.2.	pustit koga na miru	—
	Ostavit na stranu	<i>Ostavimo to sad na stranu, vengo ispravi ono ča si reka da san inštaladur vode.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.6.	ne govoriti o nečemu	—

	Ostavit politik u na bandu	<i>Molim vas šjor sudac, ostavimo politiku na bandu. Ako ja danas ne poludin ne ću nikad.</i> Duje Balavac, kolovoz 1921., br.2., str.3.	ne govoriti o politici	—
OTEGNIT	Otegnit papke/papcima	<i>Ja sam bio perszvas, da si otego papcima jer vaja da znaš da je memegite, a glavi tremenda bolest.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.6.		Otegnit papke/papcima - umrijeti (Menac, 2011:120)
OTIĆ	Otić na stvar	<i>Otiđem upravo na stvar, stanem mu pripovijedati kako su sumišćani uznemireni radi njegove tvrdokornosti.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.6. Ne dat mira?zadnje ure?	- pričati o temi	
	Otić u dno	<i>U Šibeniku se „Galatea” tila očēšjat o mul, kâ tovar o maslinu, a ne jemale baš dobre biškantjere i ode u dno, u starost zaboravila plivat.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.4.	potonuti	
OTKRIT	Otkrit karte	<i>Nešto, što joj je gospar Djuro otkrio karte, nešto što je mali impampano, da će se vjenčati.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.7.		— —pokazivati prave namjere (Menac 2011:80)
	Otkrit sve oltare	<i>Ništa neće meni ostat, otkrit ću sve oltare.</i> Duje Balavac, veljača 1908.br.1., str.1.	otkriti tajne	—
OTVORENO	Otvoreno oko	<i>Otvoreno njegovo oko, vruće srce, ambjenat grčko-rimskih starina i svježih motiva narodnog genija, učiniše od njega zornu estetu.</i>	biti bistar	—

		Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.8		
OVO SMRDI	smrdi	<i>Zagreb je svima njima ideal i stoga bi se tili okupiti ovde, ali je baš ovo što van smrdi.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.10.	smetat	—
PAKLE NE	Paklene muke	<i>Okrene se ježuita, uozbiljio lice (...) pa počeo sa muklim glasom pripovjedati paklene muke.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.9. <i>Kroz par dana su zaboravili sve muke paklene što su ih propatili u prošlosti.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.3.	poteškoće	—
PAS	Pas me tanta	<i>Je me pas tanta, ča san to iša reć razplakala se moja sestra kâ da je paraju, stane plakat i švora, iz svi se kantuna zdignu da vidu čaje i stanu je tišit.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.	mučiti nešto	—
	Pas ti tog' i toga	<i>Pas ti tog' i toga ča neznaš onega basetnoga ča dešolito gre u veladi.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.6.	psovka	—
PASJA	Pasja kiša	<i>Ova pasja kiša i pusti glib po gradu, uzrokom je da ovo korisno društvo još nije počelo dilovat.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.7.	jako kišiti	—

PASAT	Pasat lišo/proč lišo	<i>Ma stvar je pasala lišo kad je Pavo Bakara osto intatto perke on rapresentava Italiju u Dubrovniku.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br. 8., str. 7.		– Pasat lišo/proč lišo – izvući se bez posljedica (Menac, 2011:95)
PAST	Past misal	<i>Misleć na delikaniji svit ča ga jemamo u gradu, pala nan je misal odma na vas.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.4.	sjetiti se	–
	Past na pamet	<i>Ma nikomu da pade na pamet odakle to veselje.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7. <i>gandeca i velika pamet</i> <i>Čekajte, kad me pàla na pamet Amerika.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br. 3., str.3.web <i>(...) uvijek kad vidin čakod sputana, pade mi na pamet, Valdecov genij.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.2.	sjetiti se	PAMET – past na pamet – sjeća se tko čega (Menac 2011:120)
	Past na um	<i>I svaki put, kad mi na um padne, uvijek se kajem i kajem.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.6.	sjetiti se	–
	Past s neba	<i>Svak ko je doša na tu lipotu bit će mu se učinilo ka da je sve to tako s' neba palo, njanke ne sumnjajuć na sve poteškoće.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.5. <i>Ko bi vako iz neba pâ, pa u Dalmaciju dopâ.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7.	iznenada doći, dobiti	– past s neba – iznenada doći (Menac, 2011:109)
	Past u afan	<i>Kad je nika ura, djaci ka mušice padaju u afan.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.11.	onesvijestiti se	AFAN – Past u afan – – onesvijestiti se (Menac 2011:39)

	Past u nemilost	<i>Usklikli su da je pâ zauvik u nemilost!</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.3.	izgubiti naklonost	Past u nemilost - izgubiti naklonost (Menac 2011:110)
	Past u oko	<i>Sjutra dan obašli grad, sudska zgrada nam je osobito pala u oko.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.9. <i>Ovde me pala u oko, anci u juvo, svota od 20.000 krun za umitnost.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.2.	privući pozornost	OKO – Past u oko – privući čiju pozornost (Menac 2011:117)
	Past zlo	<i>Kakvo zlo je palo na te?</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.5.web	dogoditi se nešto loše	–
PECNIT	Pecnit koga	<i>Tako ću isto prez jida odgovarat ako me ko pecne, jer je moj prvi paragraf ne jidit se.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.1.		–
PIJAN	Pijan kâ sipa	<i>Ja iza prokurativa a jedan gospodin pristojno obučen vuče po tleju sina pijana kâ sipa.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.6.	jako pijan	– Pijan kâ sipa – jako pijan (Menac, 2011:144)
PITURAT	Piturat nekoga	<i>Jednoga di san pitura, odma je odluči da me bojkotira.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.8.	osramotiti nekoga	–
PLAĆAT	Plaćat iz žepa	<i>Mi radimo sa entuzjazmon jer radimo stvari, a mukte, ma, mislin, nećete od nas zahtivat da još iz žepa plaćamo.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.4. bit čist	davati od sebe	–
PLAKAT	Plakat o smija	<i>Društvo jako raspoloženo, svi plaću o smija, jedan se na to osokoli pa će „Društvo pipaj piplice“.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.1.	smijati se glasno 146.	–

	Plakat od miline	<i>Svak se gane, a oni, koji poteže mišine od organa plače od miline.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.8.	plakati od dragosti	—
PLJUCNUT	Pljucnut beštimicu	<i>Ja znam, mi svi znamo pljucnut po koju beštimicu u naglosti pa nećemo bit tako ludi, sebe štafon po prstima.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.6.	psovati	—
PO	Po novoj modi	<i>Za da se bude lašje edukavat po novoj modi jemali bi otvorit po koju skulu.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.2.	na novi način	—
POBIĆ	Pobić godine	<i>Sospiranti, to su one signorine, ča su jin pobigle godine, ali još nisu izgubile nadu.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.9.	ostarjeti	—
	Pobić ka oparen	<i>I pobigne kući kâ oparena!</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.	naglo otići	— Pobić ka oparen — jako brzo, naglo (Menac 2011:118)
	Pobić ka vitar	<i>Dale se svršija obid u biskupa, velikog četvrtka sritnen ti dobro raspoloženog znanca(...) i pobigne ka vitar.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7.	naglo otići	—
POĆ	Poć na bandu	<i>Ča oće reć, kad se svetim čovikon jema posla, vas sram pojde na bandu.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.2.	skrenuti s uma/puta	
	Poć na neko misto	<i>Kad najdeš malo mista, onda se zaletiš ka da te priša poć na neko misto.</i> Duje Balavac, ožujak 1923., br. 1., str. 4.		—
	Poć s fjakom	<i>I sa fjakon pogjem do sakristije Velike Gospe.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.12.	teško, lijeno	—

	Poć s vragon	<i>Dunkve ćoso i kompanija pojte s vragon!</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.8.	riješiti se koga	VRAG – Poć s vragon –riješiti se koga (Menac 2011:172)
	Poć u miru božjem	<i>Lipo morete marendat i poć u miru božjem, a meni ćete učiniti veliku jubav.</i> Duje Balavac, sijećanj 1911., br.5., str.2.	bez uznemiravanja	– Poć u miru božjem – bez uznemiravanja (Menac 2011:102)
POD	Pod brk	<i>„A ko te zvâ, opazi Sv.Petar i nasmije se pod brk”.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.2.		–
	Pod glas	<i>Slušatelji se stali križat od ćuda, a jedna će pod glas.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str. 2. <i>Ova to opazi i reće pod glas prijateljici.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str. 6. <i>Jedva ga timidno podoko pogledaju i pod glas zapitaju pošto je.</i> Duje Balavac, sijećanj 1911., br. 5., str. 7.	tiho	–
	Pod nos	<i>Ćin ulizen u petu dvoranu eto ti odma pod nos Račkijeva „Zla žena”.</i> Duje Balavac, sijećanj 1909., br.8., str.8.	sasvim blizu	NOS – isprid nosa je –sasvim je blizu (Menac, 2011:113)
	Pod oko	<i>Došla nam pod oko cijela hrpa novina o uspjesima Stražićića.</i> Duje Balavac, sijećanj 1911., br.5., str.10.	ispred	–
	Pod stare dane	<i>Pokupiću ono malo šolada što imam na banki pa ću pod stare dane, da bižim glavom bez obzira.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br. 10., str. 7.		– Pod stare dane – u starosti (Menac 2011:55)
PODIG NIT	Podignut acjune	<i>Ako vidiš muža i ženu a znaš da muž ne mari puno za nju čini jon kortu, podignut ćeš joj prid mužon acjune.</i>	cijena nećega	–

		Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.2.		
POGLE DAT	Pogled at u čudu	<i>Ovaj pogleda u čudu taj čitavi roman i nije znao šta bi š njime.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str. 2.	iznenaditi se	– blenit od čuda – jako se iznenaditi (Menac 2011:54)
POLETI T	Poletit u jariju	<i>Zamolili bismo dunque gospodu dopišnike, da ne meću Trogir toliko u foje, jerbo oli će Trogir od puštik fal poletit u jariju, oli će se od velikik bumbik prošest.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.6.	umisliti se	–
POMAN JKAT	Poman jkat koja duga u glavi	<i>Znali smo, da u Šibeniku ima svakakvih; te na glasu je Šibenik, proverbijalan je osobito kad se kome hoće da reče, da mu je pomanjkala koja dūga u glavi pa da će morat u br.13.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.1.	biti ludast	–
POSIDI T	Posidit	<i>Posidija je od kad je iz Splita otiša, puno misli dotur, promislin, i jednu škapeladu pa daje.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.8.	ne bit više dobro	–
POSŁA T	Poslat nešto na nečiju adresu	<i>Dosjeti se odma jadu, poznavajući nenavidnost svojih općinskih kolega, ispriča se, poslavši na njihovu adresu par kleveta.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.7.		– poslat koga na pravu adresu –dobro uputiti (Menac 2011:39)
POTEG NIT	Potegni t malo boje	<i>E, moja Mande, da si i ti došla iz Amerike za napit se, potegla bi malo boje ven obično.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.2.	više popiti	
POTEZ AT	Potezat koga za repicu	<i>Pa vi ste pravi faun, ala ča biste me potezali za repicu!</i> Duje Balavac, veljača 1922., br.5., str.5.	zezati/nasa mariti koga	

POVIRIT	Povirit na koju je bandu	<i>A jesu li ovo tvoje oli očeve gaće? Bome, poviri na koju je bandu toj, cukon!</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.2.		
POZEL ENIT	Pozele nit od stida	<i>Sva je ona pozelenila od stida.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.8.	jako se sramiti	– umrit od srama – jako se zasramiti (Menac, 2011:148)
POŠTO	Pošto po to	<i>Umro je Kranjčević, naš najveći pjesnik pa eto zagrebačkih umjetnika i književnika oće pošto po to, da ga u Zagreb prenesu.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.5.	na bilo koji način	– Pošto po to – na bilo koji način (Menac, 2011:129)
PRAVIT	Pravit ružnu figuru	<i>Ogleda se okolo i vidivši da se neki i posmjehivaju, ne htjede dalje da pravi ružnu figuru.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str.2.		
PREST	Presta mački kraj ognja/presta mačak pri vatri	<i>Nekoliko članova športkluba golacaju se pod žarkim suncem na Bačvicama i predu ka udobrovoljeni mački kraj ognja.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.6. <i>Duje Balavac prede ka mačak pri vatri i češće pogledava garavo djevojče.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.3.	čekati priliku	
PREZ	Prez da otvori usta	<i>I ovde je orkestralni efekat tako velik, da se čuje beštimja i prez da Čića Grga otvori usta.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str.3.		– otvorit justa – bez da progovori/progovorit i (Menac 2011:77)
	Prez glave oli prez repa	<i>Samo ča nan je sve prez glave oli prez repa.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.7.	bez početka i kraja	–
	Prez šoldi ni u raj	<i>Jakasović nije još platio četiri hiljade kruna za patentu, eh, prez šoldi ni u raj!</i>	nigdje bez novca	–

		Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.5.		
PROĆ	Proć lišo	<i>Ala da je dan prije zna da će stvar proć ovako lišo.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.3.		– Proć lišo –dobro proći (Menac 2011:95)
	Proć voja	<i>Ako jin poviruješ proće će te voja poč kupit panamu, ali inače se ne plaši, lažu kâ pasi.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.12.		–
PRODAJE	Prodaje brokvice	<i>Grize se za jezik, a neće da se pokaže kukavicon, a opet, kako je karonja, htio je da i druga nasamari pa sve prodaje brokvice i muči.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.7.	ne mari ni za koga	–
PRSTI	Prsti bižu	<i>Čuješ gloga ti, a ča ono udaraju. E asti gloga u svojoj su kući. Meni sve prsti bižu.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.6.	plesati	–
PRIKO	Priko bande	<i>Kad izašli na puntu Marjana, učini jvama a more počme priko bande sad na jednu sad na drugu stranu.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.3.	Sa strane	–
PRISEST	Prisest gušt	<i>Da t' od slave puste ne prisede taj gušt.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.8.	proći volja za nečim	–
PRIŠIT	Prišit krpicu	<i>Drago me svakome prišit krpicu i istrest tabar.</i> Duje Balavac, veljača 1908.br.1., str.1.	uvrijediti riječima, pogrдно osloviti nekoga	–
	Prišit epitet	<i>Izillice! Taj epitet prišit onima što su na upravi vaše pučke općine šibenske.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.	pogrдно osloviti nekoga	–

PROBUDITI SE	Probudit se iz junačkog sna	<i>Probudili se iz junačkog sna</i> i poletili na športslo tle. Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.8.	Trgnuti se	–
PROĆ	Proć voja	<i>Ako jin poviruješ, proće te voja poj kupi panamu.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.12.		– Proć voja – presto je tko željeti što (Menac 2011:170)
PROGU CAT	Proguc at šta god	<i>Ako ti koji kandidat, dikod učini koju maškalconadu, progucaj i utiši se.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.8.	pomiriti se sa situacijom	–
PROMIN IT	Prominut arju	<i>Fala Bogu uskliknem ovo se u Split prominula arja.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7.	promijeniti se	–
PROSVITLIT	Prosvitlit pamet	<i>Prosvitli pamet svin finin judiman ča živu meju nan.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.10.		–
PROTIV	Protiv koga	<i>Protiv nje je sidiya gospodin koji je izgleda ka njezin šegretarij i koga je ona uvijek pod okon držala.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.3.	nasuprot nekoga	–
PUCAT	Pucat od smija	<i>Garantiška nam Beasić da će mo za 15 solada na glavu pucat od smija.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.8.	glasno se smijati	– Pucat od smija – grohotom se smijati (Menac 2011:146)
	Pucat od zdravja	<i>Puca od zdravja, vas se sja ka sunce.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.7.		– Pucat od zdravja – biti potpuno zdrav (Menac, 2011:175)
	Pucat slava	<i>Al nek za to ne boli te glava, sve će više tebi pucat slava.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.1.	umisliti se	– Pucat slava – biti važniji, umisliti se (Menac 2011:145)
PUKNIT	Puknit a ne kazat	<i>Njanke ne lažu, ma pukla bi da nebi kazala.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.7.		–
PUN	Pun blaga	<i>Pun dućan blaga božjega od tleja do neba i u svu širin</i>	pun svega	–

	božjega	<i>tako da jedva može jedan čovik da na nogan stoji.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.7.		
	Pun kâ šipak	<i>Istu večer namisto „Flašmana“ jemali smo po drugi put „Hasanaginicu“ teatar pun kâ šipak.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.6.		– Pun kâ šipak – pun, krcat ljudi (Menac 2011:156)
PUNIN	Punin plućima	<i>Skupilo se lijepo društvanje na Mrjanu pod boron i punin plućima dišu noćni zrak.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.2.	potpuno	–
PUŠE	Puše ka vol	<i>Uz to naša ferata puše ka vol i muči se da nas izvuče iz štacije, parilo je, da jema bolest od srca.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4, str.5.	mučiti se od starosti/težine	–
PUT	Put pod noge	<i>Ča promislija, učinja, bila je nedilja, put pod noge i puno srca pod pazu pa u vižitu.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.	krenuti	–
RADIT	Radit teatar i miting	<i>A sadac kad je niko bacija glas da će bit grubo, aguantaju mu malo po malo udicu pa nebi rada da i za ovu stvar bude radija teatar i miting.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.3. web	komplikirati nešto	–
RASKO KODAK AT SE	Raskok odakat se	<i>Naši dubrovački toji raskokodakali se da na štacijunu po noći nema ferala pa tako gdjegod čovjek i nos rabije.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.7.	govoriti bez prestanka	–
RAZBIT	Razbit dišenje	<i>Zli jazici i nenavidnost razbili su ti dišenje.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.10.	uništiti nekome snove	–
	Razbit dosadu	<i>Senzacijonalni dogagjaj je razbio našu malu dosadu.</i>	raditi nešto	–

		Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.11.		
RAZMA KNIT	razma knit sokolov a krila	(...) razmaknu Vicko Mihaljević sokolova krila u svome rodnom gradu, baš onda, kada je onakova čud bila potrebita rodu na biljezi. Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.5.	dičiti se	—
RAZPL AKAT	Razpla kat se ka da te paraju	<i>Je me pas tanta, ča san to iša reć razplakala se moja sestra kâ da je paraju, stane plakat i švora, iz svi se kantuna zdignu da vidu čaje i stanu je tišit.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.	jako plakati	—
REĆ	Reć a ne lagat	<i>Jo meni bila san i zaboravila, dakle za reć a ne lagat, čujte, da od nikog vrimenta leti po arji nika zvizda kometa ča jema rep.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.4.	reć istinu	—
Reć dvi	Gl.+br.	<i>Čuj Petre, reću ti dvi u konfidenci.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.2.	popričati	—
	Reć dvi po pravici	<i>Sad, kad je stvar svršena, reći ćemo dvi po pravici.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.5.	reći kako jest	
	Reć par besidi	<i>Reću van par besidi, svima štociman, komu jedno, komu drugo svak će nać čakod za se.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.1.	reći ukratko	—
	Reć što je na srcu	<i>Dobro je, zadovoljit ću vas, nu dozvolite me, da vam rečem što mi je na srcu.</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.4.	reći iskreno	—
	Reć u brk	<i>Oli ja nebi i njiman reka u brk dvi tri do prigode.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.1.	reći otvoreno	BRK – Reć u brk – reći otvoreno (Menac 2011:48)

	Reć u dvi beside	<i>Onda mi recite u dvi beside da znan i ja čagod doma pripovidit.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.3.	reć ukratko	—
	Reć u škerac	<i>(...)koji će u njegovoj rubrici kontrolirat rad svoji kolegi pa jin onako u škerac reć ča dobra i zla činu.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.6.	reć sa strane	—
	Reć zla o kome	<i>Ko je ikad moga ča o njoj zla reć u sve ove godine kad je zgradjena.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.9.	kazati nešto loše o nekome ili nečemu	—
RESTE	Reste srce	<i>Svi su ka jabuka pa u onim jaketicama i sabljicam sve ti srce reste gledat ji najskoli kad govoru tudeški.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.4.	biti ponosan	SRCE – Reste srce – biti drago (Menac, 2011:149)
RUMEN	Rumen ka majska ružica	<i>Doša nam je Kosor na banje, i ako mu hvala bogu, nije baš od potrebe, vas nam je obal kao mladi kumplir a rumen ka majska ružica.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.6	biti lijep	—
RUVIN AT	Ruvina t dušu kome	<i>Ruvinali su mu dušu, ma nisu glavu.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.5.	uništiti	—
RUŽNO	Ružno se piše komu	<i>Žene, žene, jedna mene, ružno mi se piše, namjera je vaša jasna.</i> Duje Balavac, ožujak 1923., br.1., str.3.	neće biti dobro	—
S	S koje bande vitar puše	<i>Ovako kad se probudin pa pogledan na tirijun, ne znan s koje bande vitar puše i pari mi se vbdit čovika prez glave.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.10.		

SA	Sa puno godina na plećima	<i>U kući nas sa posmijon dočeka njegova mater sa 96 godina na plećima.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8., str.9.	biti star	—
SASUT	Sasut na koga	<i>Bidan Koščina sasuli se na nj komišjuni od ornata i higijene.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.3.	ružno pričati nekim s	—
SIMO	Simo tamo	<i>Dok je ona tucala po glavi, sad simo sad tamo, markirala je kao da nešto lovi.</i> Duje Balavac, srpanj 1923., br.4., str.4.	biti nemiran	Simo tamo - biti nemiran (Menac 2011:144)
SINJE	Sinje more	<i>Što ti šalje vila sa Mosora, slavni „Duje“, u kraj sinjeg mora.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.web	biti daleko 105?	—
SISAT	Sisat med	<i>Il si med sisa s pčelam u ulišću!</i> Duje Balavac, kolovoz 1921., br.2., str.1.	biti dobro nekome	—
SIT		<i>Nasukali su i Dum Mata; kad ih je vidio, sit se je nasmijao...</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.7.		—
SKAKAT	Skakat zazubice	<i>Ajme meni kad im zazubice skaču!</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str.1.(str.3.na web str.)		—
SKIDAT	Skidat kape	<i>Preponizno tvome Duji skidam kape!</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.6. <i>Skidan kapu i do crne klanjan ti se zemlje.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.8.	iskazati čast nekome	Skidat kape - iskazati čast nekome (Menac 2011:79)
SKOČIT	Skočit ka lud	<i>Eno bombe, zaviče i svi skoču u natrag ka lud.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5. <i>Spisi se razlete, držala, olovke, pera se rastrču i odvjetnik skoči ka lud!</i>		— ka lud — skočit naglo, pretjerano jako (Menac 2011:96)

		Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.5.		
	Skočit na noge	<i>A tot ga prekine buka iza moligina i svi skoču na noge, čuje se po koja beštimja.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.10.	Skočit na noge	—
	Skočit radi nečega	<i>Toki su skočili radi one naše vinjete, di smo rekli da će popust i popuza je pri vengo smo se nadali.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.3.	Skočit naglo	—
	Skače s nosa na oko	<i>(...) dok njegov crni pram kose skače s nosa na oko i obratno, da pravi revolucionarni štimung.</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.2.		
SKOTR LJAT SE	Skotrljat se u afane	<i>Kad mi postijer donio onu tvoju proklamaciju, gdje serijo avizavaš, da još ezistiš u malo da od veselja ne skotrljah se u afane.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.8.	pasti u nesvijest	—
SKUPIT	Skupit se ka mušice na med	<i>Okolo niki ča su štili skupila se masa svita kâ mušice na med i svi su klicali od raspoloženja.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.2.	biti mnogo ljudi na jednom mjestu	—
	Skupit tunju	<i>Bija je nikidan inkrožadur ruski, ma nije osta vengo malo uri, tokalo mu je skupit tunju da mogu bidni gjendarmi opočinut.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.6.	otići	TUNJA – skupit tunju – spremati se za odlazak (Menac 2011:164)
SLUŠAT	Slušat duge letanije	<i>Eto ja san se puno uzčakula stobom, a znam da tebi nije baš drago slušat duge letanije, oču da se ne iznenadiš kad vidiš Kaštela.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.13.	slušat opominjanja	—
SLUŽIT	Služit se s	<i>Javjaju nan naknadno da se g. Dadich, ča prodaje</i>	biti lukav	—

	furbari jon	<i>postole, ne služi s' ton furbarijon dapače da je da dignit feralo da ko nebi na to posumnja.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.		
SMIJAT SE	Smijat se o srca	<i>Ako se očeš „Dujon“ o srca smijat ne šaji šerjaste dopise.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.1.web	Smijati se iskreno	Smijat se o srca - smijat se iskreno (Menac 2011:146)?
	Smijat se pod brk/ nasmij at se pod brk	<i>I u ovon tonu ji je više od koga došlo, a ja san se pod brk smija, a i kašjer vjeresijske banke.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.1.(web str) „A ko te zva, opazi sv.Petar i nasmije se pod brk“. Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.2.	rugati se	—
SOKOLI T	Sokolit naprid koga	<i>„Duje“ će i naprid sokolit svakoga ko i malo dara za to jema.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.1.	hrabriti	—
SOLIT	Solit pamet	<i>Nemoj ti meni solit pamet; još nisu došle ni balarine ča su u programu.</i> Duje Balavac, ožujak 1923., br.1., str.6.	pametovati	
SPAST	Spast malo	<i>Malo si mi spa!</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.9. jedva se poznaje	smršavjeti	—
SRCE	Srce pod pazu	<i>Ča promislija, učinija, bila je nedilja, put pod noge i puno srca pod pazu pa u vižitu.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.	poniziti se, suspregnuti osjećaje	—
STARIJ A	Starija skula	<i>Eh, to je starija skula, još se odonda užala kad su Sućurke prinašale meso o'kontrabanda u mudante.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.7.	iskustvo	—
STAT	Stat za nešto	<i>Jo sinko moj, ti ćeš jemat svoj kruv, a ča te za drugo stalo.</i>	biti briga za nekoga ili nešto	—

		Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.2.		
	stat kome na rep	<i>Dragiša Stević opštinski pisar komu ni gjavo nije prošao, a da mu na rep nebi stao reče mu jednom prilikom...</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.8.	–	REP – stat komu na rep –doskočiti komu (Menac 2011:136)
	Stat na čelo	<i>Bilo je fino društvo književnika, kipara, slikara, izinira, dotura, a na čelu stao načelnik Drniški Skelin.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.9.	predvoditi nešto ili nekoga	–
	Stat na vrime nogon na vrat	<i>Srića ča je naša općina ladne naravi pa stane na vrime nogon na vrat tim splitskin pretežan a da ne, kad bi išli.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.5.	Na vrijeme zaustaviti nešto ili nekoga	–
	Stat se smijati	<i>Svi se stali smijati na taj smišni ispad i oni kad su vidili koji su efekat polučili, pobižu ka opareni.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.9.	Započeti se smijati	–
	Stat u etiketi	<i>Niki govoru da nisu došle jer su znale da će bit i redacjun „Duje Balavca“, a onda da vaja stat puno u etiketi.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.7. izgubit ozbiljnost str 2	Stat u redu	–
STAVIT	Stavit dva prsta krakuna na justa	<i>Jerbo se u nas do sadac nakon mitinga stavjalo dva prsta krakuna na justa i ni se govorilo više ništa.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.3.	šutjeti	–
	Stavit kreancu na bandu	<i>Na stotine ji čeka za ulist i bi bi osta tot čekati koji dan, da nisan stavi kreancu na bandu i bodni nogon simo, ubodi jaglon tamo,</i>		

		<i>doteturan se i sednen di se namirin..</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.2.		
	Stavit lapiš u žep	<i>Neka gospodin cenzor stavi lapiš u žep kad bude štija Duju.</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.2.	Prestati pisati	—
	Stavit nos	<i>Znate i sami moju staru slaboću; da me drago svud stavit nos, ma zato san svašta vidija i čuja (...).</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.3. (prema web stranici DB)		NOS – gurat nos – biti pretjerano znatiželjan (Menac 2011:113)
	Stavit u gjeložij u	<i>Sad su se jedni i drugi pokajali, ma ne će da dâ jedan drugon gušta, pa sve pišu štanpane letere i čivetaju s gradjanstvom da stavi jedan drugoga u gjeložiju.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.6.	učiniti nekoga ljubomornim	—
	Stavit u komunikaciju	<i>Stavite me u komunikaciju s Bečom.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.5.		
	Stavit u modu	<i>Narodna glazba stavila je u modu jednu zgodnu novost.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.4.	biti popularno	—
STAVJAT	Stavjat kome na srce	<i>Svakako mi mu na srce stavjamo da karikira dan, da karikira noć, počem od biskupa i načelnika.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.1.	prebaciti na koga	—
	Strašnon mukon	<i>Od bonboni se pokvaru zubi, posli zube vaja vadit i zato dojde likar pa van ji strašnon mukon vadi.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.2.		MUKA – teškon mukon – uz mnogo truda (Menac 2011:108)
SVAKE	Svake vele	<i>Veliki magazin o špiritizma i magnetizma, pameti svake vele, bogobojaznost i krejancija (...).</i>	svega i svačega	—

		Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.14.		
SVAKI	Svaki u boga dan	<i>Bože moj, dobro je da se čovik napije, ma onako ka beštija, osin krsta, pa svaki u boga dan!</i> Duje Balavac, lipanj 1921., br.1., str.2.		DAN – po cili Božji dan – cijele dane, stalno (Menac 2011:55)
	Svako zlo ne dolazi za zlo	<i>Pegula, reći će kokod, ovde baš nije, - svako zlo ne dolazi za zlo.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8., str.7.		—
SVE	Sve da je pozlatu	<i>Do sad malo podaje kuće, nemogu dobit šerve, sve da je po zlatu.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.8.	da je najbolje	da je i najbolje
	Sve do greba	<i>Učini mi ljubav pa u ti ostat oblihan sve do greba.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.14.	zauvijek	GROB – Sve do greba - do kraja života (Menac 2011:68) sl?
	Sve ić naopako	<i>Moj gosparu, otkad se Lujo sav sakrifiko za ekonomiju Dalmacije, vaja da mu sve ide naopako.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.7. <i>Našoj „Kati” s novon godinon sve ide naopako.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.7.	krenuti loše	ić naopako - ne ići kako treba, krenulo je loše (Menac 2011:109)
	Sve od šale	<i>Sve od šale, od zabave Rakamarić je počeo i nastavio crtati karikature, kad je vidio da mu je „Duje” prvu odtisnuo.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.1.		ŠALA – ka od šale – bez muke (Menac 2011:155)
S vragon tikve sadit	Prijed. +im.+i m.+gl.	<i>Da su časne ne bi nikad reka, te poštene, s vragon tikve sade.</i> Duje Balavac, veljača 1922., br.5., str.5.		—
SVRŠIT	Svršit lišo	<i>Stvar je svršila za čejad dosta lišo.</i> Duje Balavac, veljača 1908.br.1., str.3.	Bez posljedica	—

ŠĆAPO N	Šćapon po tikvi	<i>E asti gloga da te kogod šćapon po tikvi i ti bi se ozvala.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.2.		– tikvi – dobiti udarac po glavi (Menac, 2011:161)
Šenit u glavi	Gl.+pri jed.+i m.	<i>Svijet se razbjegne na sve strane, mislili su da mu je šenilo u glavi.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8, str.2.	poludjeti	–
ŠIBAT	Šibat desno i lijevo jeziko m	<i>Te šiba desno i lijevo jezikom, koji ne zaostaje za njegovim vrlo osjetljivim nosom.</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.2.	puno govoriti	–
ŠPORA K	Šporak jezik	<i>Ni loš čovik ni on, ma ime mu kaže ča je i jezik mu je šporak.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.12. ima jos frazema na ovoj str		JEZIK – Šporak jezik – govoriti ružne riječi (Menac 2011:75)
ŠTA	šta je moga i nemog a	<i>Digne se ko lav bisan pa se ogleda iza sebe, svi se grizu za jezik da ne prasnu u smjeh a on vidivši to pras jednoga od njih po gubici sta je moga i nemoga pa nadoda.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.		–
ŠTAPO N	štapon po prstim a	<i>Ja znam, mi svi znamo pljucnut po koju beštimicu u naglosti pa nećemo bit tako ludi, sebe štapon po prstima.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.6.	kritizirati koga	–
ŠTIPNI T	štipnit što koga boli	<i>Niko tebi ne zavigja, Duje, kad ga štipneš što ga ljuto boli.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.web	uvrijediti nekoga	–
ŠVOGA T	Švogat se na nekoga	<i>Oni svakako oće jednu zadovoljštinu i pitaju, da jin pridadu našega podeštata, koji je svemu kriv, da se na nj švogaju.</i>		

		Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.5.		
TAKO	tako mi duše	<i>Tako mi duše, taki salto mortale, da zna dr.Melko učinit, nijesam se imagjinavo.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.12.	zbilja	–
TAMO	tamo se	<i>Njezina jagnjeća čud planula bi samo kad bi joj se o poštenju radilo, inače nije nikad nikome rekla tamo se.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.5.	uzvik – pomaknuti se	–
TEŽKON	težkon mukom	<i>(...) jer čedu barenkom jemat lipi Otel, a bogme i banje, ča smo ji težkon mukon i velikin šakrificijen učinili.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.13.		MUKA – težkon mukom – uz mnogo truda (Menac 2011:108)
ŠTUF	štuf svega	<i>Štufa san ti se svega, otiša san ča i nisan nika više na nijedan bal otiša.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.2. Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.9.		– Štuf svega – dosta je komu svega (Menac, 2011:159)
TOKAT	Kako toka koga	<i>A dočekali su nas kako nas toka...posipali su nas rusicama.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.12. ništa zla i sl..	kako treba	
TRAG		<i>Spomenit ću nike, da se ne izgubi trag u povjesti.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.5.	nestati	
TRAT	trata se	<i>Dakle ko ne rižigaje ne rožigaje, jopet se trata da Duje i daje izlazi.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.3. prema web str.DB		Trat se –istaknuti se ponovno (Menac, 2011:163)
	tratat ćin koga	<i>An paće, ma čekajte, neznan ćin bi vas tratata.</i> Duje Balavac, svibanj 1912., br.11., str.3.		–

TRČAT	Trčat ka vrag	<i>Govoru da je lip, da jema letriku i da trče ka vrag.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.3.prema web str DB		
TRN	Trn u oku	<i>On jin i je trn u oku.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br. 4., str.2.		TRN – trn u oku – smetati nekome, biti velika smetnja komu (Menac 2011:163)
TUĆ	Tuć dušu	<i>A vi karšćani hoćete da beštimate i stim tućete vašu dušu.</i> Duje Balavac, studeni 1921., br.4., str.7.	sebe uništavati	–
U	U dvi riči	<i>Rastumačit ću mu u dvi riči.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.3.	ukratko	–
	U jedan put	<i>Pa nikako da se pogodi s butigom u jedan put se razreči ča ga je grlo nosilo.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br. 4., str.8.	odjednom	–
	U jime oca i sina i duva	<i>U jime oca i sina i duva, ajde djavle svojoj kući.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.5.		–
	U napast	<i>Eh! Vi se šalate godpodjo ali ja isto neću u napast.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.13.		
	U nevolji vrag i muhe ždere	<i>Već su se bojali, da će Jere umrijeti u griehu i bez pokajanja ka neko, u nevolji vrag i muhe ždere, sjeti se lječnika.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.8.		–
	U nogan pamet ispast	<i>U nogan je tebi sva pamet ispala i tot je ostala.</i> Duje Balavac, ožujak 1923., br.1., str.5.	ne biti pametan	–
U par riči	Prijed. +pril.+i m.	<i>Kako nisu svi jednako ešperi, kazat ću van u par riči, ko san, ča san.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br. 1., str. 1.	ukratko	–

U se dušu	Prijed. +zamj. +im.	(...) <i>ma me krivo pogleda, pa ja u se dušu</i> , kuco gobo! Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.8.	povući se	–
U sri' sride	Prijed. +pril.+i m.	<i>Pravi san splićanin iz Splita, u imenu je vas moj program a rodija san se u sri' sride umjetniškog kluba.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.1.		– u sri sride – u samoj sredini (Menac 2011:150)
(biti) u sto kusi	gl.+prij ed.+im.	<i>Sa' ćeć ga vidit u sto kusi.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.2.	biti raspadnut	–
Ubit u pojam	Gl.+pri jed.+i m.	<i>To me ubilo u pojam, mislija san da nešto više držu do mene.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.1.	sasvim obeshrabriti	– ubit u pojam – sasvim obeshrabriti koga (Menac 2011:128)
Ubit vrime	Gl.+im .	<i>U zadnju se ipak rašenjaju i da ubiju vrime, kupu materjal za „Duju Balavca“.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.10.	raditi nešto	–
Ublidit ka peča	Gl.+čes t.+im.	<i>Naš debeli junak okupan u ledenon znoju, ublidija kâ peča.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.10.	biti loše, prepasti se	–
(Kao) ubost jaglon	Pril.+gl .+im.	<i>Nego u jedan put buden imenovan profešuron, svi se impjegatiskočili, kâ da si ji jaglon uboja.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.1.	prenuti se, iznenaditi	–
Učinit figuru	Gl.+im .	<i>Za „Morešku“ je manjkao Splitski Sokol, ma ne smeta, Dalmatinci su učinili figuru, anci figuracu.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.14.		FIGURA – činit figuru (Menac 2011:62)
Učinit grubu figuru	Gl.+pri dj.+im.	<i>U više slučaja pak ona te pojde opet tražit jer misli da je učinila grubu figuru, pa oće da je popravi.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.3.		FIGURA – činit grubu figuru - loše se iskazati, osramotiti se (Menac 2011:62)

Učinit komu jubav	Gl.+za mj.+im .	<i>Moli bi te baš o srca da mi učiniš ovu jubav.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.13. <i>Učini mi jubav pa u ti ostat obligan sve do greba.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.14. <i>Lipo morete marendat i poč u miru božjem, a meni ćete učinit veliku jubav.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.2. <i>Ako se sitiš da balarina ne rado s tobom pleše, odma je pusti naglo, njoj ćeš učinit ljubav, a tiš se pokazat šuperjorim.</i> Duje Balavac, veljača 1911., specijalni plesni broj, str.3. <i>Ajte k vragu! Učinite mi jubav.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br. 11., str. 5.	učiniti komu uslugu	– Učinit komu jubav – učinit uslugu komu (Menac, 2011:76)
Učinit se s vrimenom	Gl.+pri jed.+im .	<i>Zaludu je, vaja ga dovest u Split, on bi se s vrimenom učinija; jema štofe!</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.3.	priviknuti se	–
Učinit škerac životom	Gl.+im .+im.	<i>Uz to, kako san učinija niki škerac životon, zaboli me jopet gore.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br. 6., str. 8. <i>(...) al nek se čuvaju dužnici, učinit ću jin škerac, ča se bojin da li će in bit drag.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str. 3.prema web str. DB	učiniti krivi pokret tijelom	–
Učinit zla	Gl.+im .	<i>Istina, ni iša u Beč, ma baš zato nî zla učinija, a jopet je ostavija gradu zasluženi petnaest iljad.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.5.	učinit nešto loše komu	
Udrit oštro	Gl.+pri l.	<i>Udri oštro na sve finčukaste splićane!</i>	kritizirati	–

		Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.12. <i>Udri oštro na sve finčukaste splićane, kako se i mi švogamo na te beštimjan kad nas uzmeš za fjok; ma nemoj nas uvodit u napast (...)</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.12.		
Udrit šakon u čelo	Gl.+im .+prije d.+im.	Svi zamuknu a ja se udren šakon u čelo bija san zaboravija na „tri kralja“, koji su baš na vrime došli i donili darove. Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.9.	sjetiti se nečega	—
Udrit u oko	Gl.+pri jed.+i m.	U četvrtu salu jopet mi udre u oko Katunarićevo „Jutro“. Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.8.	privući pozornost	OKO – udrit u oko – privući čiju pozornost (Menac, 2011:117)
Ugazit komu na kale	Gl.+za mj.+pri jed.+i m.	Zajauče jedan ka mačak pa onda cili kor zaviče ka da jin je kokod ugazija na kale pa bi onda držali notu. Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.6.	uvrijediti koga	– Ugazit komu na kale – povrijediti koga u osjetljivo mjesto (Menac 2011:78)
Ugrist se za jezik	Gl.+pri jed.+i m.	An, gavete i švora se ugrize za jezik i jopet pet minuti pauze! Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.	zastati pri govoru	—
Ukrest poljubac	Gl.+im .	U maškari ne dozvoli da ti kavaljer ukrede pojubac , ako ti ni očitova da te poznaje, inače ko zna komu ga je naminija. Duje Balavac, specijalni plesni broj, veljača 1911., str.6.	poljubiti koga	—
Upast u oko	Gl.+pri jed.+i m.	Vratin se jopet u prvu dvoranu, jer me bilo nešto u priši upalo u oko . Pogledan boje i to je Vidovićev „Angelus“. Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.8.		– Upast u oko – privući čiju pozornost (Menac, 2011:117)

		<i>U šestu dvoranu upadne odma u oko Meštovićeve grupa „Laokon mojega doba“.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.8. <i>Upala me u oko jedna debela dama, zavaćala dva mista a izgledala je upravo ka one, ča po kažotiman kažu zmije.</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4, str.5.		
Uskliknit o čuda	Gl.+pri jed.+i m.	<i>Ja kad san čuja za njegov dolazak uskliknu san o čuda.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.8.	iznenaditi se jako	– Uskliknit o čuda – jako se iznenaditi, viknuti (Menac 2011:54) ?
Usmrđiti arija	Gl.+im .	<i>Ču san da će nam doć brzo kavafango jer se je u nas puno usmrđila arija i oko naše uljarnice imat će puno posla.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.12.	poći po zlu	–
Usprdecat se ka mladi pulac	Gl.+čes t.+prid j.+im.	<i>Iznenada svručilo, iznikla mlada trava, pa se svi usprdecali ka mladi pulci.</i> Duje Balavac, lipanj 1911., br.5., str.6.	raspustiti se	–
Uvatiti malo arije	Gl.+pri l.+im.	<i>Sada napokon ponistre moć otvorit i uvatiti malo arije.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.5.	malo odahnuti	–
Uvatiti duboka korjena	Gl. +pridj. +im.	<i>Idem i na Legine plesove ali se za to ne hvalim, jer je „accordo di carnevale“ svuda uvatito duboka korjena.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.6.	udomačiti se	–
Uzest za zlo	Gl.+pri jed.+i m.	<i>Molin vas lipo, ma nemojte se ofendit ni uzest za zlo, jedna me velika kurjožitad konšumaje.</i> Duje Balavac, siječanj 1910., br.12., str.3.	zamjeriti nešto nekomu	ZLO – uzet za zlo/vazest/vazimjat - zamjerati komu što (Menac 2011:177)
Uzet za fjok	Gl.+pri jed.+i m.	<i>Kako se i mi švogamo na te beštijan kad nas uzimješ za fjok.</i>	uvrijediti	–

		Duje Balavac svibanj 1908., br.4., str.10.		
Uzjašit na metlu	Gl.+pri jed.+i m.-	<i>To je bez potrebe, jer oni uzjašu na metlu pa gredu di ji je voja.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.3.	otići	—
Vaja jubit istinu	Gl.+gl. +im.	Vaja istinu jubit , užaju uvijek činit po koju veliku radnju. Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.5. <i>Nisu tili splićane u dirjecun ma vaja istinu jubit gredu i Jadranu posli da ne mogu boje, a i oni su jednom vaperu stavili ime Split.</i> Duje Balavac, lipanj 1910., br.3., str.2.	reći istinu	Vaja jubit istinu - govoriti istinu (Menac 2011:73)?
Vaja poč za sviton	Gl.+gl. +prijed. +im.	<i>Ali zaludu, moda je moda, pa vaja poč za sviton.</i> Duje Balavac, travanj 1923., br.2., str.5.	biti dio mase	—
Vaja reć istinu	gl.+gl. +im.	<i>Jedna je mlikarica naime, javno ulivala vode u posude, pa nadolivala mlika, ni malo se nije ženirala šta smo je nekolicina gledali ali valja reći istinu, ona je poslije svaku posudu mjerila sprovinom da se uvjeri ima li mlika toliko stupnjeva (...).</i> Duje Balavac, kolovoz 1910., br.4., str.5.		—
Vaja reć pravo/č a je pravo	Gl.+gl. +pril.	<i>Ne da se falin ali vaja reć pravo, nisan še nikin upozna ako mu nisan opravija koji vic i to s uspjehon.</i> <i>Ma vaja reć ča je pravo, ni sve ni zasluga uprave, zafalu zaslužije „Dan“ za reklamu.</i> Duje Balavac, kolovoz 1908., br.7., str.1.web Na dva bota san iša na obid kod prijatelja i lipo me pogostija vaja reć pravo.	reći istinu	—

		Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.8. <i>Podigne se prašina ka vulkan, i zaslipi prolaznike, ma vaja reć ča je pravo, lipo je vidit, bar bit u Liverpol s maglon.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.5. <i>Projdimo u druge dvorane, ovod su ženske na svon mistu, vaja reć ča je pravo.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.2. <i>Ma vaja reć ča je pravo, nì sve ni zasluga uprave, zafalu zaslužije „Dan“ za reklamu ča je mukte činija.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.5.		
Vaja rijet po duši	Gl.+gl. +prijed +im.	<i>On je povereto skromno kandidiro senza kolori, a vaja rijet po duši, on je najviše obećava za grad u avizima što ih je on firmavo.</i> Duje Balavac, srpanj 1911., br.9., str.7.	reći istinu	DUŠA– po duši – iskreno (Menac 2011:60)
Vajat poč u pravdu	Gl.+gl. +prije. +im.	<i>Sad ga parok neda nazad i vajat će poč u pravdu.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.7.	izboriti se za nešto	–
Vatat pržun	Gl.+im .	<i>Švido mi, da je bilo skrajno vrime, sad su počeli vatat po četiri pet miseci pržuna, pa bog zna di bi bili svršili s tin traton, ako jin ne dadu malo edukjacuna.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.5.		– Vatat pržun – (Menac, 2011:131)?
već se mačka otelila komu	Pril.+gl. +im.+ gl.+za mj.	<i>Iščekivam ja tebe u ovoj našoj Srbiji, a ti otego ko najdulji post u godini, pa te nema, već mi se mačka otelila.</i> Duje Balavac, listopad 1921., br.3., str.8.		–
Vidit golin okon	Gl.+pri dj.+im.	<i>Iz Beča šalju slavodobitno telegrame da su repaticu golin okon vidili.</i>	jasno vidjeti	–

		Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.4.		
Vidit sve zvizde	Gl.+za mj.+im .	<i>Tot zavičen jer me ušćinila za ruku, da san sve zvizde vidija.</i> Duje Balavac, svibanj 1909., br.10., str.3.		– Vidit sve zvizde – osjetiti jaku bol (Menac 2011:178)
Vidit drugom u u oku slamku	Gl.+im .+prije d.+im. +im.	<i>Gjurati bi bili farizeji koji drugomu vidu u oku slamku a ne vidu u svom gradu.</i> Duje Balavac, siječanj 1911., br.5., str.9.	vidjeti svaku sitnicu	–
vlasni ne lažu	Im.+ne g.+gl.	<i>Interesantan tip i ako vlasni ne lažu, ima umitničke tendence.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.8.	imati iskustva	–
Vrag natantat /vrag tenta koga	Im.+gl. +zamj.	<i>Baš su me vrazi natantati jerbo me odma zabolija trbuj.</i> Duje Balavac, srpanj 1908., br.6., str.7. <i>A koji te vrag tenta da se penješ na tu altecu.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.5. <i>U zdravlje dico tako naprid ja se ufan da će te poslat nazad i feratu za koju toliko vičete, ako ji vrag ikad natanta da van je dadu.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.3. (stranica prema web str.DB)		– vrag tenta koga – nije to trebalo komu (Menac, 2011:172)
Koji će vrag poznat	Zamj.+im.+gl.	<i>Lako je to reć, a koji će ji vrag poznat, kad jemadu sve o ženske.</i> Duje Balavac, veljača 1912., br.10., str.3.	tko zna	–
Vraga znadu/vrag ti ga zna	Im.+gl.	<i>Naši kamerijeri vraga znadu da stumik maškara, neće na tašte.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.1. <i>Čujen da govore jedan drugome „namišćalo“, „pritišćalo“ i vrag ti ga zna još koje druge smišne</i>	nepoznato	– vrag ti ga zna – ne znati puno, nije poznato (Menac 2011:172)

		<i>termine ča se nisu prin užali.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.1.		
Vrazi o pakla	Im.+pr ijed.+i m.	<i>Svi su vrazi o pakla unj.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.2.		– o pakla – sve loše (Menac 2011:17)
vrstit po glavi	Gl.+im .	<i>Od velike fatike sve mu se vrsti po glavi pension.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.8.	misliti na nešto	– mota se po glavi – misliti na koga, na što (Menac 2011:64)
vrstit se zvizde pred očima	gl.+im. +prijed .+im.	<i>Njemu kako je straloč sve mu se para duplo, pa od fatigue vrstu mu se zvizde prid očima.</i> Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.8.	osjetiti izmaglicu	– sve zvizde izbrojit, vidit – osjetiti snažnu bol, omaglicu (Menac 2011:17)
(imat) vruće srce	gl.+pri dj.+im.	<i>Otvoreno njegovo oko, vruće srce, ambjenat grčko-rimskih starina i svježih motiva narodnog genija, učiniše od njega zornu estetu.</i> Duje Balavac, svibanj 1910., br.2., str.8.	biti dobar	–
Zabadat nos/zabivat	Gl.+im .	<i>On bi mora nos zabadat i u rape.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.3., str.6. <i>Nevaja svud nos zabivat!</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.1., str.6.	biti znatiželjan	zabivat – biti pretjerano znatiželjan (Menac 2011:113)
začepit justa	Gl.+im .	<i>Pogleda me sumnjivo i začepi justa.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br. 4., str. 2.		– Začepit justa – ušutjeti (Menac 2011:77)
zafalit Bogu	gl.+im.	<i>Znaš da san balavac, a zafali Bogu ča si u „Duji” i uliza.</i> Duje Balavac, travanj 1908., br.3., str.1.web		BOG – zafalit Bogu – biti zadovoljan, moglo je biti gore (Menac 2011:46)
Zaorit ka grom	Gl.+čes t.+im.	<i>Svi šute, govornika poče oblivat leden znoj, popije čašu vode otare rubcen znoj i zaori ka grom.</i> Duje Balavac, srpanj 1909., br.11., str.4.	Glasno reći	–

zapinjat nešto u grlu	gl.+za mj.+pr ijed.+i m.	<i>Napokon poče onaj pod crvenon lumbrelon govoriti, a sve mu nešto u grlu zapinje.</i> Duje Balavac, ožujak 1911., br.6., str.10.	zastajati u govoru	– zapinjat nešto u grlu – zbuniti dr, zastajati u govoru (Menac 2011:69)
zbit znanje u glavu	Gl.+im .+prije d.+im.	<i>Dodje li činovnik švaba, naravski zahtjevam da nauči taljanski i ako šnjim rado švabski šrekujem a i to bez „accorda“, šta ćeš, valja da upotrijebim ono malo znanja šta mi ga veljbaba u glavu zbije.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.6.	naučiti nekoga nešto	–
biti zdrav ka jabuka	Gl.+pri dj.+čes t.+im.	<i>Zdrava kâ jabuka, pitamo je jesu li jon dobra dica, vaja reć pravo sa sviman se fali a osobito da je Ivan dobar.</i> Duje Balavac, svibanj 1911., br.8., str.9.	zdrav	–
Zlamen ovati se pet šest puti	gl.+br. +bt.+i m.	<i>Pita on ča je nova i kad čuje zlamenuje se pet šest puti.</i> Duje Balavac, veljača 1908., br.1., str.3.	čuditi se nečemu i pritom se krstiti	–
Zlata vajat	im.+gl.	<i>Ma ča ćeš kad mu veseli izraz lišca zlata vaja.</i> Duje Balavac, ožujak 1909., br. 9., str.7.	vrijedan	– zlata vridan – jako vrijedan (Menac, 2011:17)
biti zle voje	gl.+pri dj.+im.	<i>Jednom mu je pričao ovu stvar jednom klijentu, koji ga je pitao za uzrok zle voje i isti mu opazi, zašto ne providi na koji način.</i> Duje Balavac, ožujak 1910., br.1., str.9.		VOJA – biti loše volje – biti neraspoložen (Menac 2011:170)
Zli jazici	Pridj.+ im.	<i>Zli jazici govoru da je on ovu pismu naminija Don Frani Ivaniševiću.</i> Duje Balavac, ožujak 1908., br.2., str.7. <i>Invece zli jazici govoru da on plače ča nije počēja s mukon Gospodinovon odma na čistu sridu.</i> Duje Balavac, svibanj 1908., br.4., str.3.		– – zlobnici koji vole ogovarati (Menac 2011:76)

		Zli jazici i nenavidnost <i>razbili su ti dišenje.</i> Duje Balavac, lipanj 1908., br.5., str.10. <i>I ovd su zli jazici rekli</i> <i>svoju.</i> Duje Balavac, siječanj 1909., br.8., str.8. <i>On oće da ga proglasu</i> <i>zrilin jer znate ča su zli</i> jezici, nebi mi virovali. Duje Balavac, svibanj 1908., br.7., str.12. Zli jezici svega govore po gradu. Duje Balavac, travanj 1911., br.7, str.8.		
Zlo promislit	Im.+gl.	<i>A bože prosti, vaja da čovik</i> na zlo promisli. Duje Balavac, ožujak 1909., br.9., str.2.		– zlo mislit – imati loše namjere (Menac, 2011:177)
Zvonit unutra	gl.+pril.	<i>Ne znan ni ja, samo čujen</i> da mi zvoni unutra, a pã san nigdi. Duje Balavac, travanj 1911., br.7., str.3.	boljeti, upozoravati	–

4.1. Analiza prikupljene građe

Analizom prikupljene građe obuhvaćeni su svi frazemi iz humoristično-satiričkog časopisa *Duje Balavac*. Frazemi su unutar korpusa poredani abecednim redom. Pojedini su prilikom konačnog izlistavanja ipak uklonjeni jer se zaključilo da svojim sastavnicama ne odgovaraju strukturi frazema. Cilj je bio ekscerpirati frazeme koji su već poznati i kao takvi zabilježeni u frazeološkom rječniku *Frazeologija splitskoga govora s rječnicima* te uočiti i zabilježiti zaboravljene frazeme.

Analizom korpusa utvrdilo se da su u korpusu frazema iz humoristično-satiričkog časopisa *Duje Balavac* su zastupljena sva četiri tipa frazema: minimalni par, sveza riječi, frazemska rečenica i polusloženica.

4.2. Frazemi u humoristično-satiričnom časopisu Duje Balavac

imenica + imenica

izljev duše, mladost ludost

imenica + zamjenica

bora mi, duše mi, majka ti, muka me, muko moja

imenica + zamjenica + zamjenica

majka ti ga

imenica + zamjenica + glagol

ježuri me vataju, pas me tanta, srce ti reste, zazubice im skaču, vrazi me natantali

imenica + zamjenica + glagol + frazemska čestica + imenica

oči mu se sjaje ka žeravica

imenica + zamjenica + pridjev

muke van Božje

imenica + glagol (16)

arja se svrućije, Bože prosti, Bože sačuvaj, čudon se čudit, djaval odnit, djavo tentat, grlo nosit, kurjožitad konšumaje, zlo je palo, vraga izija, vrag odnese, vraga znadu, nos zabadat, zlata vaja, zlo su počeli, zlo promislili

imenica + pomoćni glagol + glagol + zamjenica + pomoćni glagol + pridjev

ćep je začepija sta je bilo začepljeno

imenica + glagol + imenica

pogled jemat mačji

imenica + pridjev

muko Božja, muko Isukrstova, muko Iziklisusova,

imenica + glagol + prilog

Bog zna kako

imenica + glagol + prilog + glagol + zamjenica

Duje će naprid sokolit svakoga

imenica + glagol + prijedlog + imenica

Bog dâ dobru uru, glava gre u rišć

imenica + prijedlog + zamjenica

dušu u se

imenica + prijedlog + imenica

čir na jaziku, čovik o zakona, glava do glave, istini na uhar, put pod noge, štafon po prstima, trn u oku, vrazi o pakla

imenica + frazemska čestica + imenica

duša ka jaketa

imenica + negacija glagola

vlasī ne lažu

zamjenica + imenica + imenica + glagol

ko vragon tikve sadi

zamjenica + imenica + negacija glagola + prijedlog + imenica

svako zlo ne dolazi za zlo

zamjenica (upitna) + negacija glagola

ča se kome ni ni snilo

zamjenica (neodređena) + zamjenica + negacija glagola

ništa me ni komodalo

zamjenica (pokazna) + zamjenica (odnosna) + zamjenica (osobna) + glagol

ovo šta van smrdi

zamjenica + osobna zamjenica + imenica

sve me straj

zamjenica + osobna zamjenica + prijedlog + broj + glagol

ča te za drugo stalo

zamjenica + negacija glagola + negacija glagola

ko ne rižigaje ne rožigaje

zamjenica + glagol + veznik + zamjenica + glagol

ko pije a ko plaća

zamjenica (upitna) + pomoćni glagol + pridjev

ča si lud

zamjenica + glagol

sve se bojin

zamjenica + glagol + imenica

kako ide zdravje, koga ćeš vraga

zamjenica + glagol + imenica + glagol

sve san zvizde vidija

zamjenica + glagol + prijedlog + imenica + imenica

drugome vidu u oku slamku

zamjenica + glagol + prijedlog + negacija glagola

šta je moga i nemoga

zamjenica + glagol + prilog

sve ide naopako

zamjenica + glagol + prijedlog + imenica + smija

ja san se pod brk smija

zamjenica + prijedlog + imenica

sve u jariju

zamjenica + prijedlog + imenica + imenica

svaki u Boga dan

zamjenica + veznik + imenica

nikor ni slova

zamjenica + veznik + prilog

niki sa visoka

monokolokabilna riječ

asti bo/gloga/Mande/miša/mlič/raka/uru/viru

glagol + imenica (73)

aguantat udicu, bacijat se u svit, bacit glas, bacit nesriću, bit bonkulović, bit priša, bit tovar, bolit srce, brat lovor, činit berekinadu, činit dišpet, činit kortu, činit pižolot, činit fintu, činit škermu, činit tumbule, dat botunade, dignit moral, dignit rep, dilit lecjune, falit zraka, istrest tabar, izfregat jezik, izgubit busulu, izgubit glavu, izgubit nadu, izgubit špirit, izlagat ruglu, izvadit kurjožitat, jemat ariju, jemat beteg, jemat gušt, jemat komoditat, jemat pacjence, jemat pegulu, jemat posla, jemat srca, jemat sujsvita, jemat šedutu, jemat upliva, kadit dimu, lizat cilja, nać škerac, napet uši, narest perušina, obisija nos, otega je papcima, otkrit karte, proće voja, proć lišo, prodaje brokvice, prisest gušt, prišit ću krpicu, prišit epitet, prominula se arja, puca slava, razbili su dosadu, skidam kape, skidan kapu, skupit tunju, stavit nos, tućete dušu, ubit vrime, uboja jaglon, učinili su figuru, učinila je grubu figuru, učinit jude, učinit konat, učinila je orar, učinila je prezencu, učinija je zla, usmrdila se arja, vatat pržun, rumene se žarulje

glagol (imperativ) + imenica

okreni škinu, prosvitli pamet, bjež'te pete, udri oštro, začepi justa, zafali Bogu

glagol + imenica + imenica

činit mot glavon, matat doma pineze, učiniya je škerac životon

glagol + imenica + glagol

vaja istinu jubit

glagol + imenica + imenica + prijedlog + imenica

izvadit ditetu sisu iz just, jemat srce o kamena

glagol + imenica + imenica + frazemska čestica + imenica + prijedlog + imenica

skupila se masa svita ka mušice na med

glagol + imenica + zamjenica + glagol

zna Bog ča čini

glagol + imenica + pridjev + imenica

razmaknu Vicko Mihaljević sokolova krila

glagol + imenica + prijedlog + imenica (15)

ostavimo politiku na stranu, bit cvit do cvita, bit glava o partita, bižat glavon bez obzira, dolazit voda na zube, gre voda na zube, hodit voda na zube, imat klicu u sumnji, imat soli u glavi, izvrnit oči prema nebu, izvuć dušu iz utrobe, jemat glavu u oblake, reć zla o kome, udren šakon o čelo, zbit znanje u glavu

glagol + imenica + frazemska čestica + prijedlog + imenica

jemat mišice ka u vola

glagol + imenica + čestica + negacija pomoćnog glagola + pridjev

fala Bogu još nisam rogat

glagol + imenica + prijedlog + zamjenica

jemat crve u sebi, stavi kreancu na bandu, stavi lapiš u žep

glagol + imenica + veznik + imenica

dignit piz sa stumika, radija je tejatar i miting

glagol + zamjenica + imenica (7)

činit kome голу, dat kome škicinadu, izgubit čiji pjat, jemat svoj krov, razbili su ti dišenje, učini mi ljubav, znat tvoje posle

glagol (imperativ) + zamjenica + imenica

okreni mu pleća, vidiya san sve zvizde

glagol + zamjenica + zamjenica

izist komu ča

glagol + zamjenica + zamjenica + prilog + glagol

štipneš sta ga ljuto boli

glagol + zamjenica + zamjenica + prijedlog + imenica

zapije mu nešto u grlu

glagol + zamjenica + glagol

ostavi me stat, zna svakomu lizat

glagol + zamjenica (upitna) + pomoćni glagol + zamjenica + imenica

činit ča je koga voja

glagol + zamjenica + prijedlog + broj + imenica

izvadit se iz škipca

glagol + zamjenica + prijedlog + imenica

ubilo me u pojam, ugriza se za jezik

glagol + zamjenica + veznik + imenica

učinija bi se s vrimenon

glagol + zamjenica

komodat koga

glagol + zamjenica + imenica

naučit nas kreancu, oslobodime Bože, pobigle su in godine, ruvinali su mu dušu, usala mu ruka

glagol + zamjenica + imenica + prilog + prijedlog + imenica

obisile mu se gaće sve do tleja

glagol + zamjenica + imenica + frazemska čestica + veznik + glagol

razplakala se moja sestra ka da je paraju

glagol + zamjenica + imenica + prijedlog + imenica

pomanjkala mu duga u glavi, stisnen mu ruku od srca, vrtu mu se zvizde prid očima

glagol + zamjenica + zamjenica

štufa san ti se svega

glagol + zamjenica + glagol

sta san se mislit

glagol + zamjenica + glagol + imenica

pala nan je misal

glagol + zamjenica + pridjev + imenica

nazvali su im dobar put

glagol + zamjenica + prijedlog

zvoni mi unutra

glagol + zamjenica + prijedlog + imenica

dat koga in occio, okrenit će se u grebu, ostavimo to na stranu, potezali me za repicu

glagol + zamjenica + prijedlog + glagol

jemat šta za vidit

glagol + zamjenica + prilog + zamjenica + zamjenica + glagol

dat ono rešto ča te gre

glagol + zamjenica + prijedlog + imenica + imenica

podignit ćeš joj prid mužen acjune

glagol + zamjenica + broj + imenica

napalo me stotin vraga

glagol + zamjenica + prilog

činit koga milo

glagol + zamjenica + glagol

ružno mi se piše

glagol + zamjenica + prijedlog + imenica

izvadit se iz neprilike, križat se od čuda, stavite me u komunikaciju, udre mi u oko, vrti mu se po glavi

glagol + zamjenica + veznik + zamjenica

dogodit se svega i svašta

glagol + glagol

činit se čut, dat jist, dat znat, denjat se doć, stat se smijat

glagol + pomoćni glagol + imenica

moglo bi bit šak

glagol + glagol + prilog

vaja reć pravo

glagol + glagol + prijedlog + imenica

vaja poč za sviton, vaja rijet po duši, vaja poč u pravdu

glagol + pridjev

bit goluz, bit zlatan, pasala je lišo

glagol + pridjev + imenica (32)

bistrit mutnu vodu, bit bez partita, bit dobra srca, bit dobre voje, bit dobre sriće, bit ladne naravi, bit mirne savisti, bit naprasite ćudi, bit prava guska, bit pun špirita, bit sit nekoga, bit slabe glave, bit vrućeg temperamenta, bit vruće naravi, bit žive naravi, činit lipu figuru, činit lipu mutriju, činit dobru figuru, činit grubu figuru, dočekat raširjenih rukan, gledat srditin okon, imat zlatne prste, jemat mrko lice, jemat prišnijeg posla, jemat osjetljiv nos, jemat velike ruke, jemat višju deboleću, jist suva kruva, osta otvoreniman justiman, pravi ružnu figuru, slušat duge litanije, uvatija je duboka korjena

glagol (imperativ) + pridjev + imenica

jedite zasluženi kruv, oblit studeni znoj

glagol + pridjev + glagol

dat tvrdu viru

glagol + pridjev + prijedlog + imenica

bit škakljiv u nogan, bit tvrd na uvo, čitat blaženstvo na licu

glagol + pridjev + prijedlog + zamjenica + imenica

bit škakljiv sa svi stran

glagol + pridjev + veznik + pridjev

bit živ i zdrav,

glagol + prilog

bit naopako, činit kuco, činit mukte, jemat krivo, jemat prav

glagol + prilog + imenica

jemat puno ćakul

glagol (imperativ) + prilog + pridjev

potegni malo boje

glagol + prilog + prijedlog + imenica

jemat dosta na raspoloženju

glagol + prilog + glagol + prilog

drž' amo drž' tamo

glagol + prilog + prijedlog + imenica

otiđem upravo na stvar

glagol + prijedlog + imenica (69)

dat priko glave, izist o dragosti, plaćamo iz žepa, plaću o' smija, plače od miline, poč s fjakon, poč s vragon, pogledat u čudu, poletit u jarju, pozelenila je od stida, pucat od smija, pucat od zdravlja, bacijat se u svit, bacit na škinu, bacit u šćoper, bilo je i vrime, bit na čudu, bit na daske, bit na putu, jemat na putu, bit o' beside, bit od apetita, bit pod levu, bit u cvatu, bit u čudu, bit u krvi, bit za šćetu, ćutit se u stanju, očēšjat o mul, otić u dno, past na pamet, reć u škerac, skoću na noge, skotrljah se u afane, čavrljat pod glas, doć iz buže, doć do gusti, doć na kraj, doć pod ruke, doć u susret, držat pod okon, držat za tukca, gledat u oči, gre u prišu, grist se za jezik, ić po loju, ić u skandal, ić u zlo, imat na pameti, istini na uhar, jemat na konšjenci, jemat u glavi, letit na prišu, dignit se na noge, držat na pamet, izać iz konšerve, odilit se od svita, pala je na um, past s neba, past u afan, past u nemilost, past u oko, pojde na bandu, stat na čelo, stat u etiketi, stavila je u modu, stavjamo na srce, uzmeš za fјok, uzest za zlo, uzjaše na metlu

glagol + prijedlog + imenica + imenica

ić na lice mista, mućit glavu mislima

glagol + prijedlog + imenica + imenica + prijedlog + imenica

stat na vrime nogon na vrat

glagol + prijedlog + imenica + zamjenica

držat na pamet koga

glagol + prijedlog + zamjenica

češati se o koga, sasuli se na nj, švogaju se na nj

glagol + prijedlog + zamjenica + imenica + broj + imenica

poslavši na njihovu adresu par kletva

glagol + prijedlog + zamjenica + frazemska čestica + imenica + prijedlog + imenica

letit će oko tebe ka čele oko cvita

glagol + prijedlog + zamjenica + glagol + imenica

poviri na koju je bandu

glagol + prijedlog + imenica + prijedlog + imenica

predu ka mački kraj ognja, prede ka mačak pri vatri

glagol + prijedlog + pridjev + imenica

dovest na pravi put, jemat dobar nos, jemat dobro oko, okupan u ledenon znoju

glagol + prijedlog + prilog + imenica

poć na neko misto

glagol + prijedlog + pridjev + imenica

bit na krivon putu, bit od stare škule, bit u širokin gaćan, bit u velikoj jubavi

glagol + prijedlog + zamjenica + imenica

bit na svon mistu, pljucnut po koju beštimicu

glagol + prijedlog + zamjenica + zamjenica + imenica

skočili su radi one naše vinjete

glagol + prijedlog + prilog + imenica

izgubit se u malo vode

glagol + prijedlog + imenica + pridjev

poć u miru božjem

glagol + prijedlog + imenica + prijedlog + imenica

skače s nosa na oko

glagol + prijedlog + broj + imenica

bit u sto muk, recite u dvi beside, odlučija san se na jedan korak

glagol + frazemska čestica + imenica

bit ka jabuka, čuvat se ka ognja, laže ka pas, zaorit ka grom, trče ka vrag, puše ka vol, vrti se ka trotul, zaori ka grom

glagol + frazemska čestica + pridjev + imenica

usprdecali su se ka mladi pulci

glagol + frazemska čestica + imenica + prijedlog + imenica

bost ka drača u petu

glagol + frazemska čestica + pridjev

dotrčat ko lud, pobić ka oparen, pobić ka vitar, bižat ka lud, skoču ka ludi

glagol + frazemska čestica + imenica + pridjev

dignit se ka lav bisan

glagol + zamjenica + veznik + glagol

jemat ča i vidit

glagol + zamjenica + broj

reću ti dvi

glagol + zamjenica + broj + imenica

reću van par besidi

glagol + veznik + glagol

doć i poć,

glagol + veznik + zamjenica + prilog + imenica

izgubit i ono malo pameti

glagol + veznik + negacija glagola

reć a nelagat

glagol + veznik + negacija glagola + glagol

pukla bi a nebi kazala

glagol + čestica + imenica

otkrit sve oltare

glagol + čestica + glagol + čestica

hoće li neće li

glagol + čestica + prijedlog + imenica

ostat samo na karti

glagol (imperativ) + čestica

ajde da

glagol + broj + imenica

bit druga stvar, jemat trista godin, odskakale su tri točke

glagol + broj + imenica + imenica

jemat dva zrna soli

glagol + broj + imenica + imenica + prijedlog + imenica

staviti dva prsta krakuna na justa

glagol + broj + imenica + veznik + broj + imenica

donit dva lita, a jednu zimu

glagol + broj + prijedlog + imenica

reći ćemo dvi po pravici

glagol + broj + broj + imenica

zlamenuje se pet šest puti

glagol + broj + broj + prijedlog + imenica

stavi jedan drugoga u đelozižu

negacija glagola + zamjenica + glagol

ne znat ča će se izleć

negacija glagola + zamjenica + glagol + prijedlog + pridjev + imenica

nismo se steplili u novu redacjun

negacija glagola + imenica

ne reste trava, ne vidit ure, nije čudo, nimat takta

negacija glagola + imenica + prijedlog + glagol

nisan čovik za bacit

negacija glagola + imenica + prijedlog + imenica

nima rusul prez drač

negacija glagola (imperativ) + zamjenica

ne izija ga

negacija glagola + zamjenica + zamjenica + pridjev + imenica

ne kunteri te tvoje rodno misto

negacija glagola + zamjenica + zamjenica + glagol + imenica

nemoj ti meni solit pamet

negacija glagola + zamjenica + glagol + imenica

ni me bila voja

negacija glagola + zamjenica + prilog + veznik + glagol + veznik + glagol

nema ih više ni vidit ni čut

negacija glagola + zamjenica + imenica

nisu moji pâri, ne fali mi srca

negacija glagola + zamjenica + broj

nimati druge

negacija glagola + glagol + veznik + imenica + veznik + imenica

neće bit ni kraja ni konca, neće smrdit ni sulfidon ni ugljenom

negacija glagola + prilog + prijedlog + imenica

ne ide nikako u tek

negacija glagola + prijedlog + imenica

nisu po reguli, nije na sramotu, ne ide u glavu, ne uzmi za zlo

negacija glagola + prijedlog + zamjenica + imenica

ne služi s ton furbarijon

negacija glagola + glagol + imenica

nise vidilo ure

negacija glagola + glagol + prilog

nebi bilo zgorega

negacija glagola + pridjev

ne budi lin

negacija glagola + prilog + glagol + negacija glagola

nima di je nima

negacija glagola + veznik + zamjenica + glagol + veznik + zamjenica + glagol

ne zna se ni ko pije ni ko plaća

negacija glagola + broj + broj + imenica

ne dat jedan drugome gušt

pridjev + imenica (Vokativ)

Božja ženo, mudri nosevi, sinje more

pridjev + imenica (14)

druga vrimena, jagnjeća ćud, ludasto vrime, mudra glava, paklene muke, pasja kiša, starija skula, strašnon mukon, svake vele, teškon mukon, vruće srce, zle voje, zli jazici, živ slik

pridjev + imenica + glagol

mrtva voda se usmrđi, punin plućima dišu

pridjev + imenica + pridjev

pun je blaga Božjega

pridjev + imenica + pridjev + imenica

novi judi nove metle

pridjev + imenica + prijedlog + imenica

grubi kvarat od ure

pridjev + zamjenica + imenica

otvoreno njegovo oko

pridjev + zamjenica + glagol

sit se je nasmijao, vruće ih moleć

pridjev + frazemska čestica + imenica

crjen ka rak, crn ka lopiža, crn ka panjoka, mlad ka kapja, pijan kâ sipa, pun je ka šipak, zdrav ka jabuka

pridjev + frazemska čestica + pridjev + imenica

rumen ka majska ružica

pridjev + glagol

čoravi vidu

prilog + imenica + prijedlog + imenica

puno srca pod pazu

prilog + zamjenica

tamo se

prilog + zamjenica + imenica

tako mi duše

prilog + glagol

di okrenit, fišo gledat, krivo pogledat,

prilog + glagol + imenica

dobro nosit godine

prilog + glagol + imenica + veznik + prijedlog + imenica

di će suza neg na oko

prilog + pomoćni glagol + glagol

koliko će se tit

prilog + prilog

levu leva

prilog + prijedlog + imenica + glagol

jedva na noge stat

prilog + prijedlog + zamjenica + veznik + glagol

mrvu se u svašta i razumin

prilog + prijedlog + imenica

jopet na stranu

prilog + prijedlog + zamjenica

pošto po to

prilog + pomoćni glagol + određena zamjenica

milo je komu koga

prilog + pomoćni glagol + zamjenica + imenica

di je koga voja

prilog + pomoćni glagol + zamjenica + glagol

malo si mi spa

prilog + pomoćni glagol + veznik + glagol

di si bija dok je grmilo

prilog + prilog + prilog + prilog

sad simo sad tamo

prijedlog + imenica

na izust, o' srca, od oka, pod brk, pod glas, pod nos, pod oko, u napast, u pamet, u starost

prijedlog + imenica + imenica

u srid sride

prijedlog + imenica + glagol

o' srca se smijati, na prste zbrojiti

prijedlog + imenica + imenica + veznik + imenica + glagol

u nevolji vrag i muhe ždere

prijedlog + imenica + imenica + veznik + imenica + veznik + imenica

u jime oca i sina i duva

prijedlog + imenica + glagol + imenica

na čelu stao načelnik

prijedlog + imenica + zamjenica + glagol + prilog + broj + veznik + prilog + imenica

na ustima vam lebdi još jedno i zadnje pitanje

prijedlog + imenica + glagol + zamjenica + zamjenica + imenica + glagol

u nogan je tebi sva pamet ispala

prijedlog + imenica + prijedlog + imenica

od glave do pete, od tleja do neba

prijedlog + imenica + veznik + imenica

bez kravate i koleta

prijedlog + imenica + veznik + prilog

iz zla u gore

prijedlog + imenica + veznik + prijedlog + imenica

prez šoldi ni u raj

prijedlog + imenica + veznik + veznik + imenica

prez glave oli prez repa

prijedlog + zamjenica

meju nam, protiv nje

prijedlog + zamjenica + imenica

u se dušu

prijedlog + zamjenica + imenica + glagol

s koje bande vitar puše

prijedlog + zamjenica + imenica + glagol + prijedlog + imenica

kokod jin je ugazija na kale

prijedlog + pridjev + imenica

po novoj modi

prijedlog + pridjev + imenica + imenica

do zadnje kapi krvi

prijedlog + prilog

u zadnju

prijedlog + prilog + imenica

o' svega srca

prijedlog + prijedlog + imenica + imenica

do na vrh glave

prijedlog + negacija glagola

za nefalit

prijedlog + veznik + imenica + glagol + imenica

prez da Čića Grga otvori usta

prijedlog + broj

na stotine

prijedlog + broj + imenica

u dvi riči, u jedan put, u par riči, u sto kusi

frazemska čestica + imenica

ka grom

frazemska čestica + pridjev

ka ludi

frazemska čestica + glagol + pomoćni glagol

ka pjunut je

frazemska čestica + glagol + prijedlog + imenica + zamjenica

ka doć na pir komu

frazemska čestica + prijedlog + imenica

ka od cukra, ka u snu

frazemska čestica + imenica + prijedlog + pridjev + imenica

ka grom iz vedra neba, ka tele u nova vrata

frazemska čestica + imenica + prijedlog + imenica

ka kiša na oči, ka pas u mužiku

frazemska čestica + veznik + pomoćni glagol + zamjenica + imenica + glagol

ka da je koga grom ošinija

frazemska čestica + veznik + negacija glagola + zamjenica + imenica

ka da nisu tvoji posli

veznik + imenica

njanke užanca

veznik + imenica + glagol + pridjev + imenica

da Bog da dobru uru

veznik + imenica + veznik

njanke za likariju

veznik + zamjenica + zamjenica + imenica + glagol

već mi se mačka otelila

veznik + zamjenica + zamjenica + glagol

ako me ko pecne

veznik + zamjenica + prijedlog + imenica + negacija glagola + glagol

da mu na rep nebi stalo

veznik + upitna zamjenica + posvojna zamjenica + osobna zamjenica

a ča ću van ja

veznik + upitna zamjenica + pomoćni glagol htjeti

a ča š

veznik + glagol

oli smrdin

veznik + glagol + veznik + imenica + glagol

a bili njanke vrag promislija

veznik + pomoćni glagol + imenica + glagol + prijedlog + imenica

il si med sisa s pčelan

veznik + pomoćni glagol + veznik + imenica

da je i kumpliri

veznik + negacija glagola

da ne afana koga

veznik + negacija glagola + čestica + prilog

da neobalin baš sasvin

veznik + prilog + veznik + prilog

oli sad oli nikad

veznik + prijedlog + imenica

ni u raj, ni za dlaku

veznik + prijedlog + imenica + veznik + prijedlog + imenica

ni u luše ni u teatre

veznik + veznik + glagol + imenica

njanke da je svetac

veznik + broj + imenica + prijedlog + imenica

sa 96 godin na plećima

čestica + prijedlog + imenica

sve u jariju

čestica + prijedlog + čestica

vis a vis

čestica + čestica

ma jok

uzvik + imenica + imenica

asti miša potopira

uzvik + imenica + prijedlog + imenica

asti miša u duvanu

uzvik + glagol + glagol +veznik + zamjenica + glagol

e ni se treba za nji mislit

broj + imenica

dvi beside

broj + glagol

jednoga san pitura

broj + imenica + prilog

ijadu puti boje

broj + broj + prilog + glagol

jedan drugoga krivo gledat

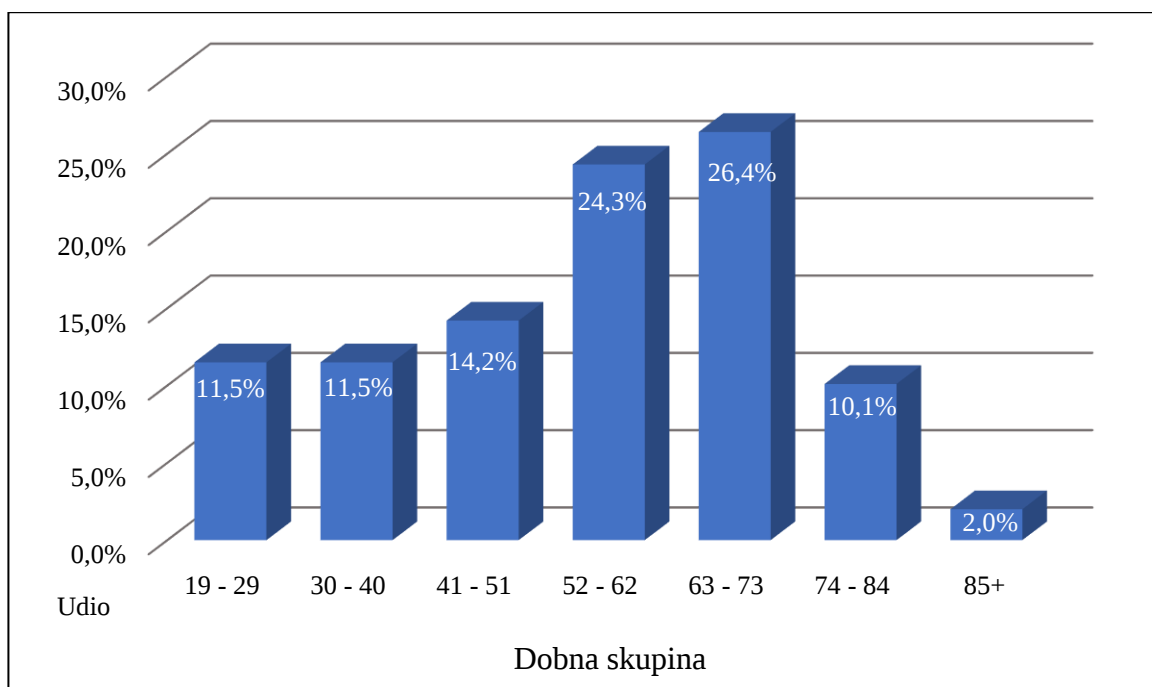
5. KVANTITATIVNA SOCIOLINGVISTIČKA ANALIZA

5.1. Analiza rezultata upitnika

Istraživanje je provedeno prema upitniku na 151 ispitaniku. Svi su ispitanici rođeni u Splitu i makar jedan roditelj je rođeni Splitsanin. Ispitanici su raspoređeni u skupine prema dobi jer je dob jedan od ključnih faktora koji može potvrditi ili odbaciti postavljene hipoteze. Upitnik je podijeljen u dva dijela. Prvi dio ispituje prepoznavanje, a drugi korištenje frazema u svakodnevnom govoru na ukupno 32 tvrdnje. U prvom su dijelu upitnika ispitanici trebali iskazati stupanj svog slaganja/neslaganja s tvrdnjom da navedeni frazem ima određeno značenje na Likertovoj ljestvici od 1 (jedan) do 5 (pet). Jedan (1) znači da se u potpunosti ne slažu s tvrdnjom, a pet (5) da se u potpunosti slažu s tvrdnjom. U drugom su dijelu upitnika ispitanici na istoj ljestvici trebali navesti koliko često koriste određeni frazem u svakodnevnom govoru.

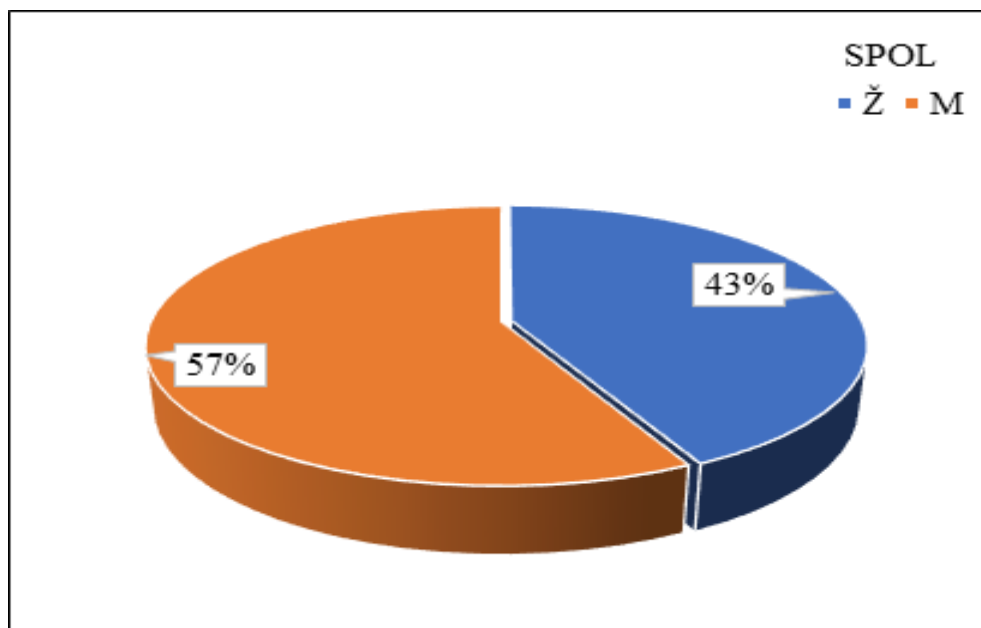
Ispitanici su podijeljeni u ukupno sedam dobnih skupina. Prva obuhvaća ispitanike u dobi od 19 do 29 godina. Unutar te dobne skupine anketirano je 17 ispitanika. Druga skupina obuhvaća ispitanike u dobi od 30 do 40 godina te je unutar te dobne skupine također 17 ispitanika. Treća skupina obuhvaća ispitanike u dobi od 41 do 51 godine. Unutar ove dobne skupine ukupno je 21 ispitanik. Četvrta skupina obuhvaća ispitanike u dobi od 52 do 62 godine te ih je unutar dobne skupine ukupno 36. Peta skupina obuhvaća ispitanike u dobi od 63 do 73 godine. U njoj je ukupno 39 ispitanika. Šesta skupina obuhvaća ispitanike u dobi od 74 do 84 godine i unutar ove dobne skupine ukupno je 15 ispitanika. Sedma skupina obuhvaća ispitanike u dobi od 85 godina i više. Unutar ove dobne skupine anketirano je ukupno 6 ispitanika, očekivano zbog dobne granice utvrđene skupine.

Grafikon 1. Prikaz ispitanika prema dobnoj skupini

Uvidom u grafikon 1 i podatke za dobnu skupinu ispitanika može se uočiti da isti udio od 11,5 % pripada dobnim skupinama d 19 – 29 i 30 – 40 godina; 14,2 %, dobnoj skupini 41 – 51; 24,3 % dobnoj skupini 52 – 62, 26,4 % dobnoj skupini 63 –73, 10,1 % dobnoj skupini 74 – 84, te 2,0 % dobnoj skupini 85+ godina.

Grafikon 2. Ispitanici prema spolu

Ako se promatra spol ispitanika prikazan u grafikonu 2, zaključuje se da je 42,6 % ispitanika muškoga spola, a 57,4 % ispitanika ženskoga.

U tablici se donose deskriptivni pokazatelji za odgovore ispitanika na promatrana pitanja odnosno frazeme. Za svaku skupinu pitanja prikazane su frekvencije i postotci, srednja vrijednost i standardna devijacija. Zabilježena su pitanja kod kojih je zabilježena najmanja i najveća srednja vrijednost odgovora ispitanika. Frazemima su dodijeljene oznake. Za analizu upitnika koristila se srednja vrijednost, standardna devijacija i Chi (Hi) kvadrat test.

Srednja vrijednost, često nazvana i aritmetička sredina ili prosjek, predstavlja mjeru centralne tendencije u skupu podataka. Njezin izračun je rezultat zbroja svih vrijednosti u skupu podataka podijeljenog s ukupnim brojem vrijednosti.

Standardna devijacija pokazatelj je varijabilnosti pojedinačnih vrijednosti u uzorku u odnosu na srednju vrijednost. Njezina vrijednost sugerira koliko se pojedinačne vrijednosti razlikuju od srednje vrijednosti uzorka. Niska standardna devijacija ukazuje na to da su pojedinačne vrijednosti blizu srednje vrijednosti, dok visoka standardna devijacija ukazuje na širi raspon vrijednosti unutar uzorka.

Jednadžba standardne devijacije glasi (1):

$$\sigma = \sqrt{\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})^2} \quad (1)$$

gdje je:

$\sum (x_i - \bar{x})$ - suma kvadrata odstupanja pojedinačnih vrijednosti od srednje vrijednosti

x_i - pojedinačna vrijednost u uzorku

$\bar{x}$ - srednja vrijednost uzorka

n - ukupan broj jedinica u uzorku

Chi (Hi) kvadrat test statistički je test koji se koristi za ispitivanje povezanosti između kategoričkih varijabla. Osnovna pretpostavka testa je da nema povezanosti između varijabla. Test uspoređuje stvarne distribucije kategorija s očekivanim distribucijama ako nema povezanosti. Veće vrijednosti Chi (Hi) kvadrat testa ukazuju na veću razliku između promatranih i očekivanih vrijednosti, sugerirajući značajnu povezanost između varijabla.

5.1.1. Rezultati i analiza prepoznavanja značenja frazema iz Duje Balavca

Jedan od specifičnih ciljeva ovoga istraživanja jest proučiti koliko se prepoznaju određeni frazemi zabilježeni u *Duji Balavcu* u suvremenom splitskom govoru. Istraživanje je provedeno ciljanim upitnikom te su ispitanici na Likertovoj ljestvici od jedan (1) do pet (5) trebali iskazati slaganje s navedenom tvrdnjom o navedenom frazemu; jedan označava *u potpunosti se ne slažem*, dva – *ne slažem se*; 3 – *niti se slažem niti se ne slažem*, 4 – *slažem se*, 5 – *u potpunosti se slažem*. Rezultati se analiziraju statističkom metodom i prikazuju u sljedećim tablicama.

U narednoj tablici će se temeljem srednje vrijednosti promotriti prepoznavanje navedenih frazema.

Tablica 2. Prepoznavanje određenog frazema na temelju ocjene ispitanika

Oznaka frazema	Frazem	Ocjena	N	%	$\bar{x}$	Sd
F1	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>jemat 300 godin</i> ima značenje <i>biti star</i> ?	1	3	2		
		2	5	3,4		
		3	15	9,5		
		4	24	14,9		
		5	104	70,3		
		Ukupno	151	100	4,48	,94
F2	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>past u afan</i> ima značenje <i>iznenaditi se</i> ?	1	0	0		
		3	6	3,4		
		4	20	12,8		
		5	125	83,8		
		Ukupno	151	100	4,80	,48
F3	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bacit se na nešto</i> ima značenje <i>započeti nešto novo</i> ?	1	0	0		
		2	4	2		
		3	9	6,1		
		4	23	14,2		
		5	115	77,7		
		Ukupno	151	100	4,68	,68
F4	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bit pjunut</i> ima značenje <i>sličiti komu</i> ?	1	2	1,4		
		2	3	2		
		3	3	2		
		4	24	15,5		
		5	119	79,1		
		Ukupno	151	100	4,69	,74
F5	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>hodit voda na zube</i> ima značenje <i>zaželjeti se nekog jela</i> ?	1	1	0,7		
		2	7	4,7		
		3	11	6,8		
		4	24	15,5		
		5	108	72,3		
		Ukupno	151	100	4,54	,87
F6	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>skupit tunju</i> ima značenje <i>otići</i> ?	1	4	2,7		
		2	7	4,7		
		3	12	7,4		

		4	12	7,4		
		5	116	77,7		
		Ukupno	151	100	4,53	1,01
F7	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>nimat njanke za likariju</i> ima značenje <i>nemati ni za što?</i>	1	0	0		
		2	2	1,4		
		3	5	2,7		
		4	18	11,5		
		5	126	84,5		
		Ukupno	151	100	4,79	,55
F8	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>izfregat jezik</i> ima značenje <i>prekoriti nekoga?</i>	1	2	1,4		
		2	3	2		
		3	14	8,8		
		4	11	6,8		
		5	121	81,1		
		Ukupno	151	100	4,64	,83
F9	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bit na krivon putu</i> ima značenje <i>zastraniti, pogriješiti?</i>	1	0	0		
		2	0	0		
		3	3	1,4		
		4	11	6,8		
		5	137	91,9		
		Ukupno	151	100	4,91	,34
F10	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dilit lecjune</i> ima značenje <i>pametovati?</i>	1	2	1,4		
		2	6	3,4		
		3	16	9,5		
		4	12	8,1		
		5	115	77,7		
		Ukupno	151	100	4,57	,90
F11	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>pasat lišo</i> ima značenje <i>izvući se bez posljedica?</i>	1	0	0		
		2	0	0		
		3	8	5,4		
		4	33	21,6		
		5	110	73,0		
		Ukupno	151	100	4,68	,57
F12	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>narest perušina</i> ima značenje <i>hvalisati se?</i>	1	1	0,7		
		2	2	1,4		
		3	8	4,7		
		4	22	14,2		
		5	118	79,1		
		Ukupno	151	100	4,70	,69
F13	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>neznat ča će se izleć</i> ima značenje <i>ne znati što će se dogoditi?</i>	1	4	2,7		
		2	16	10,1		
		3	19	12,8		
		4	33	21,6		
		5	79	52,7		
		Ukupno	151	100	4,11	1,14
F14	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>nima rusul prez drač</i> ima značenje <i>za uspjeh se treba potruditi?</i>	1	3	2,0		
		2	7	4,1		
		3	19	12,8		
		4	43	28,4		
		5	79	52,7		
		Ukupno	151	100	4,26	,97
F15	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>doć iz buže</i> ima značenje <i>doći niotkud?</i>	1	0	0		
		2	6	4,1		
		3	22	14,2		
		4	34	22,3		
		5	89	59,5		
		Ukupno	151	100	4,37	,88
		1	6	4,1		

F16	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit lipu mutriju</i> ima značenje <i>pretvarati se</i> ?	2	11	6,8		
		3	24	16,2		
		4	33	21,6		
		5	77	51,4		
		Ukupno	151	100	4,09	1,14
F17	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit pižolot</i> ima značenje <i>kratko odspavati</i> ?	1	0	0		
		2	6	3,4		
		3	24	15,5		
		4	32	20,9		
		5	89	60,1		
		Ukupno	151	100	4,38	,87
F18	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>asti justa</i> ima značenje <i>čudenja</i> ?	1	1	0,7		
		2	5	2,7		
		3	17	11,5		
		4	37	24,3		
		5	91	60,8		
		Ukupno	151	100	4,42	,85
F19	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bost ka drača u petu</i> ima značenje <i>ne dati mira, smetati</i> ?	1	0	0		
		2	1	0,7		
		3	10	6,1		
		4	36	23,6		
		5	103	69,6		
		Ukupno	151	100	4,62	,63
F20	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit kortu</i> ima značenje <i>udvarati nekome</i> ?	1	0	0		
		2	4	2		
		3	18	11,5		
		4	34	22,3		
		5	95	64,2		
		Ukupno	151	100	4,49	,78
F21	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dat botunade</i> ima značenje <i>prigovarati</i> ?	1	2	1,4		
		2	7	4,7		
		3	45	29,7		
		4	41	27,0		
		5	56	37,2		
		Ukupno	151	100	3,94	,99
F22	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>prišit krpicu</i> ima značenje <i>uzvratiti nekome istom mjerom</i> ?	1	1	0,7		
		2	5	3,4		
		3	42	27,7		
		4	54	35,8		
		5	49	32,4		
		Ukupno	151	100	3,96	,90
F23	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>istrest tabar</i> ima značenje <i>iskaliti se na nekome</i> ?	1	1	0,7		
		2	6	4,1		
		3	27	17,6		
		4	48	31,8		
		5	69	45,9		
		Ukupno	151	100	4,18	,91
F24	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>istini na uhar</i> ima značenje <i>biti istina</i> ?	1	1	0,7		
		2	4	2,7		
		3	37	23,6		
		4	56	37,8		
		5	53	35,1		
		Ukupno	151	100	4,04	,87
F25	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dat kome škicadinu</i> ima značenje <i>nepримjetno pogledati koga</i> ?	1	1	0,7		
		2	5	3,4		
		3	20	13,5		
		4	42	27,7		
		5	83	54,7		

		Ukupno	151	100	4,32	,88
F26	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>Bog da dobru uru</i> ima značenje <i>umrijeti bezbolno</i> ?	1	7	4,7		
		2	17	11,5		
		3	26	17,6		
		4	41	27		
		5	60	39,2		
		Ukupno	151	100	3,84	1,20
F27	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>vrtil po glavi</i> ima značenje <i>misлити na koga, što</i> ?	1	0	0,0		
		2	1	0,7		
		3	14	8,8		
		4	48	31,8		
		5	88	58,8		
		Ukupno	151	100	4,49	,68
F28	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>jist suva kruva</i> ima značenje <i>živjeti siromašno</i> ?	1	0	0		
		2	3	2		
		3	16	9,5		
		4	36	23,6		
		5	96	64,9		
		Ukupno	151	100	4,51	,75
F29	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>ka o cukra</i> ima značenje <i>osjetljiv</i> ?	1	2	1,4		
		2	2	1,4		
		3	27	17,6		
		4	47	31,1		
		5	73	48,6		
		Ukupno	151	100	4,24	,89
F30	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bacit glas</i> ima značenje <i>dojaviti nešto</i> ?	1	0	0		
		2	2	1,4		
		3	15	10,1		
		4	46	29,1		
		5	88	59,5		
		Ukupno	151	100	4,47	,73

Prema tablici 2 najviša srednja vrijednost odgovora ispitanika bilježi se za pitanja koja se odnose na F10 *Bit na krivon putu* i F2 *Past u afan*. Srednja vrijednost odgovora ispitanika za F10 iznosi 4,91, a standardna devijacija 0,34. Kod F2 srednja vrijednost odgovora ispitanika iznosi 4,80 dok standardna devijacija iznosi 0,48. To bi značilo da ispitanici najviše prepoznaju značenje frazema *Bit na krivon putu* i *Past u afan*, a ti su frazemi i danas aktivni u svakodnevnom govoru.

Najniža srednja vrijednost odgovora ispitanika bilježi se za frazem F27 *Bog da dobru uru* gdje ona iznosi 3,84 dok je standardna devijacija 1,20. Frazem F22 *Dat botunade* ima srednju vrijednost odgovora ispitanika 3,94 dok njegova standardna devijacija iznosi 0,99. Navedeni su frazemi prema rezultatima izdvojeni kao oni koji se najmanje prepoznaju od strane ispitanika, a razlog tomu može biti njihova manje učestala upotreba u jeziku.

Osim srednjih vrijednosti testirale su se i razlike s obzirom na dobne skupine ispitanika što je prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica 3. Prepoznavanje značenja frazema s obzirom na dobnu skupinu ispitanika

Oznaka frazema	Frazem	Ocjena	Dobna skupina													
			19 – 29		30 – 40		41 – 51		52 – 62		63 – 73		74 – 84		85+	
			N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
F1	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>jemat 300 godin</i> ima značenje <i>biti star</i> ?	1	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	3	17,6	9	52,9	1	4,8	1	2,8	0	0	0	0	0	0
		4	0	0	3	17,6	5	23,8	11	30,6	3	7,7	0	0	0	0
		5	8	47,1	3	17,6	15	71,4	24	66,7	36	92,3	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F2	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>past u afan</i> ima značenje <i>iznenaditi se</i> ?	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	1	5,9	4	23,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4	5	29,4	6	35,3	1	4,8	5	13,9	2	5,1	0	0	0	0
		5	11	64,7	7	41,2	20	95,2	31	86,1	37	94,9	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F3	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bacit se na nešto</i> ima značenje <i>započeti nešto novo</i> ?	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	2	11,8	0	0	1	4,8	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	2	11,8	2	11,8	4	19	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		4	7	41,2	8	47,1	3	14,3	2	5,6	1	2,6	0	0	0	0
		5	6	35,3	7	41,2	13	61,9	34	94,4	38	97,4	14	93,3	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F4	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bit pjunut</i> ima značenje <i>sličiti komu</i> ?	1	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4	4	23,5	6	35,3	1	4,8	8	22,2	4	10,3	0	0	0	0
		5	5	29,4	11	64,7	20	95,2	28	77,8	35	89,7	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F5	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>hodit voda na zube</i> ima značenje <i>zaželjeti se nekog jela</i> ?	1	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	6	35,3	0	0	1	4,8	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	4	23,5	3	17,6	3	14,3	0	0	0	0	0	0	0	0
		4	4	23,5	7	41,2	6	28,6	4	11,1	1	2,6	1	6,7	0	0
		5	2	11,8	7	41,2	11	52,4	32	88,9	38	97,4	14	93,3	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F6	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>skupit tunju</i> ima značenje <i>otići</i> ?	1	4	23,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	6	35,3	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	6	35,3	4	23,5	0	0	1	2,8	0	0	0	0	0	0
		4	0	0	4	23,5	1	4,8	3	8,3	3	7,7	0	0	0	0
		5	1	5,9	8	47,1	20	95,2	32	88,9	36	92,3	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F7	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>nimat njanke za likariju</i> ima značenje <i>nemati ni za što</i> ?	1	0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	1	5,9	2	11,8	1	4,8	0	0	0	0	0	0	0	0
		4	8	47,1	2	11,8	5	23,8	1	2,8	1	2,6	0	0	0	0
		5	6	35,3	13	76,5	15	71,4	35	97,2	38	97,4	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F8	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>izfregat jezik</i> ima značenje <i>prekoriti nekoga</i> ?	1	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	10	58,8	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4	1	5,9	5	29,4	1	4,8	3	8,3	0	0	0	0	0	0
		5	1	5,9	9	52,9	20	95,5	33	91,7	39	100	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F9	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bit na krivon putu</i> ima značenje <i>zastraniti, pogriješiti</i> ?	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4	6	35,3	3	17,6	0	0	1	2,8	0	0	0	0	0	0
		5	9	52,9	14	82,4	21	100	35	97,2	39	100	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100

F10	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dilit lecjune</i> ima značenje <i>pametovati</i> ?	1	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	1	5,9	1	4,8	0	0	0	0	0	0	0
		3	7	41,2	4	23,5	3	14,3	0	0	0	0	0	0	0
		4	2	11,8	6	35,3	2	9,5	1	2,8	0	0	1	6,7	0
		5	3	17,6	6	35,3	15	71,4	35	97,2	39	100	14	93,3	6
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F11	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>pasat lišo</i> ima značenje <i>izvući se bez posljedica</i> ?	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	0	0	4	23,5	0	0	1	2,8	0	0	0	0	0
		4	9	52,9	3	17,6	0	0	20	55,6	0	0	0	0	0
		5	5	29,4	10	58,8	21	100	15	41,7	39	100	15	100	6
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F12	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>narest perušina</i> ima značenje <i>hvalisati se</i> ?	1	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	1	5,9	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	3	17,6	4	23,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4	8	47,1	4	23,5	0	0	0	0	9	23,1	0	0	0
		5	4	23,5	8	47,1	21	100	36	100	30	76,9	15	100	6
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F13	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>neznat ča će se izleć</i> ima značenje <i>ne znati što će se dogoditi</i> ?	1	3	17,6	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	8	47,1	2	11,8	1	4,8	0	0	4	10,3	0	0	0
		3	6	35,3	3	17,6	2	9,5	1	2,8	7	17,9	0	0	0
		4	0	0	4	23,5	2	9,5	13	36,1	8	20,5	4	26,7	1
		5	0	0	7	41,2	16	76,2	22	61,1	20	51,3	11	73,3	5
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F14	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>nima rusul prez drač</i> ima značenje <i>za uspjeh se treba potruditi</i> ?	1	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	5	29,4	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	8	47,1	6	35,3	0	0	4	11,1	1	2,6	0	0	0
		4	0	0	4	23,5	0	0	19	52,8	14	35,9	5	33,3	0
		5	1	5,9	6	35,3	21	100	13	36,1	24	61,5	10	66,7	6
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F15	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>doć iz buže</i> ima značenje <i>doći niotkud</i> ?	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	6	35,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	9	52,9	5	29,4	0	0	4	11,1	3	7,7	0	0	0
		4	1	5,9	5	29,4	1	4,8	9	25	12	30,8	4	26,7	1
		5	1	5,9	7	41,2	20	95,2	23	63,9	24	61,5	11	73,3	5
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F16	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit lipu mutriju</i> ima značenje <i>pretvarati se</i> ?	1	3	17,6	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	6	35,3	4	23,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	6	35,3	9	52,9	0	0	2	5,6	6	15,4	1	6,7	0
		4	1	5,9	1	5,9	3	14,3	13	36,1	12	30,8	2	13,3	0
		5	1	5,9	0	0	18	85,7	21	58,3	21	53,8	12	80	6
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F17	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit pižolot</i> ima značenje <i>kratko odspavati</i> ?	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	5	29,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	12	70,6	4	23,5	0	0	4	11,1	3	7,7	0	0	0
		4	0	0	6	35,3	0	0	10	27,8	12	30,8	3	20	0
		5	0	0	7	41,2	21	100	22	61,1	24	61,5	12	80	6
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F18	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>asti justa</i> ima značenje <i>čudenja</i> ?	1	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	7	41,2	7	41,2	1	4,8	1	2,8	1	2,6	0	0	0
		4	4	23,5	4	23,5	3	14,3	12	33,3	8	20,5	5	33,3	0
		5	2	11,8	5	29,4	17	81	23	63,9	30	76,9	10	66,7	6
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6
F19	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bost ka drača u petu</i> ima	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	3	17,6	3	17,6	0	0	3	8,3	0	0	0	0	0
		4	10	58,8	6	35,3	1	4,8	11	30,6	3	7,7	4	26,7	0

	značenje <i>ne dati mira, smetati?</i>	5	3	17,6	8	47,1	20	95,2	22	61,1	36	92,3	11	73,3	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F20	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit kortu</i> ima značenje <i>udvarati nekome?</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	12	70,6	2	11,8	0	0	2	5,6	0	0	1	6,7	0	0
		4	1	5,9	9	52,9	2	9,5	14	38,9	2	5,1	5	33,3	0	0
		5	1	5,9	6	35,3	19	90,5	20	55,6	37	94,9	9	60	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F21	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dat botunade</i> ima značenje <i>prigovarati?</i>	1	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	5	29,4	1	5,9	0	0	0	0	1	2,6	0	0	0	0
		3	8	47,1	15	88,2	7	33,3	0	0	13	33,3	1	6,7	0	0
		4	2	11,8	1	5,9	2	9,5	19	52,8	15	38,5	1	6,7	0	0
		5	0	0	0	0	12	57,1	17	47,2	10	25,6	13	86,7	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F22	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>prišit krpicu</i> ima značenje <i>uzvratiti nekome istom mjerom?</i>	1	0	0	0	0	1	4,8	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	1	5,9	1	4,8	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	8	47,1	8	47,1	3	14,3	3	8,3	19	48,7	0	0	0	0
		4	4	23,5	5	29,4	9	42,9	13	36,1	18	46,2	3	20	1	16,7
		5	2	11,8	3	17,6	7	33,3	20	55,6	2	5,1	12	80	5	83,3
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F23	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>istrest tabar</i> ima značenje <i>iskaliti se na nekome?</i>	1	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	5	29,4	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	11	64,7	8	47,1	4	19	0	0	3	7,7	0	0	0	0
		4	0	0	3	17,6	11	52,4	18	50	14	35,9	1	6,7	0	0
		5	0	0	5	29,4	6	28,6	18	50	22	56,4	14	93,3	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F24	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>istini na uhar</i> ima značenje <i>biti istina?</i>	1	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16,7
		2	3	17,6	0	0	1	4,8	0	0	0	0	0	0	5	83,3
		3	13	76,5	4	23,5	7	33,3	7	19,4	4	10,3	0	0	0	0
		4	0	0	10	58,8	3	14,3	13	36,1	24	61,5	4	26,7	0	0
		5	0	0	3	17,6	10	47,6	16	44,4	11	28,2	11	73,3	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F25	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dat kome škicadinu</i> ima značenje <i>neprimjetno pogledati koga?</i>	1	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	4	23,5	14	82,4	1	4,8	1	2,8	0	0	0	0	0	0
		4	4	23,5	1	5,9	5	23,8	17	47,2	14	35,9	0	0	0	0
		5	5	29,4	0	0	15	71,4	18	50	25	64,1	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F26	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>Bog da dobru uru</i> ima značenje <i>umrijeti bezbolno?</i>	1	0	0	0	0	7	33,3	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	4	23,5	1	5,9	11	52,4	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		3	13	76,5	6	35,3	1	4,8	0	0	0	0	6	40	0	0
		4	0	0	6	35,3	0	0	16	44,4	11	28,2	6	40	0	0
		5	0	0	4	23,5	2	9,5	20	55,6	28	71,8	2	13,3	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F27	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>vrtit po glavi</i> ima značenje <i>misлити na koga, što?</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	1	5,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	2	11,8	4	23,5	2	9,5	3	8,3	0	0	2	13,3	0	0
		4	8	47,1	5	29,4	5	23,8	13	36,1	10	25,6	5	33,3	0	0
		5	6	35,3	8	47,1	14	66,7	20	55,6	29	74,4	8	53,3	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F28	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>jist suva kruva</i> ima značenje <i>živjeti siromašno?</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	10	58,8	2	11,8	1	4,8	1	2,8	0	0	0	0	0	0
		4	1	5,9	12	70,6	4	19	12	33,3	6	15,4	0	0	0	0
		5	3	17,6	3	17,6	16	76,2	23	63,9	33	84,6	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F29	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>ka o</i>	1	0	0	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	0	0	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	cukra ima značenje osjetljiv?	3	15	88,2	3	17,6	6	28,6	1	2,8	1	2,6	0	0	0	0
		4	0	0	3	17,6	8	38,1	18	50	17	43,6	0	0	0	0
		5	2	11,8	7	41,2	7	33,3	17	47,2	21	53,8	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F30	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bacit glas</i> ima značenje <i>dojaviti nešto</i> ?	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	2	11,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	8	47,1	2	11,8	4	19	1	2,8	0	0	0	0	0	0
		4	3	17,6	9	52,9	6	28,6	18	50	7	17,9	0	0	0	0
		5	4	23,5	6	35,3	11	52,4	17	47,2	32	82,1	15	100	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100

Tablica 3 prikazuje poznavanje značenja frazema s obzirom na dobnu skupinu ispitanika. Analizom rezultata za navedene frazeme pruža se bolji uvid u obrasce poznavanja značenja frazema među različitim dobnim skupinama. Frazemi su predstavljeni kroz niz tvrdnji za koje su ispitanici ocjenjivali stupanj slaganja prema Likertovoj ljestvici od jedan (1) do pet (5). Jedan (1) je značilo da se ispitanici u potpunosti ne slažu s tvrdnjom, a pet (5) da se u potpunosti slažu s tvrdnjom. Na temelju rezultata vidljivo je kako se dobna skupina 85+ u najvećem postotku slagala s gotovo svim tvrdnjama.

U prvom pitanju Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Jemat 300 godin* ima značenje *Biti star* uočava se kako starije dobne skupine, posebno ispitanici iznad 52 godine, pokazuju vrlo visoku razinu slaganja s tvrdnjom da frazem znači *biti star*. U dobnim skupinama 41 – 51, 63 – 73, 74 – 84 i 85+, 71,4 % do 100 % ispitanika navodi kako se slaže s ponuđenim značenjem frazema. Nasuprot tomu, mlađe dobne skupine (19 – 29, 30 – 40) pokazuju značajno nižu razinu slaganja i imaju veći broj ispitanika koji ocjenjuju stupanj slaganja s ocjenom 1 ili 2 (17,6 %, 11,8 %).

Za drugo pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Past u afan* ima značenje *Iznenaditi se* primjetno je kako starije dobne skupine pokazuju potpuno slaganje sa značenjem frazema (u rasponu od 86,1 % do 100 %) za ispitanike iz dobnih skupina 41 – 51, 52 – 62, 63 – 73, 74 – 84 i 85+. Mlađe dobne skupine pokazuju manje konzistentno, ali ipak pozitivno slaganje s tvrdnjom s navedenim frazemom (64,7 % do 41,2 %).

Za treće pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Bacit se na nešto* ima značenje *Započeti nešto novo* razvidno je da starije dobne skupine gotovo stopostotno prepoznaju značenje frazema (93,3 % do 100 % za ocjenu 5). Mlađe dobne skupine pokazuju značajno manje poznavanje značenja navedenoga frazema što pokazuje rezultat prema kojem veći broj ispitanika daje ocjenu 4 (41,2 %) i ocjenu 5 (35,3 % do 41,2 %).

Za četvrto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Bit pjunut* ima značenje *Sličiti komu* ispitanici iz starijih dobnih skupina pokazuju visoku razinu slaganja (89,7 % do 100 %

za ocjenu 5), dok mlađe dobne skupine pokazuju znatno nižu razinu slaganja čime potvrđuju svoje nepoznavanje značenja frazema (29,4 % do 64,7 % za ocjenu 5).

Za peto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Hodit voda na zube* ima značenje *Zaželjeti se nekog jela* starije dobne skupine imaju visoko slaganje (93,3 % do 100 % za ocjenu 5), dok mlađe dobne skupine pokazuju manju razinu slaganja i veću varijabilnost (11,8 % do 52,4 % za ocjenu 5). Može se reći da značenje ovoga frazema znaju stariji, a mlađi ispitanici se kolebaju u poznavanju njegova značenja.

Za šesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Skupit tunju* ima značenje *Otići* među starijim dobnim skupinama postoji visoko slaganje s tvrdnjom (88,9 % do 100 % za ocjenu 5), dok mlađe dobne skupine pokazuju znatno manju razinu slaganja i veće neslaganje (5,9 % do 47,1 % za ocjenu 5). I ovdje se pokazalo da stariji ispitanici poznaju značenje navedenoga frazema, a mlađi se kolebaju odnosno manji broj ih poznaje navedeno značenje.

Za sedmo pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Nimat njanke za likariju* ima značenje *Nemati ni za što* skoro svi ispitanici starije dobne skupine prepoznaju značenje frazema (97,2 % do 100 % za ocjenu 5), dok ispitanici mlađe dobne skupine pokazuju veće neslaganje (35,3 % do 76,5 % za ocjenu 5).

Za osmo pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Izfregat jezik* ima značenje *Prekoriti nekoga* ispitanici iz starijih dobnih skupina pokazuju vrlo visoko slaganje (91,7 % do 100 % za ocjenu 5), dok mlađe dobne skupine pokazuju manje slaganje (5,9 % do 52,9 % za ocjenu 5).

Za deveto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Bit na krivon putu* ima značenje *Zastraniti, pogriješiti* skoro svi ispitanici starije dobne skupine prepoznaju značenje frazema (97,2 % do 100 % za ocjenu 5), dok mlađe dobne skupine pokazuju veću varijabilnost u prepoznavanju (35,3 % do 82,4 % za ocjenu 5).

Za deseto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Dilit lecjune* ima značenje *Pametovati* prepoznavanje značenja frazema *dilit lecjune* među različitim dobnim skupinama pokazuje također značajne razlike. Među najmlađim ispitanicima (19 – 29 godina) samo 17,6 % se u potpunosti slaže (ocjena 5) s tvrdnjom da frazem znači *pametovati*, dok su među ispitanicima starijim od 52 godine rezultati znatno viši te doseže do čak 100 % slaganja kod najstarije skupine (85+ godina). I ovi podatci potvrđuju da mlađe generacije manje prepoznaju ovaj frazem u istom značenju kao starije generacije.

U jedanaestom pitanju Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Pasat lišo* ima značenje *Izvući se bez posljedica* uočena je jasna generacijska razlika u prepoznavanju. Dok mlađe dobne skupine (19 – 29 godina) imaju relativno nisku razinu potpunog slaganja (29,4 %),

starije skupine, posebno one starije od 63 godine, pokazuju potpuno slaganje (100 %). Kao i u svim do sada analiziranim frazemima pokazuje se da stariji ispitanici znaju, a mlađi manje poznaju značenje navedenoga frazema.

Za dvanaesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Narest perušina* ima značenje *Hvalisati se* prepoznavanje frazema *narest perušina* također pokazuje značajne razlike među dobnim skupinama. Najmlađa skupina (19 – 29 godina) ima 23,5 % potpune suglasnosti, odnosno od 17 ispitanika njih se četvrtina slaže da frazem ima navedeno značenje, dok starije skupine (52+ godina) pokazuju visoku razinu prepoznavanja i slaganja s tvrdnjom (76,9 % do 100 %).

Za trinaesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Neznat ča će se izleć* ima značenje *Ne znati što će se dogoditi*, mlađe skupine pokazuju niže razine prepoznavanja, s najvišom ocjenom slaganja od 41,2 % (19 – 29 godina). S druge strane, starije skupine (52+ godina) pokazuju značajno veće slaganje, dostižući 76,2 % do 66,7 %. Prema statističkoj analizi pokazuje se da je ovo prvi frazem koji niti jedna istraživana skupina ne prepoznaje u potpunosti. Međutim, valja napomenuti da je u dobnoj skupini koju čine ispitanici 85+ petero ispitanika izjavilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom, odnosno prepoznaju značenje frazema, a jedan ispitanik se slaže i daje ocjenu 4.

U četrnaestom pitanju Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Nima rusul prez drač* ima značenje *Za uspjeh se treba potruditi* također je uočljiva značajna razlika u prepoznavanju značenja frazema između mlađih i starijih dobnih skupina. Dok najmlađa skupina (19 – 29 godina) pokazuje samo 5,9 % potpune suglasnosti, starije skupine (52+ godina) imaju visoku razinu slaganja (61,5 % do 100 %). Statistička analiza pokazuje da mlađi ispitanici dobne skupine 19 – 29 u najmanjem postotku potvrđuju potpuno slaganje s tvrdnjom da frazem *Nima rusul prez drač* znači *Za uspjeh se treba potruditi*.

Za petnaesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Doć iz buže* ima značenje *Doći niotkud* mlađe dobne skupine pokazuju niže razine prepoznavanja frazema *doć iz buže*, s 41,2 % potpune suglasnosti u skupini 30 – 40 godina. Starije dobne skupine pokazuju visoku razinu prepoznavanja i slaganja (61,5 % do 100 %).

Za šesnaesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Činit lipu mutriju* ima značenje *Pretvarati se* mlađe dobne skupine (19 – 29, 30 – 40 godina) pokazuju nisku razinu prepoznavanja (5,9 % potpune suglasnosti), dok starije dobne skupine (52+ godina) pokazuju visoku razinu prepoznavanja i slaganja (53,8 % do 100 %). Ispitanici u dobnoj skupini 30 – 40 i 41 – 51 skoro uopće ne prepoznaju značenje navedenoga frazema.

Za sedamnaesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Činit pižolot* ima značenje *Kratko odspavati* razvidno je da mlađe dobne skupine (19 – 29 godina) imaju niže razine prepoznavanja (41,2 %), dok starije dobne skupine (52+ godina) pokazuju visoku razinu prepoznavanja i slaganja (61,5 % do 100 %).

Osamnaesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Asti justa* ima značenje *Čudenja* među mlađim dobnim skupinama (19 – 29 godina) je niže ocijenjeno (29,4 % potpune suglasnosti), dok starije dobne skupine (52+ godina) pokazuju visoku razinu prepoznavanja i slaganja (76,9 % do 100 %).

Za devetnaesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Bost ka drača u petu* ima značenje *Ne dati mira, smetati* mlađe dobne skupine pokazuju niže razine prepoznavanja frazema, s najvišom ocjenom slaganja od 47,1 % (30 – 40 godina). Starije dobne skupine (52+ godina) pokazuju vrlo visoku razinu prepoznavanja i slaganja (92,3 % do 100 %).

Za dvadeseto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Činit kortu* ima značenje *Udvarati nekome* pokazuje značajne generacijske razlike u prepoznavanju. Najmlađa skupina (19 – 29 godina) pokazuje nisku razinu prepoznavanja (5,9 %), dok starije skupine (52+ godina) pokazuju visoku razinu prepoznavanja i slaganja (94,9 % do 100 %). Ovo može ukazivati na promjene u jezičnim normama i korištenju frazema među generacijama.

Za dvadeset i prvo pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Dat botunade* ima značenje *Prigovarati* mlađe dobne skupine (19 – 29 godina) pokazuju nisku razinu prepoznavanja frazema *dat botunade*, s 57,1% potpune suglasnosti. Starije dobne skupine (52+ godina) pokazuju visoku razinu prepoznavanja i slaganja (86,7 % do 100 %).

Za dvadeset i drugo pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Prišit krpicu* ima značenje *Uzvratiti nekome istom mjerom* rezultati pokazuju različite stupnjeve slaganja s tvrdnjom da frazem *Prišit krpicu* znači *uzvratiti nekome istom mjerom*. Najveći broj ispitanika u većini grupa je označio ocjenu 3 (47,1 % do 48,7 %), što implicira umjereno slaganje. Međutim, značajan dio ispitanika također se slaže s tvrdnjom, osobito u grupama s ocjenama 4 i 5, gdje je zabilježeno slaganje od 23,5% do 55,6 %. Iako i ovaj frazem najbolje prepoznaju ispitanici starije životne dobi, valja istaknuti da se statističkom analizom pokazalo da i ovaj frazem nije u potpunosti prepoznat u ispitanika, naravno, uz opasku o uzorku koja je navedena uz frazem *doć iz buže*.

Za dvadeset i treće pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Istrest tabar* ima značenje *Iskaliti se na nekome*. U najstarijoj dobnoj skupini ispitanici se u potpunosti slažu s navedenim značenjem, u postotku od 100 %, Gledajući na dobnoj ljestvici od najstarijih prema

najmlađim ispitanicima prepoznavanje se ovoga frazema smanjuje razmjerno manjem broju godina ispitanika.

Za dvadeset i četvrto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Istini na uhar* ima značenje *Biti istina* većina ispitanika se slaže s tvrdnjom da frazem *istini na uhar* znači *biti istina*, posebno u višim ocjenama (4 i 5) koje ukupno čine između 61,5% do 100 %. Ovo ukazuje na visoku razinu prepoznavanja značenja ovog frazema.

U dvadeset i petom pitanju Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Dat kome škicadinu* ima značenje *Neprimjetno pogledati koga* rezultati također pokazuju značajne razlike među dobnim skupinama. Zanimljivo je uočiti kako se među najmlađim ispitanicima (19 – 29 godina) 29,4 % u potpunosti slaže (ocjena 5) s navedenim značenjem frazema dok se u dobnoj skupini 30 – 40 godina niti jedan ispitanik u potpunosti ne slaže s ovom tvrdnjom. Ipak, njih 82,4 % odabralo je ocjenu 3. U dobnoj skupini od 41 do 51 godine 71,4 % se u potpunosti slaže s tvrdnjom. Ovaj se porast nastavlja s 50 % slaganja u potpunosti (ocjena 5) za ispitanike u dobnoj skupini od 52 do 62 godine, 64,1 % u dobnoj skupini od 63 do 73 godine, te 100 % slaganja s tvrdnjom u dobnoj skupini od 74 do 84 godine i 85+.

Dvadeset i šesto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Bog da dobru uru* ima značenje *Umrijeti bezbolno* također pokazuje zanimljive rezultate. Među najmlađim ispitanicima (19 – 29 godina), 76,5 % odabralo je ocjenu 3 što ukazuje na umjereno prepoznavanje frazema (ocjena 3). U dobnoj skupini 30 – 40 godina umjereno ga prepoznaju 35,3 %, a u potpunosti 23,5 % (ocjena 5). Ispitanici u dobnoj skupini od 41 do 51 godine su s 52,4 % potvrdili kako se ne slažu s navedenim značenjem frazema (ocjena 2), dok ih se svega 9,5 % se u potpunosti slaže s tvrdnjom (ocjena 5). U dobnoj skupini od 52 do 62 godine potpuno se slaže s tvrdnjom 55,6 %. Taj se postotak povećava na 71,8 % u dobnoj skupini od 63 do 73 godine, a 100 % slaganja potvrđuje dobna skupina 85+. Iz ovih je rezultata razvidno da su mlađi ispitanici manje upoznati s ovim frazemom u odnosu na starije ispitanike.

Rezultati u dvadeset i sedmom pitanju Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Vrtit po glavi* ima značenje *Misliti na koga, što* također pokazuju da prepoznavanje frazema ovisi o dobnoj skupini. Među najmlađim ispitanicima (19 – 29 godina), 47,1 % odabralo je ocjenu 4, pokazujući visoko, ali ne i potpuno prepoznavanje frazema. U dobnoj skupini 30 – 40 godina 47,1 % se u potpunosti slaže s tvrdnjom (ocjena 5), a u dobnoj skupini 41 – 51 66,7 %. Za ispitanike u dobi 52 – 62 godine, 55,6 % se u potpunosti slaže. Dobna skupina 63 – 73 pokazuje 74,4 % potpunog slaganja s tvrdnjom, a 85+100 % slaganje.

Za dvadeset i osmo pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Jist suva kruva* ima značenje *Živjeti siromašno* 58,8 % najmlađih ispitanika (19 – 29 godina) odabralo je ocjenu 3,

što ukazuje na umjereno prepoznavanje frazema. U dobnoj skupini 30 – 40 godina 70,6 % izabralo je ocjenu 4, a 17,6 % se potpuno slaže s navedenom tvrdnjom (ocjena 5). U dobnoj skupini od 41 do 51 godine 76,2 % se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom, a u dobnoj skupini od 52 do 62 godine 63,9 %. Ovaj se postotak slaganja povećava na 84,6 % u dobnoj skupini 63 – 73 i dostiže 100 % slaganja u dobnim skupinama 63 – 73 i 85+.

Za dvadeset i deveto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Ka o cukra* ima značenje *Osjetljiv* prepoznavanje frazema varira ovisno o dobi. Među ispitanicima u dobi od 19 do 29 godina, 88,2 % odabralo je ocjenu 3, što pokazuje da umjereno prepoznaju frazem. U dobnoj skupini 30 – 40 godina 41,2 % se u potpunosti slaže (ocjena 5). U dobnoj skupini od 41 do 51 godine 38,1 % ispitanika slaže se s navedenom tvrdnjom (ocjena 4), a 33,3% se u potpunosti slaže s tvrdnjom kao i 47,2 % ispitanika u dobi od 52 – 62 godine. Svi ispitanici dobne skupine 63 – 73 godine te ispitanici dobne skupine 85+, 100 % se slažu s navedenom tvrdnjom.

Za trideseto pitanje Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem *Bacit glas* ima značenje *Dojaviti nešto* vidljive su značajne razlike između dobnih skupina. Među najmlađim ispitanicima (19 – 29 godina) njih 47,1 % odabralo je ocjenu 3. U dobnoj skupini 30 – 40 godina 52,9 % ispitanika se slaže (ocjena 4), a 35,3 % ih se potpuno slaže s navedenom tvrdnjom (ocjena 5). U dobnoj skupini 41 – 51, 52,4 % ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom, dok je u dobnoj skupini od 52 do 62 godine to postotak od 47,2 %. Dobna skupina 63 – 73 pokazuje 82,1 % potpunog slaganja s tvrdnjom, a dobne skupine 74 – 84 i 85+, 100 % slaganja.

Statistička analiza prepoznavanja frazema ekscerpiranih iz humoristično-satiričkoga časopisa Duje Balavac pokazuje da ispitanici dobnih skupina 52 – 62, 63 – 73, 74 – 84 i 85+ veoma dobro poznaju značenje frazema. Ispitanici mlađi od tih dobnih skupina kolebaju se u poznavanju istraživanih značenja frazema i niti jedna mlađa dobna skupina ne slaže se u potpunosti s predloženim značenjem frazema. Zanimljivo je da frazeme koji su binominalni, a tvoreni su romanizmima, ispitanici svih dobnih skupina prepoznaju u velikom postotku što je iznenađujuće s obzirom na recentna istraživanja poznavanja romanizama u govorima splitskoga područja.

U sljedećoj tablici Chi (Hi) kvadrat testom²⁰ će se ispitati prepoznavanje frazema s obzirom na dobnu skupinu te potvrditi ili osporiti gore navedena analiza.

²⁰ Chi (Hi) kvadrat test vrlo je praktična metoda kojom želimo utvrditi razlikuju li se promatrane (dobivene) frekvencije od očekivanih prema određenoj hipotezi. Ovaj se test često koristi kako bi se utvrdilo postoji li povezanost između dviju varijabli, ukazujući na vjerojatnost takve povezanosti. Može se pretpostaviti da teorijska distribucija točno opisuje promatranu, uočenu distribuciju frekvencija. Kako bi se provjerila navedena pretpostavka (hipoteza) primjenjuje se hi-kvadrat test.

Tablica 4. Prepoznavanje značenja navedenoga frazema s obzirom na dobnu skupinu s pomoću Hi kvadrat testa

Oznaka frazema	Frazem		Dobna skupina
F1	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>jemat 300 godin</i> ima značenje <i>biti star</i> ?	Chi-square	110,283
		df	24
		Sig.	,000*
F2	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>past u afan</i> ima značenje <i>iznenaditi se</i> ?	Chi-square	46,041
		df	12
		Sig.	,000*
F3	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bacit se na nešto</i> ima značenje <i>započeti nešto novo</i> ?	Chi-square	64,596
		df	18
		Sig.	,000*
F4	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bit pjunut</i> ima značenje <i>sličiti komu</i> ?	Chi-square	80,724
		df	24
		Sig.	,000*
F5	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>hodit voda na zube</i> ima značenje <i>zaželjeti se nekog jela</i> ?	Chi-square	98,744
		df	24
		Sig.	,000*
F6	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>skupit tunju</i> ima značenje <i>otići</i> ?	Chi-square	126,114
		df	24
		Sig.	,000*
F7	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>nimat njanke za likariju</i> ima značenje <i>nemati ni za što</i> ?	Chi-square	60,111
		df	18
		Sig.	,000*
F8	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>izfregat jezik</i> ima značenje <i>prekoriti nekoga</i> ?	Chi-square	132,614
		df	24
		Sig.	,000*
F9	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bit na krivon putu</i> ima značenje <i>zastraniti, pogriješiti</i> ?	Chi-square	48,644
		df	12
		Sig.	,000*
F10	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dilit lecjune</i> ima značenje <i>pametovati</i> ?	Chi-square	97,574
		df	24
		Sig.	,000*
F11	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>pasat lišo</i> ima značenje <i>izvući se bez posljedica</i> ?	Chi-square	81,124
		df	12
		Sig.	,000*
F12	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>narest perušina</i> ima značenje <i>hvalisati se</i> ?	Chi-square	78,323
		df	24
		Sig.	,000*
F13	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>neznat ča će se izleć</i> ima značenje <i>ne znati što će se dogoditi</i> ?	Chi-square	82,272
		df	24
		Sig.	,000*
F14	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>nima rusul prez drač</i> ima značenje <i>za uspjeh se treba potruditi</i> ?	Chi-square	126,809
		df	24
		Sig.	,000*
F15	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>doć iz buže</i> ima značenje <i>doći niotkud</i> ?	Chi-square	95,283
		df	18
		Sig.	,000*
F16	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit lipu mutriju</i> ima značenje <i>pretvarati se</i> ?	Chi-square	115,738
		df	24
		Sig.	,000*
F17	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit pižolot</i> ima značenje <i>kratko odspavati</i> ?	Chi-square	111,885
		df	18
		Sig.	,000*
		Chi-square	76,525

F18	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>asti justa</i> ima značenje <i>čudenja</i> ?	df	24
		Sig.	,000*
F19	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bost ka drača u petu</i> ima značenje <i>ne dati mira, smetati</i> ?	Chi-square	52,466
		df	18
F20	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>činit kortu</i> ima značenje <i>udvarati nekome</i> ?	Sig.	,000*
		Chi-square	125,551
F21	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dat botunade</i> ima značenje <i>prigovarati</i> ?	df	18
		Sig.	,000*
F22	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>prišit krpicu</i> ima značenje <i>uzvratiti nekome istom mjerom</i> ?	Chi-square	127,953
		df	24
F23	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>istrest tabar</i> ima značenje <i>iskaliti se na nekome</i> ?	Sig.	,000*
		Chi-square	75,170
F24	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>istini na uhar</i> ima značenje <i>biti istina</i> ?	df	24
		Sig.	,000*
F25	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>dat kome škicadinu</i> ima značenje <i>neprimjetno pogledati koga</i> ?	Chi-square	87,929
		df	24
F26	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>Bog da dobru uru</i> ima značenje <i>umrijeti bezbolno</i> ?	Sig.	,000*
		Chi-square	132,087
F27	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>Vrtit po glavi</i> ima značenje <i>misliti na koga, što</i> ?	df	24
		Sig.	,000*
F28	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>jist suva kruva</i> ima značenje <i>živjeti siromašno</i> ?	Chi-square	185,716
		df	24
F29	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>ka o cukra</i> ima značenje <i>osjetljiv</i> ?	Sig.	,000*
		Chi-square	22,535
F30	Koliko se slažete s tvrdnjom da frazem <i>bacit glas</i> ima značenje <i>dojaviti nešto</i> ?	df	18
		Sig.	,209

Tablica 4 daje uvid u rezultate Hi kvadrat testa za analizu slaganja s određenom tvrdnjom s obzirom na dobnu skupinu. Visoke vrijednosti Hi kvadrat testa pokazuju značajnu povezanost između dobne skupine slaganjem s određenim tvrdnjama. Stupnjevi slobode (*degree of freedom- df*) odnose se na broj neovisnih varijabli u analizi. U ovom slučaju df varira uglavnom između 12 i 24, što ukazuje na raznolikost uzoraka koja je istraživana. Vrijednosti značajnosti (Sig.) su vrlo niske (0,000), što znači da postoji vrlo mala vjerojatnost da su rezultati dobiveni slučajno. Pogleda li se razina značajnosti, kod gotovo svih promatranih frazema može se uočiti kako je vrijednost Chi (Hi) kvadrat testa manja od 0,05 ($p < 0,05$). Važno je opaziti da postoji jedan frazem (F28 *Vrtit po glavi*) u kojem vrijednost značajnosti nije značajno niska (0,209). To sugerira da razlika u prepoznavanju značenja frazema *Vrtit po glavi* među dobno

različitim skupinama možda nije toliko jasno uočena kao kod ostalih frazema. Ipak, može se zaključiti kako postoji statistički značajna povezanost u prepoznavanju značenja određenih frazema i dobne skupine, s obzirom na razinu značajnosti i vrijednosti Chi (Hi) kvadrat testa.

5.1.2. Rezultati i analiza uporabe frazema iz *Duje Balavca*

Osim proučavanja prepoznavanja određenih frazema, analiziralo se i koliko se često koriste frazemi zabilježeni u *Duji Balavcu* u suvremenom splitskom govoru. Istraživanje je također provedeno ciljanim upitnikom. Na Likertovoj su ljestvici ispitanici od jedan (1) do pet (5) trebali iskazati učestalost korištenja navedenog frazema; jedan označava *uopće ne koristim*, dva – *ne koristim*; 3 – *niti koristim niti ne koristim*, 4 – *koristim*, 5 – *često koristim*. Analizirani se rezultati prikazuju u sljedećim tablicama.

Tablica 5. Korištenje navedenoga frazema u svakodnevnom govoru s obzirom na dobnu skupinu ispitanika

Oznaka frazema	Frazem	Ocjena	Dobna skupina													
			19 – 29		30 – 40		41 – 51		52 – 62		63 – 73		74 – 84		85+	
			N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
F1	Frazem <i>jemat 300 godin</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	15	88,2	1	5,9	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		2	2	11,8	1	5,9	4	19	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		3	0	0	10	58,8	14	66,7	23	63,9	4	10,3	8	53,3	0	0,0
		4	0	0	3	17,6	2	9,5	10	27,8	20	51,3	3	20,0	1	16,7
		5	0	0	2	11,8	1	4,8	3	8,3	39	38,5	2	13,3	5	83,3
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	0	100	15	100	6	100
F2	Frazem <i>past u afan</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	7	41,2	0	0	0	0	1	2,8		0	0	0	0	0
		2	5	29,4	0	0	1	4,8	3	8,3	0	0	0	0	0	0
		3	5	29,4	2	11,8	16	76,2	31	86,1	6	15,4	2	13,3	0	0
		4	0	0,0	9	52,9	1	4,8	1	2,8	8	20,5	8	53,3	5	83,3
		5	0	0	6	35,3	3	14,3	0	0	25	64,1	5	33,3	1	16,7
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F3	Frazem <i>bacit se na nešto</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	4	23,5	0	0	0	0	1	2,8	0	0	2	13,3	0	0
		2	2	11,7	2	11,7	5	23,8	12	33,3	0	0	4	26,7	0	0
		3	5	29,4	5	29,4	5	23,8	18	50	1	2,6	5	33,3	1	16,7
		4	6	35,2	7	41,2	10	47,6	5	13,9	17	43,6	2	13,3	2	83,3
		5	0	0	3	17,6	1	4,8	0	0	21	53,3	2	13,3	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F4	Frazem <i>bit pjunut</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	7	41,2	1	5,9	1	4,8	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	6	35,3	4	23,5	8	38,1	5	13,9	0	0	3	20,0	0	0
		3	4	23,5	7	41,2	12	57,1	28	77,8	7	17,9	7	46,7	0	0
		4	0	0	2	11,8	0	0	3	8,3	3	7,7	2	13,3	0	0
		5	0	0	3	17,6	0	0	0	0	29	74,4	3	20	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F5	Frazem <i>hodit voda na zube</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	6	35,3	0	0	10	47,6	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	4	23,5	0	0	8	38,1	6	16,7	0	0	0	0	0	0
		3	2	11,8	5	29,4	1	4,8	28	77,8	6	15,4	5	33,3	0	0
		4	4	23,5	7	41,2	1	4,8	2	5,6	4	10,3	6	40	5	83,3
		5	1	5,9	5	29,4	1	4,8	0	0	29	74,4	4	26,7	1	16,7

		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F6	Frazem <i>skupit tunju</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	4	19	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	0	0	0	0	5	23,8	4	11,1	0	0	1	6,7	0	0
		3	0	0	0	0	12	57,1	14	38,9	1	2,6	6	40	0	0
		4	0	0	0	0	0	0	18	50,0	9	23,1	6	40,0	5	83,3
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	29	74,4	2	13,3	1	16,7
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F7	Frazem <i>nimat njanke za likariju</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	0	0	5	23,8	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	0	0	13	76,4	7	33,3	0	0	0	0	2	13,3	0	0
		3	0	0	4	23,5	7	33,3	1	2,8	2	5,1	9	60	5	83,3
		4	0	0	0	0	2	9,5	18	50	33	84,6	3	20,0	0	16,7
		5	0	0	0	0	0	0	17	47,2	4	10,3	1	6,7	1	33,3
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	10	15	100	6	100
F8	Frazem <i>izfregat jezik</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	10	47,6	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	0	0	0	0	6	28,6	1	2,8	0	0	0	0	0	0
		3	0	0	0	0	5	23,8	17	47,2	0	0	10	66,7	0	0
		4	0	0	0	0	0	0	16	44,4	8	20,5	4	26,7	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	2	5,6	31	79,5	1	6,7	6	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F9	Frazem <i>bit na krivon putu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	1	5,9	1	5,9	5	23,8	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		2	6	35,3	3	17,6	5	23,8	0	0	0	0	4	26,7	0	0
		3	8	47,1	6	35,3	11	52,4	2	5,6	0	0,0	8	53,3	0	0
		4	1	5,6	6	35,3	0	0	26	72,2	6	15,4	1	6,5	5	83,3
		5	1	5,9	1	5,9	0	0	8	22,2	33	84,6	1	6,7	1	16,7
		Ukupno	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F10	Frazem <i>dilit lecjune</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	0	0	8	38,1	0	0	0	0	0	0	0	0
		2	0	0	2	11,8	6	28,6	0	0	0	0	2	13,3	2	33,3
		3	0	0	10	58,8	6	28,6	1	2,8	0	0	8	53,3	2	33,3
		4	0	0	4	23,5	1	4,8	24	66,7	4	10,3	4	26,7	2	33,3
		5	0	0	1	5,9	0	0	11	30,6	35	89,7	1	6,7	0	0
		UK.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F11	Frazem <i>pasat lišo</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	4	23,5	4	23,5	1	4,8	0	0	0	0	3	20	0	0
		2	3	17,6	0	0	0	0	0	0	0	0	3	20	0	0
		3	8	47,1	8	47,1	3	14,3	6	16,7	2	5,1	7	46,7	0	0
		4	2	11,8	5	29,4	2	9,5	14	38,9	8	20,5	2	13,3	6	100
		5	0	0	0	0	15	71,4	16	44,4	29	74,4	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F12	Frazem <i>narest perušina</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	5,9	23,8	0	0	7	17,9	1	6,7	0	0
		2	0	0	0	0	2	9,5	0	0	12	30,8	4	26,7	0	0
		3	0	0	0	0	11	52,4	4	11,1	20	51,3	6	40	5	83,3
		4	0	0	0	0	3	14,3	6	16,7	0	0	4	26,7	1	16,7
		5	0	0	0	0	0	0	26	72,2	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F13	Frazem <i>neznat ča će se izleć</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	13	61,9	31	86,1	26	66,7	4	26,7	0	0
		2	0	0	0	0	7	33,3	5	13,9	12	30,8	6	40,0	6	100
		3	0	0	0	0	1	4,8	0	0	1	2,6	4	26,7	0	0
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	10	36	10	39	100	15	100	6	100
F14	Frazem <i>nima rusul prez drač</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	11	52,4	30	83,3	33	84,6	3	20	0	0
		2	0	0	0	0	4	19	6	16,7	6	15,4	5	33,3	0	0
		3	0	0	0	0	6	28,6	0	0	0	0	6	40	5	83,3
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	1	16,7
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F15	Frazem <i>doć iz buže</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	8	38,1	0	0	36	92,3	5	33,3	0	0
		2	0	0	0	0	5	23,8	4	11,1	3	7,7	7	46,7	5	83,3
		3	0	0	0	0	6	28,6	16	44,4	0	0	3	20	1	16,7

		4	0	0	0	0	2	9,5	8	22,2	0	0	0	0	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	8	22,2	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F16	Frazem <i>čnit lipu mutriju</i> koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	13	61,9	23	63,9	37	94,9	5	33,3	1	16,7
		2	0	0	0	0	7	33,3	13	36,1	2	5,1	4	26,7	5	83,3
		3	0	0	0	0	1	4,8	0	0	0	0	6	40	0	0
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F17	Frazem <i>činit pižolot</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	8	47,1	2	9,5	24	66,7	25	64,1	3	20	0	0
		2	0	0	9	52,9	4	19	10	27,8	12	30,8	4	26,7	1	16,7
		3	0	0	0	0	15	71,4	2	5,6	2	5,1	6	40	5	83,3
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F18	Frazem <i>asti justa</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	4	19	18	50	12	30,8	4	26,7	0	0
		2	0	0	0	0	6	28,6	9	25	20	51,3	9	60,0	1	16,7
		3	0	0	0	0	11	52,4	9	25	7	17,9	2	13,3	5	83,3
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F19	Frazem <i>bost ka drača u petu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	9	42,9	25	69,4	9	23,1	4	26,7	0	0
		2	0	0	0	0	10	47,6	11	30,6	23	59	8	53,3	1	16,7
		3	0	0	0	0	2	9,5	0	0	7	17,9	3	20	5	83,3
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F20	Frazem <i>činit kortu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	21	10	32	88,9	0	0	0	0	0	0
		2	0	0	0	0	0	0	4	11,1	6	15,4	2	13,3	0	0
		3	0	0	0	0	0	0	0	0	24	61,5	6	40	0	0
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	4	10,3	2	13,3	5	83,3
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	5	12,8	5	33,3	1	16,7
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F21	Frazem <i>dat botunade</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	20	95,2	34	94,4	32	82,1	8	53,3	0	0
		2	0	0	0	0	1	4,8	2	5,6	7	17,9	7	46,7	5	83,3
		3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16,7
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F22	Frazem <i>prišit krpicu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	13	100	13	76,5	4	19	16	44,4	25	64,1	3	20	0	0
		2	4	0	4	23,5	13	61,9	16	44,4	11	28,2	10	66,7	0	0
		3	0	0	0	0	4	19	4	11,1	3	7,7	2	13,3	5	83,3
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16,7
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F23	Frazem <i>istrest tabar</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	21	100	32	88,9	1	2,6	1	6,7	6	0
		2	0	0	0	0	0	0	4	11,1	5	12,8	3	20	0	0
		3	0	0	0	0	0	0	0	0	23	59	9	60	0	100
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	10	25,6	2	13,3	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F24	Frazem <i>istini na uhar</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
		2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
		1	17	100	17	100	21	100	20	55,5	14	35,9	0	0	0	0

F25	Frazem <i>dat komu škicinadu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	2	0	0	0	0	0	0	3	8,3	19	48,7	5	33,3	0	0
		3	0	0	0	0	0	0	13	36,1	6	15,4	8	53,3	5	83,3
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	1	16,7
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F26	Frazem <i>Bog da dobru uru</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	10	58,8	21	100	33	91,7	12	30,8	0	0	0	0
		2	0	0	6	35,3	0	0	3	8,3	24	61,5	6	40	2	33,3
		3	0	0	1	5,9	0	0	0	0	3	7,7	7	46,7	2	33,3
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	2	33,3
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F27	Frazem <i>vrtil po glavi</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	15	88,2	9	52,9	21	100	6	16,7	0	0	0	0	0	0
		2	0	0	6	35,3	0	0	15	41,7	1	2,6	0	0	0	0
		3	2	11,8	2	11,8	0	0	14	38,9	15	38,5	7	46,7	0	0
		4	0	0	0	0	0	0	1	2,8	19	48,7	6	40	6	100
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	4	10,3	2	13,3	0	100
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F28	Frazem <i>jist suva kruva</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	5	29,4	13	61,9	13	36,1	7	17,9	1	6,7	0	0
		2	0	0	6	35,3	5	23,8	21	58,3	19	48,7	3	20	1	16,7
		3	0	0	6	35,3	3	14,3	2	5,6	13	33,3	9	60	5	83,3
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F29	Frazem <i>ka o cukra</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	13	76,5	13	76,5	19	90,5	20	55,6	3	7,7	0	0	0	0
		2	4	23,5	4	23,5	2	9,5	14	38,9	31	79,5	9	60	0	0
		3	0	0	0	0	0	0	2	5,6	5	12,8	6	40	0	0
		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	100
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100
F30	Frazem <i>bacit glas</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	1	17	100	0	0	4	19	18	50	2	5,1	0	0	0	0
		2	0	0	4	23,5	6	28,6	15	41,7	16	41	6	40	1	16,6
		3	0	0	10	58,8	9	42,9	3	8,3	19	48,7	8	53,3	2	33,3
		4	0	0	3	17,6	2	9,5	0	0	2	5,1	1	6,7	2	33,3
		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Uk.	17	100	17	100	21	100	36	100	39	100	15	100	6	100

Tablica 5 prikazuje učestalost korištenja određenih frazema u svakodnevnom govoru među različitim dobnim skupinama ispitanika. S obzirom na rezultate analize prepoznavanja značenja pojedinih frazema, bit će zanimljivo istražiti korelira li uporaba frazema s njihovim prepoznavanjem.

Frazem *jemat 300 godina* ispitanici u dobi 19 – 29, 30 – 40, 41 – 51 i 52 – 62 godina u potpunosti ne koristi ovaj frazem u svakodnevnom govoru (100 %). Među onima u dobi od 30 do 40 godina 58,8 % ispitanika uporabu navedenoga frazema ocjenjuje ocjenom 3 (dobar), što nam govori da nisu sigurni u njegovu uporabu pa su se kolebali u odgovoru. Isto je i s uporabom ovoga frazema u ispitanika dobne skupine 41 – 51 gdje postotak od 66,7 % govori da uporabu toga frazema i oni ocjenjuju ocjenom 3, a koja potvrđuje kolebanje i u odgovoru i u uporabi. Isti je rezultat istraživanja i u dobnoj skupini 52 – 62, gdje je postotak uporabe 63,9 % (ocjena 3). Za razliku od mlađih dobnih skupina, ispitanici u dobnoj skupini 63 – 73 godine često koriste

navedeni frazem (51,3 %). U dobnoj skupini 74 – 84 godine 53,3 % ocjenjuje ga ocjenom 3, a 83,3 % ispitanika u dobi od 85+ slaže se kako ga često koriste u svakodnevnom govoru.

Ispitanici u dobi od 19 – 29 godina ne koriste uopće frazem *past u afan* u svakodnevnom govoru (100 %). U dobnoj skupini 30 – 40 godina, 52,9 % ocjenjuje učestalost korištenja frazema ocjenom 4, što sugerira češće korištenje. U skupini od 41 do 51 godine, 76,2 % ispitanika povremeno koristi ovaj frazem (ocjena 3). Među ispitanicima od 52 do 62 godine, 86,1 % ih povremeno koristi ovaj frazem u svakodnevnom govoru. U dobnoj skupini od 63 do 73 godine, 64,1 % ispitanika često koristi ovaj izraz (ocjena 4), dok ga u skupini od 74 do 84 godine 53,3 % ispitanika povremeno koristi (ocjena 3). Za ispitanike u dobi od 85 godina i više, 83,3 % ih često koristi ovaj frazem u svakodnevnom govoru.

Ispitanici pokazuju različite obrasce korištenja frazema *bacit se na nešto* u svakodnevnom govoru. Mlađe dobne skupine (19 – 29 i 30 – 40) često ili umjereno koriste ovaj frazem (29,4 % i 35,2 % te 29,4 % i 41,2 %). Zanimljivo je primijetiti da 17,6 % ispitanika u dobi od 30 do 40 godina često koristi ovaj frazem u svakodnevnom govoru (ocjena 5). Kako starosna dob ispitanika raste, tako se povećava učestalost korištenja frazema, dosežući najviših 83,3 % među ispitanicima u dobi od 85 godina ili više. Gotovo jednak broj ispitanika u dobnim skupinama 41 – 51 i 52 – 62 koristi frazem često, s postotkom od 43,6 % odnosno 47,6 %. Većina ispitanika u dobi od 74 – 84 godine pokazuje kolebanje u korištenju frazema te ga koristi povremeno, u postotku od 33,3 %.

Frazem *bit pjunut* u svakodnevnom govoru često ne koriste ispitanici u dobi od 19 do 29 godina i od 41 do 51 godine. Isti se kolebaju u korištenju pa ga ponekad koriste u postotku 23,5 % odnosno 57,1 %. U dobnoj skupini od 30 do 40 godina također je najviše ispitanika koji ga koriste povremeno (41,2 %), a često 17,6 % ispitanika. Sličan trend može se uočiti i za dobne skupine 41 – 51 (57,1 %), 52 – 62 (77,8 %), 74 – 84 (46,7 %), koje ga koriste povremeno i ocjenjuju učestalost korištenja ocjenom 3. Svi najstariji ispitanici (85+) frazem koriste često u svakodnevnom govoru (100 %).

Različite dobne skupine pokazuju različitu učestalost korištenja frazema *hodit voda na zube* u svakodnevnom govoru. Ispitanici svih dobnih skupina koriste ovaj frazem, ali u varirajućim postocima. Ispitanici u dobi od 19 do 29 godina podjednako ga koriste i ne koriste (23,5 %). Među ispitanicima u dobi od 30 do 40 godina, 41,2 % ga ocjenjuje s ocjenom 4, dok ga 47,6 % ispitanika u dobi od 41 do 51 godine uopće ne koristi u svakodnevnom govoru. U dobnoj skupini od 52 do 62 godine, 77,8 % ocjenjuje ga ocjenom 3, što sugerira nesigurnost (kolebanje) u njegovu učestalost korištenja, dok ga 74,4 % ispitanika u dobi od 63 do 73 godine

ocjenjuje ocjenom 5, što implicira često korištenje frazema. Dobne skupine 74 – 84 (40 %) i 85+ (83,3 %) ocjenjuju frazem ocjenom 4, što ukazuje na čestu upotrebu frazema u govoru.

Ispitanici u dobi 19 – 29 i 30 – 40 godina uopće ne koriste frazem *skupit tunju* u svakodnevnom govoru (100 %). Među onima u dobi od 41 do 51 godine, 57,1 % ocjenjuje korištenje frazema ocjenom 3 što ukazuje na nesigurnost u njegovoj uporabi. Za dobnu skupinu od 52 do 62 godine, 50 % ocjenjuje ga ocjenom 4, što pokazuje da ispitanici češće koriste frazem. Ispitanici u dobi 63 – 73 koriste frazem često u svakodnevnom govoru (74,4 %). Dobna skupina 74 – 84 s 40 % i 85+ s 83,3 % ukazuju također na češće korištenje frazema u svakodnevnom govoru (ocjena 4).

S čestom uporabom frazema *nimat njanke za likariju* se 35,3 % ispitanika u dobi od 19 do 29 godine ne slaže, dok ga 47,2 % ispitanika u dobi od 52 do 62 godine često koristi. Rezultati za ispitanike u dobi od 63 – 73 pokazuju kako ga također koristi (84,6 % za ocjenu 4). Zanimljivo je kako ovaj frazem najstariji ispitanici (74 – 84 i 85+) koriste povremeno (60 % i 83,3 %). Među onima u dobi od 30 – 40 godina, 58,8 % ocjenjuje ga s 3, kao i 33,3 % ispitanika u dobi od 41 – 51, 60 % ispitanika dobne skupine 74 – 84 i 66,7 % ispitanika dobne skupine 85+. U dobnoj skupini od 52 – 62, 50 % ocjenjuje ga ocjenom 4, kao i 84,6 % ispitanika u dobi 63 – 73.

Kod frazema *izfregat jezik* vidljivo je učestalije korištenje s većom životnom dobi. Mlađi ispitanici (19 – 29 i 30 – 40) frazem uopće ne koriste u svakodnevnom govoru (100 % za ocjenu 1). Starije dobne skupine pokazuju visoki postotak upotrebe, posebice ispitanici u dobi od 63 do 73 i 85+. Ocjenom 3, koja znači povremeno korištenje, najviše su ocijenile skupine 74 – 84 (66,7 %) i 52 – 62 (47,2 %). U dobnoj skupini 41 – 51 najviše je ispitanika koji frazem uopće ne koriste, njih 47,6 %.

Frazem *bit na krivon putu* pokazuje povećanu upotrebu s povećanjem dobnih skupina. Mlađi ispitanici (19 – 29 i 30 – 40 godina) pokazuju umjerenu upotrebu frazema, ocjenjujući ga trojkom (47,1 %). Slično tomu, i ispitanici dobne skupine 41 – 51 i 74 – 84 također ga koriste umjereno (52,4 % odnosno 53,3 %). Frazem najčešće koriste ispitanici dobne skupine 52 – 62 (72,2 %) i 85+ (83,3 %).

Zapaženo je da ispitanici u dobi od 19 do 29 godina (100 %) uopće ne koriste frazem *dilit lecjune* u svakodnevnom govoru. Za dobnu skupinu od 30 do 40 godina primjećuje se raznolika uporaba ovog frazema: 11,8 % ocjenjuje ga ocjenom 2, 58,8 % ocjenom 3, dok 23,5 % ocjenjuje ocjenom 4, što sugerira povremeno korištenje frazema u svakodnevnom govoru. Većina ispitanika dobne skupine 41 – 51 uopće ne koristi ovaj frazem (38,1 %), dok ga u skupini 52 – 62 ispitanici češće koriste (66,7 % za ocjenu 4). Ispitanici dobne skupine 63 – 73 ocjenjuju

korištenje ovog frazema ocjenom 5 s postotkom od 89,7 %, što ukazuje na njegovu čestu upotrebu. Značajan dio ispitanika dobne skupine 74 – 84 koristi frazem povremeno (53,3 %), te ga ocjenjuje ocjenom 3. Ispitanici dobne skupine 85+ koriste ovaj frazem i povremeno i često u jednakom postotku, 33,3 % (ocjene 2, 3 i 4).

Frazem *pasat lišo* dobna skupina od 19 do 29 godina koristi na različite načine. Točnije, 23,5 % ispitanika uopće ne koristi ovaj frazem, dok ga 47,1 % koristi povremeno, ocjenjujući ga ocjenom 3. Dobna skupina od 30 do 40 godina također u postotku od 23,5 % ne koristi ovaj frazem, dok ga povremeno koristi 47,1 % ispitanika. Visoka upotreba frazema primjećuje se kod dobne skupine od 41 do 51 godine, gdje čak 71,4 % ispitanika svakodnevno koristi ovaj frazem (ocjena 5), što ukazuje na široku upotrebu među tom skupinom. Značajna je i upotreba frazema u skupini od 52 do 62 godine, gdje ga 44,4 % ispitanika često koristi (ocjena 5), dok ga 38,9 % ocjenjuje ocjenom 4. Učestalo korištenje uočljivo je i u dobnoj skupini od 63 do 73 godine; 74,4 % ocjenjuje ga ocjenom 5. Dobna skupina od 74 do 84 godine pokazuje varijaciju u korištenju, koristeći ga povremeno u postotku od 46,7 %, dok ga u dobnoj skupini od 85 i više godina svi ispitanici često koriste (100 % za ocjenu 4).

Za frazem *narest perušina* zanimljivo je da ga dobne skupine 19 – 29 i 30 – 40 uopće ne koriste u svakodnevnom govoru. Gotovo slični rezultati razvidni su i za skupinu 41 – 51. Rezultati su mješoviti kod dobne skupine 52 – 62; 16,7 %, ocjenjuje ga ocjenom 4, dok ga 72,2 % ocjenjuje ocjenom 5, što pokazuje da ova dobna skupina prilično često koristi ovaj frazem u govoru. Prema rezultatima istraživanja 51,3 % ispitanika u dobnoj skupini od 63 do 73 godine ocjenjuje korištenje frazema ocjenom 3, što ukazuje na povremenu upotrebu. U dobnoj skupini od 74 do 84 godine, 40 % ispitanika također povremeno koristi ovaj frazem. Najstarija dobna skupina, od 85 godina i više, koristi ovaj frazem često, što se očituje u postotku od 83,3 %.

Prema rezultatima istraživanja, frazem *neznat ča će se izleć* sve dobne skupine malo koriste u svakodnevnom govoru. Dobne skupine 19 – 29 i 30 – 40 uopće ne koriste ovaj frazem. Korištenje ovog frazema 33,3 % ispitanika dobne skupine 41 – 51 ocjenjuje ocjenom 2. Sve starije dobne skupine gotovo da i ne koriste frazem, što vrijedi i za skupinu 85+ gdje ga svi ispitanici ocjenjuju ocjenom 2 (100 %).

Za frazem *nima rusul prez drač* razvidno je da ga dobne skupine 19 – 29 i 30 – 40 uopće ne koriste u svakodnevnom govoru. Ispitanici u dobi od 41 do 51 s 28,6 % povremeno koriste frazem svakodnevno. Dobna skupina 52 – 62 ga također uopće ne koristi u visokom postotku (83,3 %), kao i dobna skupina 63 – 73 (84,6 %). Zanimljivo je kako ovaj frazem i dobna skupina 85+ koristi samo povremeno (83,3 %), što ukazuje na činjenicu da je pojavnost ovoga frazema vrlo rijetka u govoru.

Frazem *doč iz buže* ispitanici dobne skupine 19 – 29 i 30 – 40 uopće ne koriste u svakodnevnom govoru. U dobnoj skupini 52 – 62, 44,4 % ispitanika povremeno koristi ovaj frazem, dok ga 22,2 % ispitanika često koristi u svakodnevnom govoru. S druge strane, ispitanici dobne skupine 41 – 51 uopće ne koriste ovaj frazem, a dobna skupina 52 – 62 koristi ga povremeno (44,4 % ocjena 3). Ispitanici dobne skupine 63 – 73 također ga gotovo uopće ne koriste u svakodnevnom govoru (92,3 %). Dobna skupina 74 – 84 ga ocjenjuje ocjenom 2 s 46,7 %, što znači da ga gotovo ne koriste. Ispitanici dobne skupine 85+ također ga ocjenjuju ocjenom 2 (83,3 %), što ukazuje na rijetku upotrebu.

Sve dobne skupine gotovo uopće u svakodnevnom govoru ne koriste frazem *činit lipu mutriju*. Dobne skupine 19 – 29 i 30 – 40 ga uopće ne koriste. Visok postotak nekorištenja uočen je i kod dobne skupine 41 – 51 (61,9 %). Slično se primjećuje i kod dobničkih skupina 52 – 62 (63,9 %), 63 – 73 (94,9%) te 85+ (83,3 %).

Frazem *činit pižolot* u svakodnevnom govoru uopće ne koristi dobna skupina 19 – 29. Dobna skupina 30 – 40 gotovo ne koristi ovaj frazem (52,9 % ocjena 2). Značajan postotak nekorištenja frazema zabilježen je i kod dobničkih skupina 52 – 62 (66,7 %) te 63 – 73 (64,1 %). Starije dobne skupine 74 – 84 i 85+ povremeno koriste ovaj frazem (40 % odnosno 83,3 % ocjenjuje ga ocjenom 3).

Prema rezultatima, mlađi ispitanici (19 – 29 i 30 – 40) uopće ne koriste frazem *asti justa* u svakodnevnom govoru. Povremeno ga koristi dobna skupina 41 – 51 (52,4 %) i 85+ (83,3 %). Ostali ispitanici, u dobničkim skupinama 63 – 73 i 74 – 84, frazem ne koriste često (51,3 % odnosno 60 %).

Frazem *bost ka drača u petu* mlađe dobne skupine uopće ne koriste, a slično je i sa starijim dobničkim skupinama. Prema rezultatima, ovaj frazem ispitanici ili ne koriste ili koriste povremeno. U dobnoj skupini 63 – 73 povremeno ga koristi 17,9 % ispitanika (ocjena 3), u dobnoj skupini 74 – 84 20 % ispitanika (ocjena 3), te u dobnoj skupini 85+ 83,3 % ispitanika (ocjena 3).

Frazem *činit kortu* pokazuje zanimljive rezultate. Sve mlađe dobne skupine uopće ne koriste frazem u govoru. Rijetko ga koriste i ispitanici ostalih dobničkih skupina. Dobna skupina 52 – 62 koristi frazem povremeno (61,5 %, ocjena 3), a dobna skupina 63 – 74 (40 %, ocjena 3). Dobna skupina 85+ pokazuje češću upotrebu frazema, s 83,3 % (ocjena 4).

Mlađe dobne skupine (19 – 29 i 30 – 40) uopće ne koriste frazem *dat botunade* u govoru. Ostale dobne skupine također ne koriste ovaj frazem u svakodnevnom govoru (ocjena 1). Dobna skupina 41 – 51 ocijenila je korištenje frazema s ocjenom 2 u postotku od 4,8 %, dobna skupina

52 – 62 s 5,6 %, dobna skupina 63 – 74 s 17,9 %, dobna skupina 75 – 84 s 46,7 %, i dobna skupina 85+ s 83,3%.

Sve dobne skupine koriste frazem *prišit krpicu* vrlo rijetko ili ga uopće ne koriste. Prema rezultatima, ispitanici ga ne koriste u svakodnevnom govoru, a povremeno odnosno s kolebanjem ga koriste stariji ispitanici (ocjena 3). Dobna skupina 41 – 51 pokazuje povremeno korištenje s 11 %, dobna skupina 63 – 73 s 7,7 %, dobna skupina 74 – 84 s 13,3 %, a dobna skupina 85+ s 83,3 %. Frazem često koriste stariji ispitanici s postotkom od 76,5 %. Najnižu ocjenu za korištenje frazema dali su ispitanici u dobnoj skupini od 52 – 62 godine (0 % ocjena 4 i 5), dok su najvišu ocjenu dali ispitanici u dobi od 19 – 29 godina (76,5 % ocjena 1).

Frazem *istrest tabar* rijetko se koristi u svakodnevnom govoru gotovo kod svih dobni skupina. Dobne skupine 19 – 29, 30 – 40, 41 – 51 i 52 – 62 uopće ne koriste ovaj frazem. Najnižu ocjenu za korištenje ovog frazema dali su ispitanici u dobnoj skupini od 52 – 62 godine (0 % ocjena 4 i 5), dok su najvišu ocjenu dali ispitanici u dobi od 52 – 62 godine (88,9 % ocjena 1). Među starijim ispitanicima, dobna skupina 63 – 73 koristi frazem 25,6 % (ocjena 4). Povremeno ga koriste dobne skupine 74 – 84 (60 %) i 85+ (100 %).

Frazem *istini na uhar* prema rezultatima niti jedan ispitanik niti jedne dobne skupine ne koristi u svakodnevnom govoru.

Frazem *dat komu škicinadu* ispitanici uglavnom ne koriste u svakodnevnom govoru. Frazem povremeno (ocjena 3) koriste sljedeće dobne skupine: 52 – 62 (36,1 %), 63 – 73 (15,4 %), 74 – 84 (53,3 %), i 85+ (83,3 %). Starije dobne skupine, 74 – 84 i 85+, ocijenile su korištenje frazema s ocjenom 4 u postotku od 6,7 % i 16,7 %.

Frazem *Bog da dobru uru* uopće ne koriste ispitanici dobni skupina 19 – 29 i 41 – 51. Ispitanici dobne skupine od 63 do 73 godine, od 74 do 84 godine i od 85 godina pa naviše, katkad ili s kolebanjem koriste ovaj frazem (ocjena 3). Kod najstarije dobne skupine opaža se da ga dva ispitanika koriste češće (ocjena 4) u postotku od 33,3 %.

Frazem *vrtit po glavi* koristi se u različitim postotcima među ispitanicima, osim kod dobne skupine od 41 do 51 godine gdje nije zabilježeno njegovo korištenje (100 % ocjena 1). Mlađe dobne skupine od 19 do 29 godina i od 30 do 40 godina ponekad koriste ovaj frazem u jednakom postotku od 11,8 %. Koristi ga i dobna skupina od 63 do 73 godine (48,7 %), od 74 do 84 godine (40 %) i od 85 godina pa naviše (100 %).

Zabilježeno je kako se frazem *jist suva kruva* uopće ne koristi kod dobne skupine 19 – 29. Ostale dobne skupine koriste ovaj frazem povremeno i s kolebanjem (ocjena 3). Dobna skupina 30 – 40 koristi 35,3 %, 41 – 51 (14,3 %), 52 – 62 (5,6 %), 63 – 73 (33,3 %), 74 – 84 60 % te 85+ 83,3 %.

Frazem *ka o cukra* ne koriste ispitanici mlađih dobnih skupina. S 5,6 % ga povremeno koristi dobna skupina 52 – 62, 12,8 % dobna skupina 63 – 73 te 40 % dobna skupina 74 – 84. Frazem često koriste ispitanici starije dobne skupine 85+ (100 % ocjena 4).

Frazem *bacit glas* u najvećem postotku (100 %) ne koristi dobna skupina 19 – 29. Ostale dobne skupine bilježe povremeno (ocjena 3) i često (ocjena 4) korištenje frazema. 58,8 % ispitanika u dobnoj skupini 30 – 40 ga koristi povremeno, a 17,6 % često. Slično je i kod dobne skupine 41 – 51 koja ga povremeno koristi 42,9 %, a često 9,5 %. Dobna skupina od 63 do 73 koristi frazem povremeno u postotku od 48,7 %, dok ga 5,1 % koristi često. Kod dobne skupine od 74 do 84, frazem povremeno koristi 53,3 % ispitanika, a 6,7 % ga koristi često. Najstariji ispitanici, od 85 godina pa naviše, koriste frazem u jednakoj mjeri, i to 33,3 % povremeno i 33,3 % često.

Analiza rezultata pokazuje da stariji ispitanici češće koriste istraživane frazeme u svakodnevnom govoru u odnosu prema mlađim ispitanicima. Najmlađa dobna skupina (19 – 29 godina) pokazuje nižu razinu korištenja svih frazema, dok ispitanici starije i najstarije dobne skupine pokazuju značajno veću učestalost upotrebe. Ovi se rezultati poklapaju s rezultatima istraživanja prepoznavanja frazema i pokazuju da stariji ispitanici bolje prepoznaju i više koriste istraživane frazeme.

Analiziramo li korištenje ekscerpiranih frazema Hi kvadrat testom s obzirom na dobnu skupinu dobivamo rezultate navedene u Tablici 6.

Tablica 6. Uporaba navedenog frazema u svakodnevnom govoru s obzirom na dobnu skupinu pomoću Hi kvadrat testa

Oznaka frazema	Frazem		Dobna skupina
F1	Frazem <i>jemat 300 godin</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	178,365
		df	24
		Sig.	,000*
F2	Frazem <i>past u afan</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	172,420
		df	24
		Sig.	,000*
F3	Frazem <i>bacit se na nešto</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	83,064
		df	24
		Sig.	,000*
F4	Frazem <i>bit pjunut</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	142,095
		df	24
		Sig.	,000*
F5	Frazem <i>hodit voda na zube</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	173,751
		df	24
		Sig.	,000*
F6	Frazem <i>skupit tunju</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	136,330

		df	24
		Sig.	,000*
F7	Frazem <i>nimat njanke za likariju</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	156,165
		df	24
		Sig.	,000*
F8	Frazem <i>levu leva</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	105,188
		df	24
		Sig.	,000*
F9	Frazem <i>izfregat jezik</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	189,676
		df	24
		Sig.	,000*
F10	Frazem <i>bit na krivon putu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	178,945
		df	24
		Sig.	,000*
F11	Frazem <i>dilit lecjune</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	190,107
		df	24
		Sig.	,000*
F12	Frazem <i>pasat lišo</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	110,694
		df	24
		Sig.	,000*
F13	Frazem <i>narest perušina</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	124,626
		df	24
		Sig.	,000*
F14	Frazem <i>neznat ča će se izleć</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	51,704
		df	18
		Sig.	,000*
F15	Frazem <i>nima rusul prez drač</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	98,578
		df	18
		Sig.	,000*
F16	Frazem <i>doć iz buže</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	119,903
		df	24
		Sig.	,000*
F17	Frazem <i>činit lipu mutriju</i> koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	64,514
		df	12
		Sig.	,000*
F18	Frazem <i>činit pižolot</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	92,256
		df	24
		Sig.	,000*
F19	Frazem <i>asti justa</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	31,673
		df	12
		Sig.	,002*
F20	Frazem <i>bost ka drača u petu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	37,436
		df	12
		Sig.	,000*
F21	Frazem <i>činit kortu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	180,793
		df	24
		Sig.	,000*
F22	Frazem <i>dat botunade</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	81,945
		df	12
		Sig.	,000*
F23	Frazem <i>prišit krpicu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	88,474
		df	18
		Sig.	,000*
F24	Frazem <i>istrest tabar</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	137,399
		df	18
		Sig.	,000*
F25	Frazem <i>istini na uhar</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	53,592
		df	12

		Sig.	,000*
F26	Frazem <i>dat komu škicinadu</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	99,708
		df	24
		Sig.	,000*
F27	Frazem <i>Bog da dobru</i> uru često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	109,587
		df	24
		Sig.	,000*
F28	Frazem <i>vrtil po glavi</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	193,548
		df	24
		Sig.	,000*
F29	Frazem <i>jist suva kruva</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	53,729
		df	24
		Sig.	,000*
F30	Frazem <i>ka o cukra</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	101,134
		df	12
		Sig.	,000*
F31	Frazem <i>bacit glas</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	63,579
		df	18
		Sig.	,000*
F32	Frazem <i>muka me</i> često koristim u svakodnevnom govoru.	Chi-square	195,536
		df	24
		Sig.	,000*

Tablica 6 donosi rezultate Chi (Hi) kvadrat testa za analizu upotrebe istraživanih frazema u svakodnevnom govoru u odnosu na dobnu skupinu. Visoke vrijednosti Hi-kvadrat testa upućuju na značajnu povezanost između dobne skupine i korištenja određenih fraza u svakodnevnom govoru. Što je Hi-kvadrat veći, to je veća vjerojatnost da postoji značajna povezanost. Stupnjevi slobode (df) odnose se na broj neovisnih varijabli u analizi. U ovom slučaju, df je 24 za većinu fraza što ukazuje na složenost i raznolikost uzoraka koji su istraživani. Vrijednosti značajnosti (Sig.) su vrlo niske (0,000), što znači da postoji vrlo mala vjerojatnost da su dobiveni rezultati slučajni. To sugerira da su razlike u korištenju frazema među dobno različitim skupinama stvarne i statistički značajne.

Drugim riječima, primijećena je statistički značajna razlika u korištenju navedenih frazema s obzirom na dobnu skupinu ispitanika, budući da je vrijednost Hi-kvadrat testa manja od 0,05 ($p < 0,05$).

Frazemi se često koriste u svakodnevnom govoru, ali njihova učestalost varira ovisno o dobnoj skupini, što sugeriraju rezultati. Ispitanici starije životne dobi koriste frazeme češće u svakodnevnom govoru nego ispitanici mlađe životne dobi. Kombinirajući ove elemente, zaključujemo da postoji statistički značajna povezanost između korištenja određenih frazema u svakodnevnom govoru i dobne skupine, s obzirom na visoke vrijednosti Hi-kvadrat statistike i niske vrijednosti značajnosti.

Kvalitativnom analizom frazema ekscerpiranih iz humoristično-satiričnog časopisa Duje Balavac egzaktno se potvrđuju hipoteza o boljem prepoznavanju i češćem korištenju navedenih frazema kod starijih ispitanika, nego kod mlađih što je u skladu sa suvremenim sociolingvističkim istraživanjima u hrvatskom jeziku koja zaključuju isto.

6. FRAZEMI U HUMORISTIČNO-SATIRIČKOM ČASOPISU *DUJE BALAVAC* I SPLITSKI IDENTITET

Jezični identitet je ukupnost pojedinačnih obilježja i varijeteta na osnovi kojih se jedan jezik prepoznaje kao samostalan sustav. Kroz jezik izražavamo tko smo, odakle dolazimo, kojem društvenom krugu pripadamo pa čak i koje vrijednosti i stavove zastupamo. U knjizi „O jeziku i identitetima hrvatskih adolescenata“ A.Skelin Horvat detaljno istražuje kako jezik oblikuje identitet mladih ljudi u Hrvatskoj, pružajući dubok uvid u ovu složenu interakciju. Horvat Skelin je istaknula da adolescenti često miješaju standardni jezik s elementima stranih jezika, posebice engleskog, što je rezultat globalizacije i utjecaja medija. Ova pojava ne samo da oblikuje njihov jezični izraz, već i njihov kulturni identitet. Kroz upotrebu jezika, mladi usvajaju kulturne vrijednosti i norme koje dolaze s tim jezikom.

Frazemi, kao specifični izrazi unutar jezika, igraju ključnu ulogu u očuvanju kulturnog nasljeđa i oblikovanju identiteta zajednice. U kontekstu Splita, stariji i zamrli frazemi imaju poseban značaj u održavanju lokalnog identiteta i kulture. U Splitu, kao gradu s bogatom poviješću i jedinstvenim kulturnim nasljeđem, frazemi odražavaju specifičnosti lokalne kulture i mentaliteta. Stariji frazemi, koji su se koristili u svakodnevnom govoru prošlih generacija, pružaju uvid u način razmišljanja, vrijednosti i običaje Splita.

Humoristično-satirički časopis *Duje Balavac* ima značajnu ulogu u oblikovanju i održavanju lokalnog identiteta kroz jezik. Kroz humor i satiru, ovi frazemi ne samo da zabavljaju, već i prenose važne kulturne i društvene poruke. Iako su mnogi frazemi iz *Duje Balavca* možda izašli iz aktivne upotrebe, njihov utjecaj na suvremeni splitski identitet ostaje snažan. Kroz ove frazeme, Splićani izražavaju ponos na svoju povijest i kulturno nasljeđe, te održavaju živim svoj specifični identitet.

Frazemi iz *Duje Balavca* mogu imati i obrazovnu vrijednost. Kroz njih učenici i studenti mogu naučiti o lokalnom jeziku, humoru i kulturi te kako su ovi elementi oblikovali splitski identitet kroz vrijeme. U popularnoj kulturi, oživljavanje ovih frazema može doprinijeti očuvanju i promoviranju lokalnog nasljeđa, čineći ga dostupnim i relevantnim za širu publiku. Oni služe kao kulturni most između prošlih i sadašnjih generacija, održavajući živim bogatstvo jezika i identiteta Splita. U svijetu koji se brzo mijenja, očuvanje ovih jezičnih dragocjenosti pomaže u jačanju osjećaja pripadnosti i kontinuiteta unutar zajednice, te u promoviranju jedinstvenog kulturnog nasljeđa Splita.

V. Piškorec u svom radu „Narativni identitet u jezičnobiografskim intervjuima" istražuje kako pojedinci koriste jezik i narative kako bi oblikovali i izražavali svoj identitet. Prema Piškorku, jezik nije samo sredstvo komunikacije, već i alat kroz koji pojedinci konstruišu svoje životne priče i identitete. Ovaj koncept je primjenjiv i na frazeme iz *Duje Balavca*, jer oni često sadrže narative i kulturne reference koje su specifične za splitski kontekst.

Frazemi u *Duji Balavcu* često su bogati kulturnim i povijesnim referencama koje nose implicitne narative o svakodnevnom životu u Splitu, društvenim odnosima, lokalnim običajima i povijesnim događajima. Kroz te frazeme, čitatelji mogu prepoznati i povezati se s kolektivnim iskustvima i identitetima zajednice. Na primjer, frazemi vezani uz ribarstvo, more i lokalne običaje prenose specifične narative koji su sastavni dio splitskog identiteta.

D. Kalogjera u svom radu „Slojevitost iskazivanja identiteta" istražuje kako se identitet izražava kroz različite jezične slojeve i registre. Prema Kalogjeri, identitet nije jednoličan, već slojevit i dinamičan, te se izražava kroz različite aspekte jezika, uključujući dijalekte, sleng, formalni jezik i frazeme. Ovaj pristup pomaže razumjeti kako frazemi iz *Duje Balavca* djeluju na različitim razinama u oblikovanju splitskog identiteta.

Frazemi iz *Duje Balavca* reflektiraju slojevitost splitskog identiteta. Oni uključuju različite jezične registre, od formalnoga do kolokvijalnoga, te obuhvaćaju humoristične, satirične i ironične tonove. Kroz ove frazeme, Splitsani izražavaju svoju lokalnu pripadnost, ali prije svega iznose svoj kritički stav prema društvenim i političkim temama. Izrazi pomažu u oblikovanju identiteta koji je istovremeno ponosan na svoje kulturno nasljeđe i svjestan svojih društvenih realnosti.

Frazemi iz *Duje Balavca* prenose specifične narative koji su ključni za kolektivno sjećanje i identitet Splitsana. Kroz humor i satiru, ovi frazemi čuvaju priče o lokalnim običajima, povijesnim događajima i svakodnevnom životu, omogućavajući čitateljima da se povežu s tim narativima i prepoznaju ih kao dio svog identiteta. Nadalje, frazemi obuhvaćaju različite aspekte splitskoga govora i kulture, od formalnog do neformalnog te odražavaju različite slojeve identiteta. Frazemi djeluju kao nositelji kolektivnog sjećanja, čuvajući kulturne i povijesne reference koje su ključne za identitet zajednice. Kroz oživljavanje ovih izraza, *Duje Balavac* pomaže u očuvanju splitskog kulturnog nasljeđa i jačanju osjećaja pripadnosti među Splitsanima. Oni to čine preko plana izraza i plana sadržaja.

Naime, Knjiga Williama Labova *The Social Stratification of English in New York* (1966) potaknula je zanimanje jezikoslovaca za hrvatske gradske govore (Magner, 1978; Škiljan, 1980; Radovanović, 1983; Jutronić-Tihomirović, 1983; Jutronić-Tihomirović 1985; Kalogjera, 1985). Gradski govori u temelju su mjesni govori pojedinoga narječja, ali se zbog svojega

razvoja i dnevnih i drugih migracija razvijaju pod utjecajem okolnih govora i brojnih civilizacijskih okolnosti kao što su školstvo, sudstvo, turizam itd. Svaki je gradski govor, govor stanovnika pojedinoga grada i njegovi ga govornici doživljavaju kao važno obilježje svojega identiteta te im daje snažan osjećaj pripadnosti. Iako mnogi novi stanovnici gradova pokušavaju naučiti gradski govor i jezično se uklopiti u sredinu, postoje i oni stanovnici koji su građani istoga grada, ali nisu pripadnici iste jezične zajednice, to su govornici koji odbijaju prilagodbu zbog svojih raloga. Taj proces odbijanja u znanstvenoj se literaturi naziva polarizacija (Kalogjera, 2013).

U suvremenom je splitskom govoru došlo do niveliranja Kalogjera (2013), odnosno dijalekatskoga gubitka starih čakavskih karakteristika i njihovo uzmicanje pred jezičnim karakteristikama okolnih i ostalih štokavskih, uglavnom novoštokavskih ikavskih govora.

Očuvanje i promidžba splitskoga govora osigurana je pravno donošenjem Rješenja Ministarstva kulture (9. siječnja 2013.) kojim se propisuju sustavne mjere zaštite za osiguranje održivosti govora identificiranjem, dokumentiranjem, istraživanjem, revitalizacijom te izobrazbom budućih naraštaja putem neformalnog i formalnog obrazovanja uključivanjem materinskog govora u nastavne planove i programe osnovnih i srednjih škola. Prilika je to da se različitim obrazovnim i kulturološkim aktivnostima učini sve da se što dulje očuva splitska čakavština. Kao i svako nematerijalno kulturno dobro, govor se čuva ponajprije aktivnom uporabom među izvornim govornicima, a na drugom je mjestu obrazovni sustav koji od malih nogu potiče djecu na očuvanje govora.

O splitskom su govoru pisali mnogi autori, primjerice Menac-Mihalić i Menac, 2011, Šimunović, 2011, Lisac, 2009; Jutronić, 2013.

Jezične karakteristike splitskoga govora koje opažamo u frazemima koji se nalaze u *Duji Balavcu* jesu: zamjena samoglasnika *ra-* > *re-* kao u *râsti* > *rêst(i)* te *nu-* > *ni-* kao u *spoménuo* > *spoméñija*, redukcija nenaglašenih kratkih samoglasnika kao završnog *-i* u glagolskom prilogu sadašnjem i infinitivu: *reć*, *doć* ili *pivajuć*, redukcija završnoga *i* u veznicima *il* i *al*, redukcije kao u broju *četri*, apokopa u *hoćeš* > *oš*, *ne možeš* > *nemoš*, otpadanje *t* u futuru prvom: *vidićeš*, očuvanje dočelnoga *-l* u imenicama i pridjevima i njegova zamjena samoglasnikom *-a* u glagolskom pridjevu radnom (*posal*, *vidija*); neutralizacija dvaju parova afrikata *č* i *ć* te *dž* i *đ* u jedan par srednje vrijednosti; zamjena suglasnika *dž* glasom *ž*, otpadanje glasa *h*: *tija*, *ladno* ili zamjenjivanje s *v*, *j* *k*: *kruv*, *Vlaj*, *špaker*, adrijatizmi; pojednostavljivanje suglasničkih skupovia, npr. *hv-* > *f-*: *hvala* > *fala*, *gd* > *d*: *gdje* > *di*, *ds* > *s*: *osikla san*, *kć* > *ć*: *čer*, *pt* > *t*: *tica*, *tk* > *k*.: *ko*, *niko*, *kć* > *ć* > *č*: *čer*, prejetacija: *joko* > *oko*, *jist* > *jesti*, *jidit*

se, jopet > opet, otpadanje suglansika u suglasničkoj skupini *pč > č: čela, ps > s: osovat*.

Stoga, frazemi iz humoristično-satiričkog časopisa *Duje Balavac* predstavljaju važan dio splitskog identiteta. Kroz humor i satiru čuvaju i prenose specifičnosti lokalne kulture, vrijednosti i mentaliteta. Oni služe kao kulturni most između prošlih i sadašnjih generacija, održavajući živim bogatstvo jezika i identiteta Splita. U svijetu koji se brzo mijenja, očuvanje ovih jezičnih dragocjenosti pomaže u jačanju osjećaja pripadnosti i kontinuiteta unutar zajednice te u promoviranju jedinstvenog kulturnog nasljeđa Splita. Frazedidaktičkim pristupom nastavi zavičajnoga govora, a koja bi uključivala i frazeme iz *Duje Blavca*, pomoglo bi se očuvanju ne samo splitskoga govora nego i kulturnoantropološke slike Splita, a to je ono što u suvremenom dobu ubrzano nestaje.

7. ZAKLJUČAK

Predmet su istraživanja ovog rada bili frazemi ekscerpirani iz humoristično-satiričkog časopisa *Duje Balavac*. Oni su se pručavali s više aspekata: dijalektološkoga, frazeološkoga i sociolingvističkoga.

Istraživanje u ovom radu imalo je dva cilja. Prvi je cilj bio ispisati frazeme iz humoristično-satiričkoga časopisa *Duje Balavac* te potvrditi u *Frazeologiji splitskog govora s rječnicima* (2011). Drugi je cilj upitnikom dobiti uvid koliko su određeni frazemi prepoznatljivi i koliko se koriste u svakodnevnom govoru *pravih Splitskana*. Hipoteze na početku ovog istraživanja bile su:

1.) Frazeološka građa u časopisu *Duje Balavac* dio je splitskoga korpusa frazema s početka 20. stoljeća

2.) Sociolingvističkim istraživanjem potvrđuje se sinkronijsko postojanje dijela frazema zabilježenih u *Duji Balavcu*. Ispitanici starije životne dobi prepoznaju i/ili koriste veći broj frazema iz ekscerpirane građe od ispitanika mlađe životne dobi.

3.) Frazemi iz časopisa *Duje Balavac* jedno su od sredstava prenošenja i očuvanja splitskoga jezičnog identiteta.

Istraživanje je potvrdilo sve tri hipoteze i donijelo spoznaje o jezičnim karakteristikama splitskoga govora s početka 20. stoljeća te o ulozi i mogućnostima frazema u frazodidaktičkom radu u okviru nastave zavičajnoga govora.

Jezične karakteristike splitskoga govora koje opažamo u frazemima koji se nalaze u *Duji Balavcu* jesu: zamjena samoglasnika *ra-* > *re-* kao u *râsti* > *rêst(i)* te *nu-* > *ni-* kao u *spoménuo* > *spoméñja*, redukcija nenaglašenih kratkih samoglasnika kao završnog *-i* u glagolskom prilogu sadašnjem i infinitivu: *reć*, *doć* ili *pivajuć*, redukcija završnoga *i* u veznicima *il* i *al*, redukcije kao u broju *četri*, apokopa u *hoćeš* > *oš*, *ne možeš* > *nemoš*, otpadanje *t* u futuru prvom: *vidićeš*, očuvanje dočelnoga *-l* u imenicama i pridjevima i njegova zamjena samoglasnikom *-a* u glagolskom pridjevu radnom (*posal*, *vidija*); neutralizacija dvaju parova afrikata *č* i *ć* te *dž* i *đ* u jedan par srednje vrijednosti; zamjena suglasnika *dž* glasom *ž*, otpadanje glasa *h*: *tija*, *ladno* ili zamjenjivanje s *v*, *j* *k*: *kruv*, *Vlaj*, *špaker*, adrijatizmi; pojednostavljivanje suglasničkih skupovia, npr. *hv-* > *f-*: *hvala* > *fala*, *gd* > *d*: *gdje* > *di*, *ds* > *s*: *osikla san*, *kć* > *ć*: *čer*, *pt* > *t*: *tica*, *tk* > *k*: *ko*, *niko*, *kć* > *ć* > *č*: *čer*, prejotacija: *joko* > *oko*, *jist* > *jesti*, *jidit se*, *jopet* > *opet*, otpadanje suglasnika u suglasničkoj skupini *pč* > *č*: *čela*, *ps* > *s*: *osovat*.

Sociolingvistička analiza frazema iz *Duje Blavca* pokazuje da se ti frazemi i danas često koriste u svakodnevnom govoru, ali njihova učestalost varira ovisno o dobnoj skupini, što sugeriraju rezultati. Ispitanici starije životne dobi koriste frazeme češće u svakodnevnom govoru nego ispitanici mlađe životne dobi. Kombinirajući ove elemente, zaključujemo da postoji statistički značajna povezanost između korištenja određenih frazema u svakodnevnom govoru i dobne skupine, s obzirom na visoke vrijednosti Hi-kvadrat statistike i niske vrijednosti značajnosti.

Kvalitativnom analizom frazema ekscerpiranih iz humoristično-satiričnog časopisa *Duje Balavac* egzaktno se potvrđuju hipoteza o boljem prepoznavanju i češćem korištenju navedenih frazema kod starijih ispitanika, nego kod mlađih što je u skladu sa suvremenim sociolingvističkim istraživanjima u hrvatskom jeziku koja zaključuju isto.

Jezični identitet je ukupnost pojedinačnih obilježja i varijeteta na osnovi kojih se jedan jezik prepoznaje kao samostalan sustav. Kroz jezik izražavamo tko smo, odakle dolazimo, kojem društvenom krugu pripadamo pa čak i koje vrijednosti i stavove zastupamo. U knjizi „O jeziku i identitetima hrvatskih adolescenata" A.Skelin Horvat detaljno istražuje kako jezik oblikuje identitet mladih ljudi u Hrvatskoj, pružajući dubok uvid u ovu složenu interakciju. Horvat Skelin je istaknula da adolescenti često miješaju standardni jezik s elementima stranih jezika, posebice engleskog, što je rezultat globalizacije i utjecaja medija. Ova pojava ne samo da oblikuje njihov jezični izraz, već i njihov kulturni identitet. Kroz upotrebu jezika, mladi usvajaju kulturne vrijednosti i norme koje dolaze s tim jezikom.

Frazemi, kao specifični izrazi unutar jezika, igraju ključnu ulogu u očuvanju kulturnog nasljeđa i oblikovanju identiteta zajednice. U kontekstu Splita, stariji i zamrlji frazemi imaju poseban značaj u održavanju lokalnog identiteta i kulture. U Splitu, kao gradu s bogatom poviješću i jedinstvenim kulturnim nasljeđem, frazemi odražavaju specifičnosti lokalne kulture i mentaliteta. Stariji frazemi, koji su se koristili u svakodnevnom govoru prošlih generacija, pružaju uvid u način razmišljanja, vrijednosti i običaje Splita.

Humoristično-satirički časopis *Duje Balavac* ima značajnu ulogu u oblikovanju i održavanju lokalnog identiteta kroz jezik. Kroz humor i satiru, ovi frazemi ne samo da zabavljaju, već i prenose važne kulturne i društvene poruke. Iako su mnogi frazemi iz *Duje Balavca* možda izašli iz aktivne upotrebe, njihov utjecaj na suvremeni splitski identitet ostaje snažan. Kroz ove frazeme, Splitsani izražavaju ponos na svoju povijest i kulturno nasljeđe, te održavaju živim svoj specifični identitet.

Frazemi iz *Duje Balavca* mogu imati i obrazovnu vrijednost. Kroz njih učenici i studenti mogu naučiti o lokalnom jeziku, humoru i kulturi te kako su ovi elementi oblikovali splitski

identitet kroz vrijeme. U popularnoj kulturi, oživljavanje ovih frazema može doprinijeti očuvanju i promoviranju lokalnog nasljeđa, čineći ga dostupnim i relevantnim za širu publiku. Oni služe kao kulturni most između prošlih i sadašnjih generacija, održavajući živim bogatstvo jezika i identiteta Splita. U svijetu koji se brzo mijenja, očuvanje ovih jezičnih dragocjenosti pomaže u jačanju osjećaja pripadnosti i kontinuiteta unutar zajednice, te u promoviranju jedinstvenog kulturnog nasljeđa Splita.

LITERATURA

1. Anić, V (2004). *Veliki rječnik hrvatskog jezika*. Novi Liber, Zagreb.
2. Babić, S (1990). Njemačke posuđenice u hrvatskom književnom jeziku, Hrvatska jezikoslovna čitanka, Globus, Zagreb.
3. Babić, Stjepan; Finka, Božidar; Milan, Moguš: Hrvatski pravopis, Školska knjiga, Zagreb, 1994.
4. Bašić, M. (2020). *Pune ruke posla – frazemi sa somatskom sastavnicom ruka u rječnicima izvornih čakavskih govora* // Filologija : časopis Razreda za filološke znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 75, 67–97 doi:10.21857/yvjrdclxey (recenziran, članak, znanstveni).
5. Bašić, M.; Malnar Jurišić, M. (2021). Iz frazeologije đurđevačkoga kajkavskog govora // *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 25; 1–15, doi:10.21857/y6zolbrzqm (recenziran, članak, znanstveni)
6. Bašić, M. (2022). *Zač se reče...? Frazemi, izreke i poslovice crikveničko-vinodolskoga kraja*, Centar za kulturu „Dr. Ivan Kostrenčić“ Crikvenica, Crikvenica, 2022., str.158 ISBN: 978-953-7532-31-4.
7. Bogišić, V. (2007). Prilog razumijevanju leksikografije i enciklopedije u modernoj hrvatskoj kulturi *Studia lexicographica*, god. 1 (2007) br. 1 (1), str. 9–22.
8. Bogović, S. (1997). Frazeologija u čakavskim dijalektološkim rječnicima. *Fluminensia* 9, br.1-2, str.121–132.
9. Burger, H. (1998). *Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*, Erich Schmidt Verlag, Berlin.
10. Burger, H. (1998). Idiom and metaphor. Their relation in theory and text. Đurčo Peter, ed. *Europhras '97. Phraseology and Paremiology*. Bratislava: Akadémia PZ, 30–36.
11. Burger, Harald (2007). Semantic aspects of phrasemes. U: Harald Burger, Dmitrij Dobrovol'skij, Peter Kühn & Neal R. Norrick [ur.], *Phraseologie/ Phraseology. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung / An international handbook of contemporary research*, 90–109. Berlin & New York: Mouton de Gruyter.
12. Duden. Etymologie. Herkunftswörterbuch der deutschen Sprache (Der große Duden 7). (1989). Mannheim et al.: Dudenverlag.
13. Dulibić, F. (2012). Grafička kultura Ante Katunarića. *Povijest umjetnosti*, 38, 163-178.
14. Filaković, S. (2008). Frazeologija u djelima Ivane Brlić Mažuranić, *Život i škola*, 19, Osijek, str. 37–64.

15. Filipović Petrović, Ivana, 2018, Kada se sretnu leksikografija i frazeologija, O statusu frazema u rječniku, Srednja Europa, Zagreb.
16. Fink-Arsovski, Željka (2002). *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*, Zagreb: FF press, str.10–11.
17. Franke, T.M., Ho, T. and Christie, C.A., 2012. The chi-square test: Often used and more often misinterpreted. *American journal of evaluation*, 33(3), pp.448-458.
18. Fink-Arsovski, Željka (2007). *Antica Menac: Hrvatska frazeologija*. *Suvremena lingvistika*, Vol.64 No.2, 2007, str. 228–231.
19. Fink-Arsovski Željka, Vrgoč Dalibor (2008.). *Hrvatsko-engleski frazeološki rječnik*, Naklada Ljevak, Zagreb.
20. Fink Arsovski Željka, Menac Antica, Mironova Blažina Irina, Venturin Radomir (2011.). *Hrvatsko-ruski frazeološki rječnik*. Knjigra d.o.o., ISBN: 978-953-7421-106, Knjigra, Zagreb.
21. Fink-Arsovski, Željka, Kovačević, Barbara, Hrnjak, Anita, 2017, *Bibliografija hrvatske frazeologije*, Knjigra, Zagreb.
22. Fleischer, Wolfganag (1982). *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Leipzig
23. Galović, Filip. (2014). Prilog poznavanju splitske čakavštine prve polovice 20. stoljeća. *Čakavska rič* XIII, br. 1-2, str. 51–69.
24. Forko, Josipa. (2009). Prevođenje frazema - Sizifov posao. *Hrvatistika* 3/3. 93–98.
25. Granger, S. and Meunier, F. (ed.) (2008): *Phraseology: An Interdisciplinary Perspective*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam.
26. Gréciano, Gertrud (1982). Zur Semantik der deutschen Idiomatik. *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 10: 295–316.
27. Grupa autora (2016). *Ante Katunarić i Split 1900.-1935.*, Književni krug Split, ISBN 978-953-163-426-7
28. Hrnjak, Anita, 2001, „O utjecaju stranih jezika na stvaranje novih frazema hrvatskog jezika”, *Riječ* 1, str. 25–34.
29. Hrnjak, Anita, 2004, „Koncept straha u hrvatskoj frazeologiji“, *Riječ* 1, str. 23–30.
30. Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema Fink-Arsovski, Željka; Kržišnik, Erika; Ribarova, Slavomira; Dunkova, Tatjana; Kabanova, Natalija; Trostinska, Rajisa; Mironova Blažina, Irina; Spaginska-Pruszk, Agnieszka; Vidović Bolt, Ivana; Sesar, Dubravka et al. (2006). *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema*. Knjigra, Zagreb.

31. Jelaska Marijan, Z. (2009). Grad i ljudi: Split 1918.–1941., Zagreb, str. 460–464.
32. Jernej J. (1987?). Fraseologia in chiave contrastiva (con esemplificazione italiana, serbocroata e tedesca), u: *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia*, 23, Zagreb, str. 349–362.
33. Jernej, Josip (1992-1993). O klasifikaciji i frazama, *Filologija*, 20–21, str. 190–197.
34. Jernej, J. (1996). Bilješke oko porijekla naše frazeologije. UDK 801.316.6–862
35. Jozić, I., Pon L., Rakovac A. (2006). J Pragmatički i značenjski elementi frazema u tekstnoj vrsti Intervju, *Jezikoslovlje* 7.1-2 (2006): 153–171.
36. Jutrović, Dunja; Tomelić Ćurlin, Marijana; Runjić- Stoilova, Anita, 2016. *Libar o jeziku Marka Uvodića Splićanina*. Split: Filozofski fakultet u Splitu, monografija.
37. Kaiser, H.F., The varimax criterion for analytic rotation in factor analysis. *Psychometrika*, 23(3), 1958., str. 187-200
38. Kečkemet, D. (2002). *Prošlost Splita*, Marjan tisak, Split.
39. Kojčinović, Ranka. (2014). Leksička obilježja jezika u novinskim tekstovima i naslovima. *Hrvatistika*, 7/7. 39–50.
40. Kolenić, Lj. (1991). Pogled u frazeologiju Reljkoviceva Satira, *Vrijeme i djelo Matije Antuna Reljkovića*, Osijek 1991, 151–164.
41. Kolenić Ljiljana (1998). Frazemi u rječnicima Jurja Habdelića i Ivana Belostenca. *Filologija*, No.30-31., str.47–54.
42. Kolenić Ljiljana. (1998). Riječ o riječima, Osijek, str. 75–90.
43. Kolenić, Ljiljana (2006). *Riječi u svezama: Povijest hrvatske frazeologije*, Ogranak Matice hrvatske Osijek, Osijek.
44. Kovacs, G. (2016). About the Definition, Classification, and Translation Strategies of Idioms, *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*, 8, 3, p. 85–101.
45. Kovačević, Barbara, 2012, *Hrvatski frazemi od glave do pete*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.
46. Kovačević, Barbara, Ramadanović, Ermina, 2013, „Frazemske polusloženice (od rječnika preko tvorbe do pravopisa i obratno)”, *Rasprave, Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 39/1, Zagreb, str. 271–291, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/113037>, pristupljeno 19.12.2023.)
47. Kovesces, Z. (2010). *Metaphor: A practical Introduction*. Oxford University Press.Oxford.
48. Kvetko, P . (2009) . *English lexicology in theory and practice*. Trnava

49. Lakoff, George, Johnson, Mark, 1980, *Metaphors We Live By*, The University of Chicago Press, Chicago, London.
50. Langlotz, Andreas (2006). Idiomatic creativity: a cognitive-linguistic model of idiom representation and idiom-variation in English. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
51. Ljubičić, Maslina. (1994). O hrvatskim zoonimima: konotativno značenje i frazeologija. *Filologija* 22-23, 245–252.
52. Maček, D. (1992-1993). Neka pitanja o definiciji idiomatskih fraza. *Filologija* 20–21, 263–276.
53. Magner, T. F. (1976). Zapažanja o današnjem splitskom govoru. *Čakavska rič: Polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, 6(2), 83–92.
54. Majetić, S. (2009). Leksikologija i leksikografija: komparativni pristup. *Filologija* 53, 93–104, Zagreb.
55. Malnar Jurišić, Marija (2016). *O frazeološkim istraživanjima u hrvatskim dijalektima*. u: *Filologija* 53/1. 86–96.
56. Malnar Jurišić, Marija, 2021, „Srce i duša u hrvatskoj dijalektnoj frazeologiji”, *Kroz prostor i vrijeme, Zbornik u čast Miri Menac-Mihalić*, (ur. Anđela Frančić, Boris Kuzmić), Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, FF press, Zagreb, str. 487–510.
57. Manfei, X.U., Fralick, D., Zheng, J.Z., Wang, B. and Changyong, F.E.N.G., The differences and similarities between two-sample t-test and paired t-test. *Shanghai archives of psychiatry*, 29(3), 2017., str.184.
58. Matešić, J. (1982). Frazeološki rječnik hrvatskog ili srpskog jezika. Školska knjiga: Zagreb.
59. Matešić, J. (1978). O poredbenom frazemu u hrvatskom jeziku, *Filologija* 8, Zagreb, str. 211–217.
60. Matešić, Josip (1995). Frazeologija i dijalektologija. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 9, Zagreb, str. 83–88.
61. Melvinger, Jasna: Leksikologija, Pedagoški fakultet, Osijek, 1984.
62. Menac, Antica (1970). O strukturi frazeologizma. *Jezik*. 17: 1–4. Zagreb.
63. Menac, Antica (1972). Svoje i posuđeno u frazeologiji. *Strani jezici* 1: 9–18.
64. Menac, Antica (1973). Posuđeni elementi u ruskoj i hrvatskoj frazeologiji. VII. međunarodni kongres slavista u Varšavi. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo, 89–97.
65. Menac, Antica (1978). Neka pitanja u vezi s klasifikacijom frazeologije. *Filologija* 8: 219–226.

66. Menac, Antica (1978). Frazeologija u različitim tipovima jednojezičnih hrvatskih rječnika. *Filologija* 22–23 (1994). str. 161–168
67. Menac, Antica (1991). Frazeologija Hektoroviceva Ribanja i ribarskog prigovaranja, *Senjski zbornik* 18, str. 101–107.
68. Menac, A. (1994). Phraseology in various types of Croatian dictionaries, *Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti*, Zagreb.
69. Menac, Antica (2007). *Hrvatska frazeologija*. Zagreb: Knjigra.
70. Menac, Antica, Fink Arsovski, Željka, Venturin, Radomir (2014). *Hrvatski frazeološki rječnik*, Naklada Ljevak, Zagreb.
71. Menac, Antica, Milan Moguš (1989). Frazeologija Gundulićeva Osmana. *Forum*. 7–8: 192–201.
72. Menac-Mihalić, M. (2005). Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2005.
73. Menac-Mihalić, M. (2005). Projekt: „Istraživanje
74. Menac-Mihalić, Mira, Malnar Jurišić, Marija, 2018, „Hrvatski dijalektni frazemi sa sastavnicama - nepromjenjivim vrstama riječi“, *Hrvatski prilozi 16. međunarodnom slavističkom kongresu*, (ur. Stipe Botica, Marija Malnar Jurišić, Davor Nikolić, Josipa Tomašić, Ivana Vidović Bolt), Hrvatsko filološko društvo, Zagreb, str. 115–127.
75. Menac Antica, Menac-Mihalić Mira (2011). Frazeologija splitskoga govora s rječnicima, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, (u suautorstvu s A. Menac), ISBN 978-953-6637-41-6.
76. Menac-Mihalić, M. (2011). *O Hrvatskim Dijalektnim Frazemima s Toponom kao Sastavnicom*. *FOC* 19, 203–222
77. Mihaljević, Milica; Kovačević, B. (2006). Frazemi kroz funkcionalne stilove. *Jezik, časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 53/1., str.1–15.
78. Mimica, B. (2003). Dalmacija od antike do 1918., Vitagraf, Rijeka.
79. Mužinić, Z. (1973). Splitski umjetnik, novinar i književnik Ante Katunarić. *Čakavsla rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 3/2, 123–138.
80. Novak, G. (1978). *Povijest Splita I-IV. Čakavski sabor*, Split.
81. Omazić, Marija (2002). O poredbenom frazemu u engleskom i hrvatskom jeziku. *Jezikoslovlje* 3.1–2: 99–129.
82. Omazić, Marija (2008). Processing of idioms and idiom modifications: A view from cognitive linguistics. Granger, Sylviane, Fanny Meunier, ur. *Phraseology: An Interdisciplinary Perspective*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 67–79.

83. Omazić, M. (2012). "Svoje i posuđeno u frazeologiji" jučer i danas, *Strani jezici* 40 (2011) 4, str-301–307.
84. Omazić, M. (2015). *Phraseology through the looking glass*. Osijek: Josip Juraj Strossmayer University.
85. Opašić, Maja (2011). Od a do ž o istraživanjima hrvatske frazeologije. *Flumimensia*, 23, 2, str. 188–190.
86. Opašić, M (2014). Općeeuropski frazemi hrvatskoga jezika u Rječniku stranih riječi Bratoljuba Klaića *Rasprave* 40/2, str. 411–434
87. Opašić, M. i Gregorović, M. (2010). Smrt u hrvatskoj frazeologiji. *Croatica et Slavica Iadertina*, 55–72.
88. Opašić, Maja; Čunović, Nika; Fumić, Mateja. (2014). Bogatstvo i siromaštvo u hrvatskoj frazeologiji. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 26, str. 91–103.
89. Palm, Christine. (1997). *Phraseologie. Eine Einführung*. Tübingen: Narr.
90. Pamies, A. (2017). Grammatical metaphor and functional idiomaticity. *Yearbook of Phraseology*, 8(1): 69–104.
91. Parizoska, Jelena (2009). Idiom variability in Croatian: the case of the container schema. *Cognitive Studies* 9: 171–180.
92. Parizoska, J., Stanojević M.M. (2018). Problemi frazeološkog nazivlja. *Rasprave* 44/2, str.611–625.
93. Petrović, I. F., Parizoska, J. (2019). Konceptualna organizacija frazeoloških rječnika u e-leksikografiji. *Filologija*, 73, str. 27–45.
94. Pym, A. (2014). Charles Bally and the Origins of Translational Equivalence. *International Journal of Interpretation and Translation* 12(2):45–63
95. Rječnik hrvatskog jezika (2000). Zagreb: Leksikografski zavod Miroslava Krleže – Školska knjiga.
96. Sabljak, Tomislav (2013). *Rječnik hrvatskog žargona*. Profil, Zagreb.
97. Samardžija, Marko (1996). *Leksikologija hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
98. Sardelić, M. (2005). *Kratka povijest Splita*. Zagreb: Split: Ex libris.
99. Silić, Josip. (2006). *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Disput. Zagreb.
100. Stanojević, M. M., Parizoska, J. i Stanojević M. M. (2007). Kulturni modeli i motivacija frazema. U: Granić, J. (ur.), *Jezik i identiteti* (569–577). Zagreb, Split: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku.
101. Šegvić. E. (2007). Kip. *Kulturna baština*, br. 34., str. 323.

102. Škara, Danica: Uporaba pučke frazeologije u suvremenom jeziku: (strategija prizivanja autoriteta tradicije) // Govor (Zagreb). 11 (1994), 1 ; str. 41–50
103. Turk, Marija (2013). Jezično kalkiranje u teoriji i praksi: prilog lingvistici jezičnih dodira. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
104. Turk, Marija. (1994). Naznake o podrijetlu frazema. Fluminensia, 6/1-2. 37–47
105. Turk, Marija; Opašić, Maja. (2008). Supostavna raščlamba frazema. Fluminensia 20/1. 19–31.
106. Užčenko 2007 = Ужченко, В. Д., Ужченко, Д. В. 2007: Фразеологія сучасної української мови. Навчальний посібник, Знання, Київ, 494 str.
107. Vajs, N. i Žic Fuchs, M. (1998). Definicija i frazem u jednojezičnom rječniku. Filologija 3031, 363–368.
108. Vidović Bolt, Ivana (2011). Životinjski svijet u hrvatskoj i poljskoj frazeologiji I., Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
109. Vidović Bolt, Ivana, 2017, „Koncept brižljivosti u hrvatskoj i poljskoj frazeologiji“, Život mora biti djelo duha: zbornik posvećen Dubravki Sesar, (ur. Zrinka Kovačević, Ivana Vidović Bolt), Disput, Zagreb, str. 345–356.
110. Vulić, S. (1993). O rječnicima izvornih čakavskih govora, u: Rječnik i društvo, Razred za filološke znanosti HAZU, Zagreb, str. 383–387.
111. Vulić, S. (1999). Frazemi u rječnicima izvornih čakavskih govora, Čakavska rič, 27, br.1 , str.29–41
112. Vulić, Sanja, “Sociolingvistička situacija u gradu Splitu i okolici”, Miasto w kulturze chorwackiej/ Urbano u hrvatskoj kulturi, Warszawa, 2008., 329–338.
113. Wilson, J. Politički diskurs // The Handbook of Discourse Analysis (2012) str.199–203
114. Zhengyuan L. (2012). Analysis of Idiom Variation in the Framework of Linguistic Subjectivity Language Teaching Vol. 5, No. 6., English

MREŽNI IZVORI:

kolokacijska baza hrvatskoga jezika <http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=vid>,

pristupljeno 04.03.2023.

<http://dalmatica.svkst.hr/?sitetext=316>, pristupljeno 22. kolovoza 2023.

